

Nota van Bevindingen Participatietraject Migratie

27-11-2025

Denk Mee Over Migratie

Nota van bevindingen

Voorwoord wethouder Theo Geldens

De afgelopen drie jaar is er veel gebeurd op het gebied van migratie en opvang. We hebben keuzes gemaakt, besluiten genomen en mogelijkheden onderzocht. Maar één ding is duidelijk: we hadden onze inwoners meer kunnen betrekken. We hadden ze de kans moeten geven om hierin samen met ons op te trekken. We hadden dan meer en beter aandacht kunnen hebben voor de zorgen die er zijn, en meer ruimte kunnen creëren om ideeën en ervaringen te delen. De afstand tussen bestuur en samenleving is er niet kleiner op geworden, een gemiste kans!

Met dit onderdeel van het participatietraject zetten we een eerste stap om de afstand te verkleinen. We luisteren, gaan in gesprek met elkaar en werken samen aan een film waarin inwoners zelf aan het woord komen. Deze nota van bevindingen laat zien wat er leeft in onze gemeenschap. Niet gefilterd, niet mooier gemaakt, maar zoals het is: eerlijk en menselijk.

Dit is geen eindpunt, maar een begin. Een uitnodiging om samen verder te praten, om elkaar beter te begrijpen en om samen te werken aan een gemeente waarin iedereen zich gezien en gehoord voelt. Een gemeente waarin ondanks tegenstelling wederzijds respect altijd de boventoon voert.

Theo Geldens

Wethouder Migratie Gemeente Sint-Michielsgestel

Inleiding

In het voorjaar van 2025 ontstond er maatschappelijke onrust in de gemeente naar aanleiding van het uitlekken van plannen voor een asielzoekerscentrum (AZC). De gemeenteraad nam daarop een motie aan waarin het college werd verzocht het AZC-proces stop te zetten. Het college heeft het verzoek besproken en besloten het proces te beëindigen en het eerdere besluit tot vestiging van een AZC te herroepen. Het college heeft daarop besloten de focus te verleggen naar herstel en verbinding binnen de gemeenschap.

Om dit proces zorgvuldig vorm te geven, is het project *Participatietraject Migratie* gestart. Centraal hierin stond het betrekken van inwoners via verschillende vormen van participatie. Deze nota van bevindingen bundelt de inzichten uit twee onderdelen van dit traject:

Nota van bevindingen

- Een onderzoek, uitgevoerd door onderzoeksbureau *Populytics* (8 september t/m 5 oktober 2025);
- Groepsdialogen in alle dorpskernen, begeleid door *Public Mediation* (3, 4, 5, 10 en 11 november 2025);

De bevindingen uit deze participatie vormen een belangrijke bron van informatie voor het college en de gemeenteraad, en bieden handvatten voor toekomstige keuzes en communicatie. De bevindingen laten zien dat extra stappen nodig zijn en die zullen we gaan zetten.

Rapport onderzoek - Populytics

Resultaten van een onderzoek onder inwoners over het brede thema migratie

Een onderzoek voor de gemeente Sint-Michielsgestel

12 november 2025

POPULYTICS

What would you do?

Colofon

Dit onderzoek is uitgevoerd door Populytics in opdracht van gemeente Sint-Michielsgestel.

Auteurs

Mark Beumer (mark@populytics.nl)
Jetske Mulder (jetske@populytics.nl)
Michiel Tilstra
Charlotte Spit

Datum

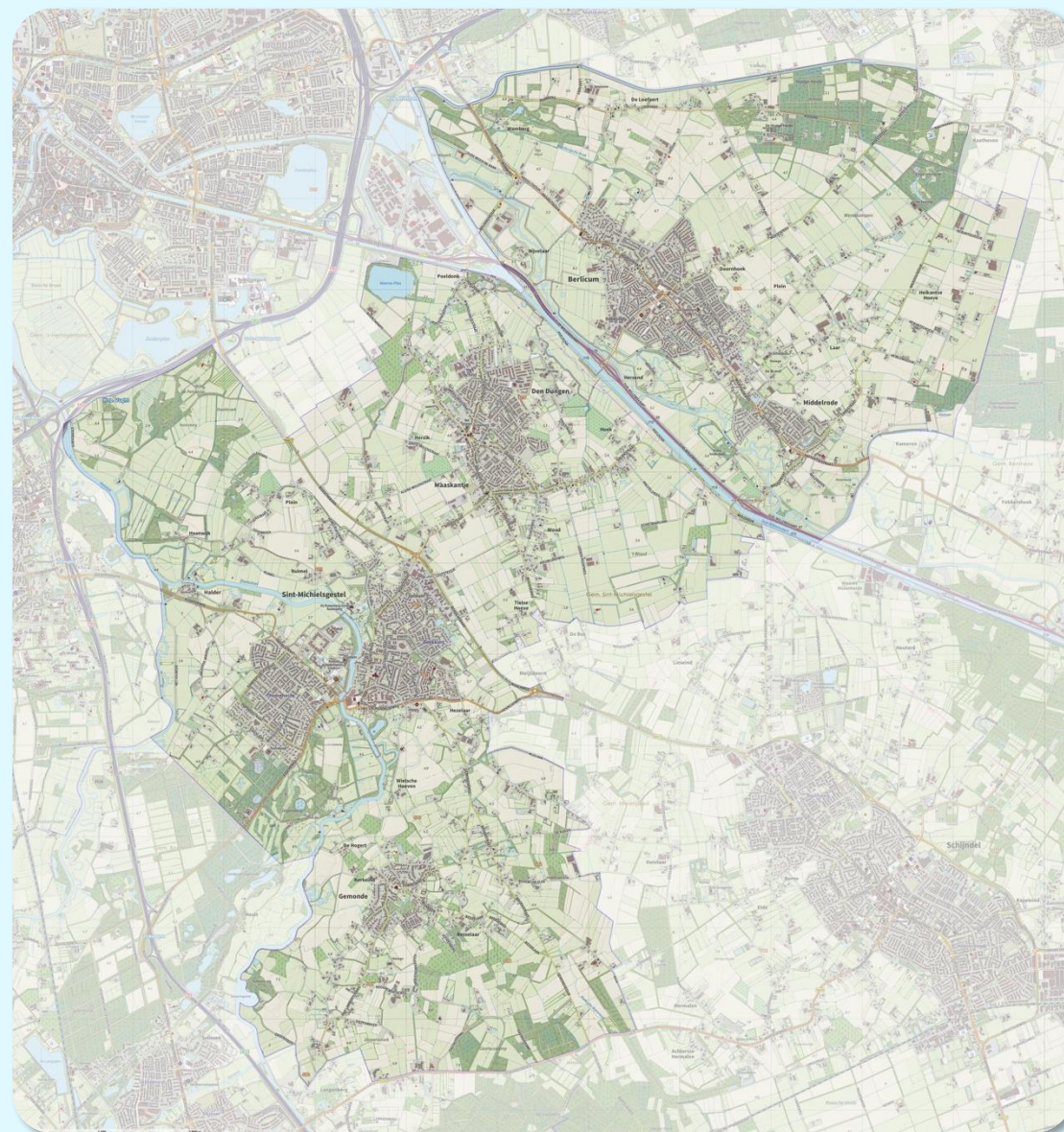
12 november 2025

Versie

Definitief (100%)

Contact

Populytics b.v.
Strawinskylaan 239
1077 XX Amsterdam
info@populytics.nl
www.populytics.nl

Inhoudsopgave

1

Samenvatting

Een samenvatting van het onderzoek en de hoofdresultaten.

2

Aanleiding, globale opzet en respons

Hoe zag het onderzoek er globaal uit? Wie hebben er meegedaan?

3

Algemene houding tegenover vluchtelingen en gemeente

Wat is de houding van inwoners tegenover vluchtelingen? En tegenover de gemeentelijke organisatie en politiek van gemeente Sint-Michielsgestel?

4

Doelen binnen het brede thema migratie

Welke doelen vinden inwoners belangrijk binnen het brede thema migratie?

5

Inburgeren en aanpassen
Normen en waarden

Welke verwachtingen hebben inwoners van vluchtelingen over aanpassen, inburgeren, normen en waarden?

6

Voorkeuren over mogelijke opvanglocatie(s)

Welke voorkeuren hebben inwoners over mogelijke opvanglocatie(s)? Welke voorwaarden stellen zij?

7

Over het onderzoek

Hoe hebben deelnemers het onderzoek ervaren?

8

Methodologie

Hoe is het onderzoek tot stand gekomen? Hoe zijn de data geanalyseerd?

1

Samenvatting

Aanleiding en doel van dit onderzoek

De gemeente Sint-Michielsgestel wil in gesprek met inwoners over het brede thema migratie. Dit onderzoek is onderdeel van een breder participatietraject. Aan een gesloten, gecontroleerde versie van het onderzoek namen 1.114 mensen deel, aan een open versie 952 mensen. Op basis van het gesloten onderzoek zijn er betrouwbaar representatieve uitspraken te doen over de gehele gemeente.

- *Aanleiding voor dit onderzoek:* Elk jaar komen er vluchtelingen naar Nederland. Ook naar de gemeente Sint-Michielsgestel. De gemeente wil daarover in gesprek met inwoners. Wat is belangrijk als het gaat om vluchtelingen en het brede thema migratie in de gemeente Sint-Michielsgestel? De gemeente wil het perspectief van inwoners betrekken in drie delen: een onderzoek, een film en groepsgesprekken met inwoners. Deze rapportage betreft het eerste deel: het onderzoek. Populytics heeft het onderzoek opgesteld op basis van de PWE-methodologie. Deze is eerder in vijf andere Nederlandse gemeenten op dit onderwerp toegepast. De resultaten van dit onderzoek worden gebruikt als advies of achtergrondinformatie bij toekomstige keuzes van de gemeente.
- *Onderzoeksvragen:* In dit onderzoek stonden vier vragen binnen het brede thema migratie centraal:
 1. *Wat is de algemene houding van inwoners tegenover vluchtelingen?*
 2. *Welke voorkeuren hebben inwoners over mogelijke opvanglocatie(s)?*
 3. *Welke doelen vinden inwoners belangrijk binnen het brede thema migratie?*
 4. *Welke verwachtingen hebben inwoners van vluchtelingen over aanpassen, inburgeren, normen en waarden?*
- *Waar ging dit onderzoek niet over?* De vraag óf er een opvanglocatie moet komen binnen de gemeente is geen onderdeel van dit onderzoek. Dit is namelijk een wettelijke verplichting. Zie voor een verdere toelichting bij deze keuze het hoofdstuk [Methodologie \(p.61 e.v.\)](#). Deelnemers konden zich wel over dit onderwerp uitspreken in een afsluitende open vraag over het brede thema migratie. Dat hebben meerdere deelnemers gedaan.
- *Looptijd & Respons:* Deelnemen aan het onderzoek kon van 8 september tot en met 5 oktober 2025 via de link [DenkMeeOverMigratie.nl](#). Aan alle huishoudens in de gemeente Sint-Michielsgestel is per post een uitnodiging voor dit onderzoek verstuurd, elk met een unieke code waarmee één keer kon worden deelgenomen. Dat hebben 1.114 inwoners gedaan. Deze gecontroleerde groep van unieke deelnemers uit de gemeente Sint-Michielsgestel noemen we ook wel het **gesloten onderzoek**. Vanuit het oogpunt van inclusiviteit konden inwoners ook meedoen zonder code. Dat hebben 952 inwoners gedaan. We noemen dit het **open onderzoek**. In totaal hebben 2.066 deelnemers het onderzoek ingevuld.

Fig. 2.1 (p.11)

Fig. 3.8 (p.23)

Fig. 2.2 (p.12)

Samenvatting

Aanleiding en doel

Algemene houding naar vluchtelingen

Voorkeuren over een mogelijke opvanglocatie

Doelen binnen het brede thema migratie

Verwachtingen over aanpassen en inburgeren

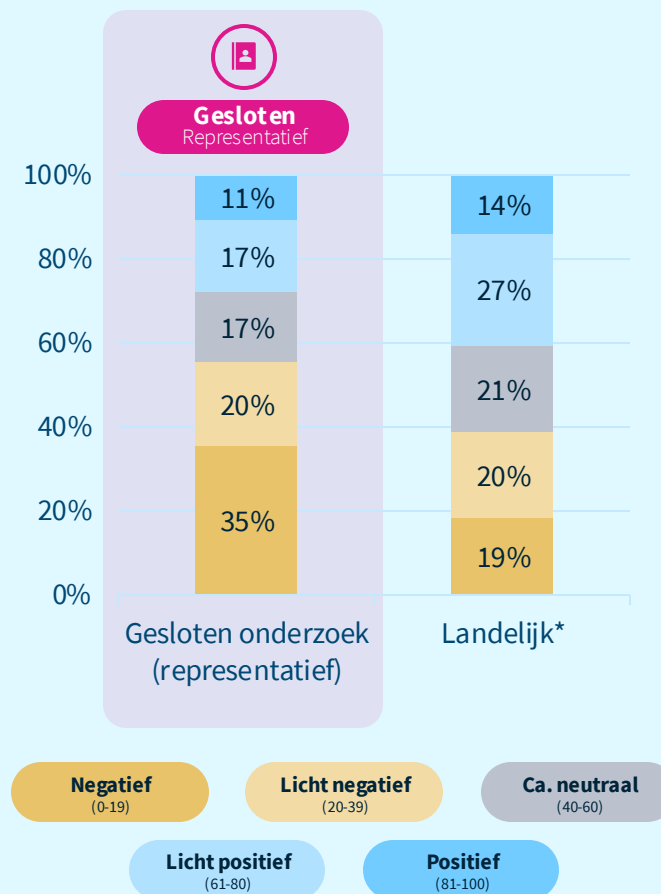
Wat is de algemene houding van inwoners tegenover vluchtelingen?

In Sint-Michielsgestel denken meer inwoners (licht) negatief over vluchtelingen dan gemiddeld in Nederland. Inwoners met verschillende houdingen tegenover vluchtelingen denken anders over diverse onderwerpen binnen het brede thema migratie. Tegelijkertijd zijn inwoners het op meerdere onderwerpen met elkaar eens.

We bespreken hier de resultaten van het gesloten onderzoek. Deze resultaten zijn representatief voor de gemeente Sint-Michielsgestel. We onderscheiden vijf groepen inwoners met verschillende houdingen tegenover vluchtelingen: negatief, licht negatief, ca. neutraal, licht positief en positief.

- Hoe kijken inwoners van de gemeente aan tegen vluchtelingen?* Inwoners van de gemeente Sint-Michielsgestel denken vaker (licht) negatief over vluchtelingen dan een landelijke referentie. En minder vaak (licht) positief.
- Inwoners met een verschillende houding tegenover vluchtelingen denken anders over diverse onderwerpen binnen het brede thema migratie. Over sommige onderwerpen zijn inwoners het met elkaar eens:* Inwoners met een verschillende houding tegenover vluchtelingen denken verschillend op meerdere vragen in dit onderzoek. Bijvoorbeeld over de verdeling van woningen tussen vluchtelingen en autochtone inwoners. Op meerdere onderwerpen binnen het brede thema migratie zijn inwoners het (grotendeels) met elkaar eens, ongeacht hun houding tegenover vluchtelingen. Bijvoorbeeld in het belang dat zij hechten aan veiligheid, en de verwachting die zij hebben van vluchtelingen om zich aan te passen aan de Nederlandse samenleving. Bij onderzoeksvragen 2, 3 en 4 komen de verschillen en overeenkomsten aan bod.
- Veel inwoners nemen een ‘nee, tenzij’ of ‘ja, mits’ positie in.* Dit onderzoek laat verder zien dat veel inwoners middenposities innemen: ‘ja, mits’ en ‘nee, tenzij’. Inwoners stellen voorwaarden. Zo zijn inwoners met een negatieve houding tegenover vluchtelingen vaker tegen de komst van een opvanglocatie, maar staat deze houding niet voor alle inwoners gelijk aan weerstand tegen elke vorm van opvang. Onder voorwaarden kan er steun zijn. Tegelijkertijd staat een positieve houding ook niet gelijk aan draagvlak voor een opvanglocatie zonder voorwaarden en verwachtingen van vluchtelingen.

“Hoe kijk je aan tegen vluchtelingen in de samenleving?”
(0 = negatief, 100 = positief)

*Bron: Cordaid 2023

** Percentages tellen niet altijd op tot 100% door afronding

Samenvatting

Aanleiding en doel

Algemene houding naar vluchtelingen

Voorkeuren over een mogelijke opvanglocatie

Doelen binnen het brede thema migratie

Verwachtingen over aanpassen en inburgeren

Stel dat... Welke voorkeuren hebben inwoners over de komst van een mogelijke opvanglocatie?

Een meerderheid van inwoners deelt een voorkeur over de komst van een mogelijke opvanglocatie: het liefst meerdere, kleinere locaties verspreid over de gemeente voor een duur van vijf jaar. Er is een substantiële groep deelnemers die weerstand heeft tegen de komst van een opvanglocatie.

- *Een meerderheid van inwoners deelt ideeën over de komst van een mogelijke opvanglocatie: bij voorkeur meerdere, kleinere locaties verspreid over de gemeente voor een duur van vijf jaar.* Het onderzoek bevatte enkele vragen over voorkeuren rondom een mogelijke opvanglocatie (of meerdere kleinere opvanglocaties). Deze vragen begonnen met ‘stel dat’: een scenario waarin de gemeente de wettelijke verplichting vanuit de Spreidingswet volgt. Deelnemers konden hun voorkeuren uitspreken over het aantal en de grootte van opvanglocaties (één grotere of meerdere kleinere), de verdeling over de gemeente, en de duur van de opvang. Zij delen daarin grotendeels dezelfde voorkeuren. Namelijk: als er een opvanglocatie komt, dan geven inwoners gemiddeld genomen de voorkeur aan meerdere kleinere opvanglocaties verdeeld over de dorpen en kernen voor een duur van vijf jaar. In de groep inwoners met een negatieve houding geeft ongeveer een derde de voorkeur aan deze aanpak. In de overige groepen (van licht negatieve tot en met positieve houding) geven inwoners in grote mate de voorkeur aan deze aanpak van verspreide, kleinere opvanglocaties. Een groep inwoners (vooral in de middengroepen ‘licht negatief’, ‘circa neutraal’ en ‘licht positief’) geeft aan zorgen te hebben over de samenstelling van bewoners van een mogelijke opvanglocatie(s). Zij stellen daarover het liefst voorwaarden. Meest genoemd zijn geen alleenstaande mannen en geen veiligelanders (‘gelukszoekers’).
- *Er is een substantiële groep deelnemers die weerstand heeft tegen de komst van een opvanglocatie:* De vraag óf er een opvanglocatie in de gemeente moet komen, was geen onderdeel van dit onderzoek. Maar in de afsluitende open vraag konden inwoners zich hier alsnog over uitspreken (‘Zijn er dingen die je belangrijk vindt over migratie die nog niet aan bod zijn gekomen in dit onderzoek?’). Meerdere inwoners hebben deze vraag benut om aan te geven dat zij geen opvanglocatie willen, zowel in het gesloten als het open onderzoek. In deze twee onderzoeken samen hebben in de groep inwoners met een negatieve houding tegenover vluchtelingen ca. 220 deelnemers aangegeven dat ze geen opvanglocatie willen. In de groep ‘licht negatief’ zijn dat ca. 50 deelnemers. In de overige drie houding-groepen komt dit signaal ook voor, maar veel minder. Deze aantallen zijn niet noodzakelijk representatief voor de gehele gemeente: op basis van een open vraag kunnen moeilijk representatieve uitkomsten worden gegeven. Het is echter duidelijk dat er weerstand bestaat bij een groep inwoners over de komst van een opvanglocatie, en dat dit een belangrijk onderwerp is voor inwoners van de gemeente.
- Deze weerstand komt ook duidelijk naar voren in de stel-dat vragen. Vooral onder de groep inwoners met een negatieve houding is weerstand tegen deze vraagstelling: circa de helft van deze groep beantwoordt deze vragen met ‘zeg ik liever niet’. In een andere vraag konden deelnemers zich uitspreken over de manier waarop ze door de gemeente betrokken willen worden bij eventuele planvorming rond de komst van een opvanglocatie. Inwoners met een (licht) negatieve houding kiezen daarbij twee keer zo vaak als andere inwoners de optie ‘Ik hoef niet betrokken te worden bij plannen voor de opvang van vluchtelingen in mijn buurt’ (12%-14% tegenover 6% in overige groepen). Dit is consistent met weerstand tegen de komst van een opvanglocatie.

Fig. 6.2 (p.51)

Fig. 3.9 (p.24)

Fig. 3.8 (p.23)

Fig. 6.3 (p.52)

Fig. 6.5 (p.54)

Samenvatting

Aanleiding en
doelAlgemene houding
naar vluchtelingen
**Voorkeuren over
een mogelijke
opvanglocatie**
Doelen binnen het
brede thema
migratieVerwachtingen over
aanpassen en
inburgeren

Welke doelen vinden inwoners belangrijk binnen het brede thema migratie?

Ongeacht hun houding tegenover vluchtelingen geven inwoners prioriteit aan dezelfde vier doelen: dat vluchtelingen de Nederlandse taal en cultuur leren, dat vluchtelingen aan het werk gaan, dat inwoners goed geïnformeerd zijn over de komst van vluchtelingen, en dat vluchtelingen en inwoners zich veilig voelen.

- *Inwoners geven prioriteit aan dezelfde vier doelen:* In het onderzoek konden deelnemers zich uitspreken over negen doelen die belangrijk kunnen zijn binnen het brede thema migratie. Vier doelen krijgen gemiddeld genomen de hoogste prioriteit van deelnemers. Inwoners vinden het belangrijk dat: 1) vluchtelingen de Nederlandse taal en cultuur leren; 2) inwoners goed geïnformeerd zijn over de komst en opvang van vluchtelingen; 3) vluchtelingen en inwoners zich veilig voelen; en 4) vluchtelingen werken of een opleiding volgen. Deze vier doelen krijgen prioriteit van verschillende groepen inwoners, ongeacht hun houding tegenover vluchtelingen. Inwoners gebruiken wel andere bewoordingen en argumentaties. En sommige groepen geven veel meer prioriteit aan bepaalde doelen. Zo is het doel 'dat inwoners goed geïnformeerd zijn' *hoge* prioriteit voor de groep inwoners met een negatieve houding (d.w.z. meer dan 10 punten), waar dat voor andere inwoners meer één van de prioriteiten is (tussen 5 en 7,5 punten).
- *De gedeelde doelen wijzen op een gedeelde verwachting:* De gedeelde prioriteit voor de vier doelen wijst er op dat inwoners een verwachting delen over het brede thema migratie: als er vluchtelingen in de gemeenschap zijn, zorg dan dat zij op eigen benen kunnen staan en een bijdrage kunnen leveren aan de gemeenschap. Dat moet bereikt worden doordat vluchtelingen de Nederlandse taal en cultuur leren en zo snel mogelijk aan het werk gaan. Een randvoorwaarde hierbij is dat de veiligheid geborgd is. Meerdere inwoners hebben in het bijzonder zorgen over de veiligheid van groepen zoals vrouwen en kinderen. Ook geven inwoners aan dat het belangrijk is dat de gemeente hen goed informeert.
- *Inwoners verschillen van mening over woningen en contact:* Naast de gedeelde basis zijn er verschillen tussen inwoners op basis van hun houding tegenover vluchtelingen, met name op twee doelen:
 - *Dat er meer woningen komen, voor inwoners en voor vluchtelingen:* Dat er meer woningen komen is voor alle groepen inwoners belangrijk, óók voor de groep inwoners met een (licht) negatieve houding. Deze groep geeft echter lage prioriteit aan dit doel, omdat zij het sterk onneems zijn met het gedeelte 'en voor vluchtelingen'. Deze inwoners vinden dat autochtone Nederlanders voorrang verdienen op sociale huurwoningen, vooral jongeren. In de andere houding-groepen zien we een mix van posities, zoals deelnemers die vinden dat er moeten meer woningen komen voor zowel inwoners als vluchtelingen (in dit geval: statushouders), deelnemers die oproepen het thema woningbouw niet te vermengen met het thema vluchtelingen, en deelnemers die pleiten voor gelijke behandeling van vluchtelingen (statushouders) en inwoners.
 - *Dat vluchtelingen en inwoners met elkaar in contact komen:* Veel inwoners met een negatieve houding vinden contact tussen vluchtelingen en inwoners onbelangrijk, zij willen immers geen vluchtelingen in de gemeente Sint-Michielsgestel. Andere inwoners met een (licht) negatieve houding vinden contact wel belangrijk, maar stellen dat dit vanzelf tot stand komt, bijvoorbeeld via werk. Inwoners met een positieve houding zien contact als een middel van verbinding en begrip tussen inwoners en vluchtelingen. Zij gaan er minder vanuit dat contact vanzelf tot stand komt.

Fig. 4.2 (p.29)

Fig. 4.3 (p.30)

Fig. 4.3 (p.30)

Samenvatting

Aanleiding en doel

Algemene houding naar vluchtelingen

Voorkeuren over een mogelijke opvanglocatie

Doelen binnen het brede thema migratie

Verwachtingen over aanpassen en inburgeren

Welke verwachtingen hebben inwoners van vluchtelingen over aanpassen, inburgeren, normen en waarden?

Inwoners delen breed de verwachting dat vluchtelingen zich aanpassen aan de Nederlandse samenleving en zich inspinnen om mee te doen. Ook delen inwoners het belang van respect en eerlijkheid, ongeacht hun houding tegenover vluchtelingen. Inwoners verschillen in de mate van steun die de gemeente moet bieden aan vluchtelingen bij het integreren en inburgeren.

- *Inwoners verwachten dat vluchtelingen zich aanpassen en inspinnen om mee te doen:* Drie kwart van de inwoners deelt de verwachting naar vluchtelingen dat zij zich inspinnen om mee te doen in de gemeente. Hiervoor is steun in alle houding-groepen. Een andere, breed gedeelde verwachting is dat vluchtelingen zich aanpassen aan de inwoners van de gemeente: steun tussen 59% en 95% in alle groepen van negatief tot licht positief. De meeste inwoners in de groep positief zijn neutraal (58%) over deze stelling, de rest is het eens (39%). Oftewel, ongeacht hun houding tegenover vluchtelingen hebben inwoners grotendeels dezelfde verwachting van vluchtelingen dat zij zich aanpassen en inburgeren.
- *Inwoners delen het belang van respect:* Het onderzoek bevatte een vraag welke normen en waarden alle inwoners van de gemeente Sint-Michielsgestel zouden moeten delen. In de antwoorden zien we dat de waarde 'respect' voor alle inwoners veruit het belangrijkste is, onafhankelijk van hun houding tegenover vluchtelingen. Inwoners verstaan daaronder dezelfde dingen, hoewel ze andere accenten leggen: respect voor elkaar, voor de Nederlandse cultuur, voor vrouwen, voor geldende wetten, voor geloof en cultuur – in algemene zin: respectvol met elkaar omgaan. Ook eerlijkheid is een belangrijke, gedeelde norm.
- *Inwoners verschillen in de mate van steun die de gemeente moet bieden aan vluchtelingen:* Inwoners met een circa neutrale, licht positieve of positieve houding tegenover vluchtelingen vinden dat de gemeente ondersteuning moet bieden aan vluchtelingen. 72% tot 95% is het (helemaal) eens met de stelling 'Vind je dat de gemeente Sint-Michielsgestel vluchtelingen moet helpen om mee te doen in de gemeente?'. In de groep licht negatief is dit bijna de helft (49%). In de groep negatief is dit veel minder: 23% is het (helemaal) eens en 46% (helemaal) oneens. Dit wijst erop dat inwoners met een negatieve houding veel meer verwachten dat vluchtelingen zichzelf inspinnen om een bijdrage aan de samenleving te leveren. Een aanvullend signaal komt uit de antwoorden op de afsluitende open vraag ('Zijn er dingen die je belangrijk vindt over migratie die nog niet aan bod zijn gekomen in dit onderzoek?'). Hierin beargumenteert 20% tot 23% van de deelnemers met een (licht) positieve houding het belangrijk te vinden dat vluchtelingen actieve ondersteuning krijgen bij het aanpassen en inburgeren. Deze inwoners pleiten in algemene zin voor meer faciliterend en stimulerend beleid. In de middengroepen licht negatief, circa neutraal en licht positief komt (ook) een ander geluid naar voren: ca. 10% van de inwoners benoemt (uit zichzelf) het belang van strenge handhaving en normering als vluchtelingen wetten en regels overtreden.

Fig. 5.2 (p.43)

Fig. 5.3 (p.44)

Fig. 5.5 (p.46)

Fig. 3.8 (p.23)

Samenvatting

Aanleiding en doel

Algemene houding naar vluchtelingen

Voorkeuren over een mogelijke opvanglocatie

Doelen binnen het brede thema migratie

Verwachtingen over aanpassen en inburgeren

2

Aanleiding, opzet en respons

- Wat was de aanleiding voor dit onderzoek?
- Hoe zag het onderzoek er globaal uit?
- Wie hebben er meegedaan aan het onderzoek?

De gemeente Sint-Michielsgestel gaat het gesprek aan met inwoners over het brede thema migratie. Dit onderzoek is daarin een onderdeel.

- *Aanleiding:* Elk jaar komen er vluchtelingen naar Nederland. Ook naar de gemeente Sint-Michielsgestel. Het kan gaan om de komst van één statushouder in een straat. Of Oekraïners die al in de gemeente Sint-Michielsgestel wonen. Het kan ook gaan om een opvanglocatie in een van de buurgemeentes nabij de grens van de gemeente. Of een toekomstige opvanglocatie in de gemeente Sint-Michielsgestel. De gemeente wil daarover in gesprek met inwoners. Over wat belangrijk is, als het gaat om vluchtelingen en het brede thema migratie in de gemeente Sint-Michielsgestel.
- *Participatie:* De gemeente wil het perspectief van inwoners betrekken in drie delen: een onderzoek, een film en groeps gesprekken met inwoners. Populytics heeft het onderzoek opgesteld op basis van de PWE-methodologie (zie Figuur 2.1). Deze methode is eerder toegepast op dit onderwerp in vijf andere Nederlandse gemeenten. De resultaten van dit onderzoek worden gebruikt als advies of achtergrondinformatie bij toekomstige keuzes van de gemeente.
- *Onderzoeksvragen:* In dit onderzoek stonden vier vragen binnen het brede thema migratie centraal:
 1. *Wat is de algemene houding van inwoners tegenover vluchtelingen?*
 2. *Welke voorkeuren hebben inwoners over mogelijke opvanglocatie(s)?*
 3. *Welke doelen vinden inwoners belangrijk bij het brede thema migratie?*
 4. *Welke verwachtingen hebben inwoners van vluchtelingen over aanpassen, inburgeren, normen en waarden?*
- *Buiten scope:* De vraag of er een opvanglocatie moet komen binnen de gemeente is geen onderdeel van dit onderzoek. Dit is namelijk een wettelijke verplichting. Zie voor een verdere toelichting het hoofdstuk [Methodologie \(p.61 e.v.\)](#). Deelnemers konden zich wel over dit onderwerp uitspreken in een open vraag over het brede thema migratie.
- *Looptijd & Respons:* Deelnemen aan het onderzoek kon van 8 september tot en met 5 oktober 2025 via de link [DenkMeeOverMigratie.nl](#). Aan alle huishoudens in de gemeente Sint-Michielsgestel is per post een uitnodiging voor dit onderzoek verzonden, elk met een unieke code waarmee één keer kon worden deelgenomen. Dat hebben 1.114 inwoners gedaan. Deze gecontroleerde groep van unieke deelnemers uit de gemeente Sint-Michielsgestel noemen we ook wel het **gesloten onderzoek**. Vanuit het oogpunt van inclusiviteit konden inwoners ook meedoen zonder code. Dat hebben 952 inwoners gedaan. We noemen dit het **open onderzoek**. In totaal hebben 2.066 deelnemers het onderzoek ingevuld.

Figuur 2.1. Over de methode PWE

- *Wetenschappelijk gevalideerd:* De Participatieve Waarde Evaluatie (PWE) is een participatiemethode die Populytics vaak inzet om mensen te betrekken bij beslissingen die hen gaan raken. De methode is ontwikkeld en gevalideerd door wetenschappers, onder andere van de TU Delft.
- *Op de stoel van:* De essentie van een PWE-onderzoek is om deelnemers in een online omgeving 20 minuten op de stoel van een beleidsmaker of politicus te zetten. Deelnemers krijgen een zogeheten keuzetaak te zien. Deze keuzetaak modelleert de situatie van beleidsmakers die bezig zijn met het vormen en uitvoeren van beleid. Deelnemers zien realistische beleidsopties die de beleidsmakers overwegen en ze zien dat er beperkingen zijn. Zij ervaren zodoende dezelfde keuze. Wat adviseren ze vervolgens als zij in de schoenen van een beleidsmaker staan? Deelnemers kunnen hun advies motiveren.
- *Begrip voor complexiteit:* Door mee te doen aan een PWE-onderzoek begrijpen deelnemers beter de complexiteit van de beleidskeuze. En de resultaten stellen beleidsmakers in staat om hun keuzes beter aan te laten sluiten op voorkeuren, waarden en zorgen van deelnemers.

In totaal hebben 2.066 inwoners deelgenomen. Representatieve uitspraken voor de hele gemeente zijn mogelijk o.b.v. het gesloten onderzoek

- Verskillende groepen inwoners hebben meegedaan, al zijn sommige groepen (licht) onder- en oververtegenwoordigd:* In beide versies van het onderzoek zijn 35- tot 64-jarigen, theoretisch geschoolden en inwoners uit Berlicum oververtegenwoordigd. Praktisch geschoolden zijn in beide versies ondervertegenwoordigd. De resultaten van het gesloten onderzoek zijn hiervoor herwogen, zodat de uitkomsten representatief zijn voor de gehele gemeente Sint-Michielsgestel. Zie het hoofdstuk [Methodologie \(p.61 e.v.\)](#) voor een verdere toelichting van deze gebruikelijke statistische werkwijze.
- Vluchtelingen:* 6 deelnemers geven aan zelf gevlucht te zijn, bij 19 deelnemers is iemand uit de familie gevlucht.
- Aantallen kunnen verschillen:* Door de routing in het onderzoek hebben niet alle deelnemers alle vragen beantwoord. Ook waren niet alle vragen verplicht. Daardoor kunnen de deelnemersaantallen per vraag verschillen.
- Representatieve resultaten:* We laten de uitkomsten zien van het gesloten en het open onderzoek. Aanvullend tonen we resultaten uit het gesloten onderzoek die herwogen zijn en daarmee representatief voor de gehele gemeente. Analyses op basis van geschreven motivaties van deelnemers komen altijd uit zowel het gesloten als het open onderzoek.

Figuur 2.2. Samenstelling van de deelnemers

Gesloten onderzoek (n=1.114) & Open onderzoek (n=952)

	Aandeel gemeente SMG*	Gesloten onderzoek (unieke code)** (n=1.114)	Open onderzoek** (n=952)
Gender			
Vrouw	49,7%	43,3%	48,3%
Man	50,3%	54,9%	49,1%
Leeftijd			
16 tot 34 jaar	18,9%	11,7%	18,4%
35 tot 64 jaar	52,6%	58,5%	62,1%
65 jaar en ouder	28,5%	29,0%	17,9%
Opleiding			
Praktisch	25,5%	7,6%	9,1%
Toegepast	41,7%	24,0%	29,2%
Theoretisch	32,8%	65,3%	56,5%

	Aandeel gemeente SMG*	Gesloten onderzoek (unieke code)** (n=1.111)	Open onderzoek** (n=930)
Dorp/kern			
Berlicum	27,8%	38,6%	43,9%
Den Dungen	21,8%	16,5%	14,5%
Gemonde	7,5%	7,2%	5,6%
Middelrode	6,7%	4,4%	5,1%
Sint-Michielsgestel	36,2%	33,1%	30,8%
Niet in gemeente	n.v.t.	0,0%	0,2%

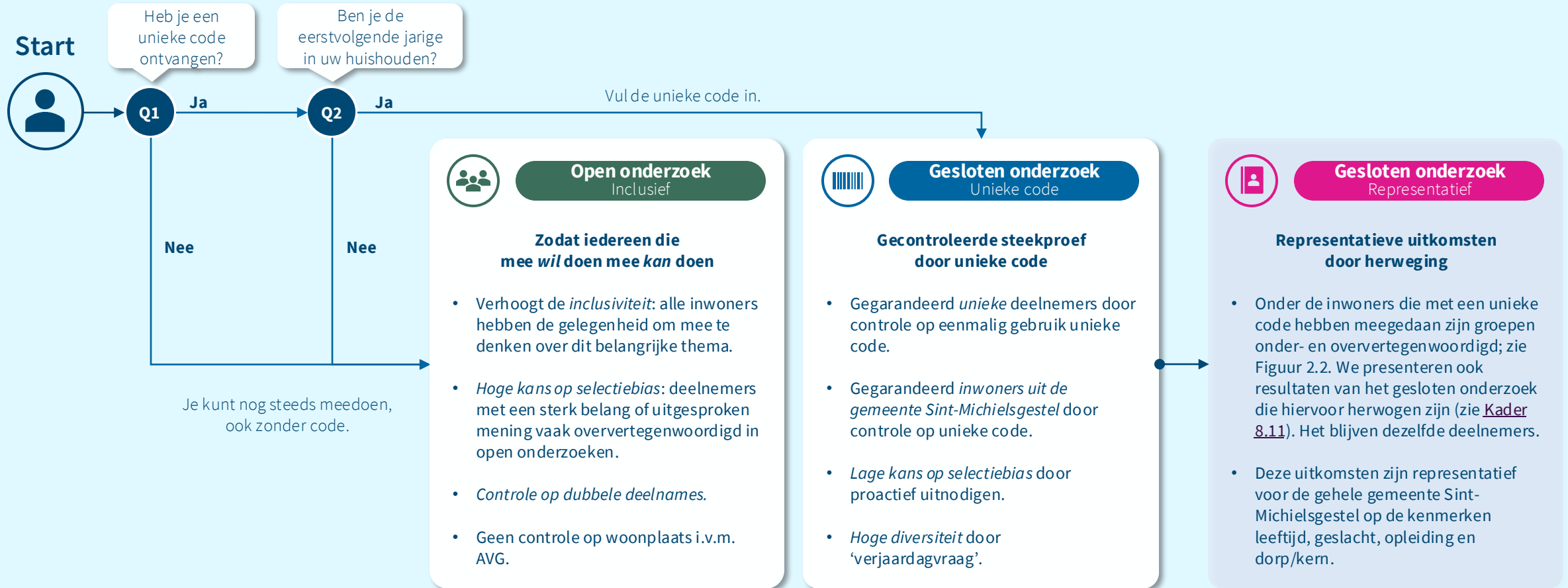
* Bron: CBS

** Aantallen tellen niet altijd op tot 100%. Het resterende deel betreft 'zeg ik liever niet'

Figuur 2.3. In deze rapportage laten we verschillende uitkomsten zien

Alle inwoners van de gemeente Sint-Michielsgestel konden deelnemen via de link [DenkMeeOverMigratie.nl](https://denkmeeovermigratie.nl). Daarnaast willen we ook weten wat de gemiddelde inwoner van de gemeente Sint-Michielsgestel belangrijk vindt. Daarom heeft de gemeente aan alle huishoudens een brief gestuurd met een unieke code. Hierdoor ontstaan twee groepen: een **open onderzoek** waaraan iedereen kon deelnemen en een **gesloten onderzoek** voor deelnemers met een unieke code. We laten steeds uitkomsten van deze twee groepen zien. Daarnaast laten we herwogen resultaten van het gesloten onderzoek zien, die representatief zijn voor de hele gemeente Sint-Michielsgestel.

3

Algemene houding tegenover vluchtelingen en gemeente

- Hoe kijk je aan tegen vluchtelingen in de samenleving?
- Hoe vaak heb je contact met vluchtelingen?
- Hoeveel vertrouwen heb je in de gemeentelijke organisatie en politiek van de gemeente Sint-Michielsgestel?
- Zijn er andere dingen die je belangrijk vindt over migratie?

Introductie: Algemene houding tegenover vluchtelingen, gemeente en politiek

- *Hoofdvraag:* Wat is de houding van inwoners tegenover vluchtelingen? En tegenover de gemeentelijke organisatie en politiek van gemeente Sint-Michielsgestel?
- *Vraagstelling:* Stellingen en meerkeuzevragen.
- *Extra informatie:* Geen extra informatie aangeboden.
- *Ook getoond:* We laten in dit deel van de rapportage ook de uitkomsten zien van een vraag die later in het onderzoek gesteld is, maar inhoudelijk bij deze hoofdvraag aansluit ('Zijn er dingen die je belangrijk vindt over migratie die nog niet aan bod zijn gekomen in dit onderzoek?').

tegenover vluchtelingen voor het gesloten onderzoek (representatief).

- *Figuur 3.1 – Houding tegenover vluchtelingen – Gemiddeld*
- *Figuur 3.2 – Vertrouwen in de gemeente en politiek – Gemiddeld*
- *Figuur 3.3 – Vertrouwen in de gemeente en politiek – Naar houding*
- *Figuur 3.4 – De gemeente doet te weinig voor mensen zoals ik – Gemiddeld*
- *Figuur 3.5 – De gemeente doet te weinig voor mensen zoals ik – Naar houding*
- *Figuur 3.6 – Contact met vluchtelingen – Gemiddeld*
- *Figuur 3.7 – Contact met vluchtelingen – Naar houding*
- *Figuur 3.8 – Meest genoemde onderwerpen bij afsluitende open vraag (1/2)*
- *Figuur 3.9 – Meest genoemde onderwerpen bij afsluitende open vraag (2/2)*
- *Observaties deel 3*

Enkele vragen uit dit deel van het onderzoek

Hoe kijk je aan tegen vluchtelingen in de Nederlandse samenleving?* (2/4)

(0 = negatief, 100 = positief)

Hoeveel vertrouwen heb je in de gemeentelijke organisatie en politiek van de gemeente Sint-Michielsgestel? * (3/4)

← Terug

Volgende →

Het antwoord van deelnemers op deze vraag ('Hoe kijk je aan tegen vluchtelingen in de samenleving?') blijkt een belangrijke voorspeller van verschillen tussen inwoners. We laten in de rest van de rapportage daarom steeds antwoorden zien van vijf groepen op deze houding-vraag (van negatief tot positief). We tonen daarbij steeds de representatieve uitkomsten voor de gehele gemeente.

De houding van inwoners van de gemeente Sint-Michielsgestel tegenover vluchtelingen verschilt

- *Houding:* We hebben deelnemers aan het onderzoek de vraag gesteld: ‘Hoe kijk je aan tegen vluchtelingen in onze samenleving?’. Zij konden antwoorden op een schaal van 0 (negatief) tot 100 (positief). Scores rond de 50 geven een min of meer neutrale houding weer. Er is een grote diversiteit aan perspectieven vertegenwoordigd in dit onderzoek.
- *Inwoners van gemeente Sint-Michielsgestel denken minder vaak (licht) positief over vluchtelingen dan de landelijke referentie:* 28% van de inwoners van gemeente Sint-Michielsgestel heeft een (licht) positieve houding tegenover vluchtelingen (o.b.v. gesloten onderzoek / representatieve uitkomsten). In eerder landelijk onderzoek* was dit 41% van de deelnemers.
- *Inwoners van gemeente Sint-Michielsgestel denken vaker (licht) negatief over vluchtelingen dan de landelijke referentie:* 55% in gemeente Sint-Michielsgestel ten opzichte van 39% landelijk (o.b.v. gesloten onderzoek / representatieve uitkomsten).
- *De middengroep is iets kleiner dan de landelijke referentie:* 17% in gemeente Sint-Michielsgestel tegenover 21% landelijk (o.b.v. gesloten onderzoek / representatieve uitkomsten).
- *Houding naar demografische kenmerken:* Vrouwen, theoretisch geschoolden en ouderen (65+) zijn substantieel positiever tegenover vluchtelingen.

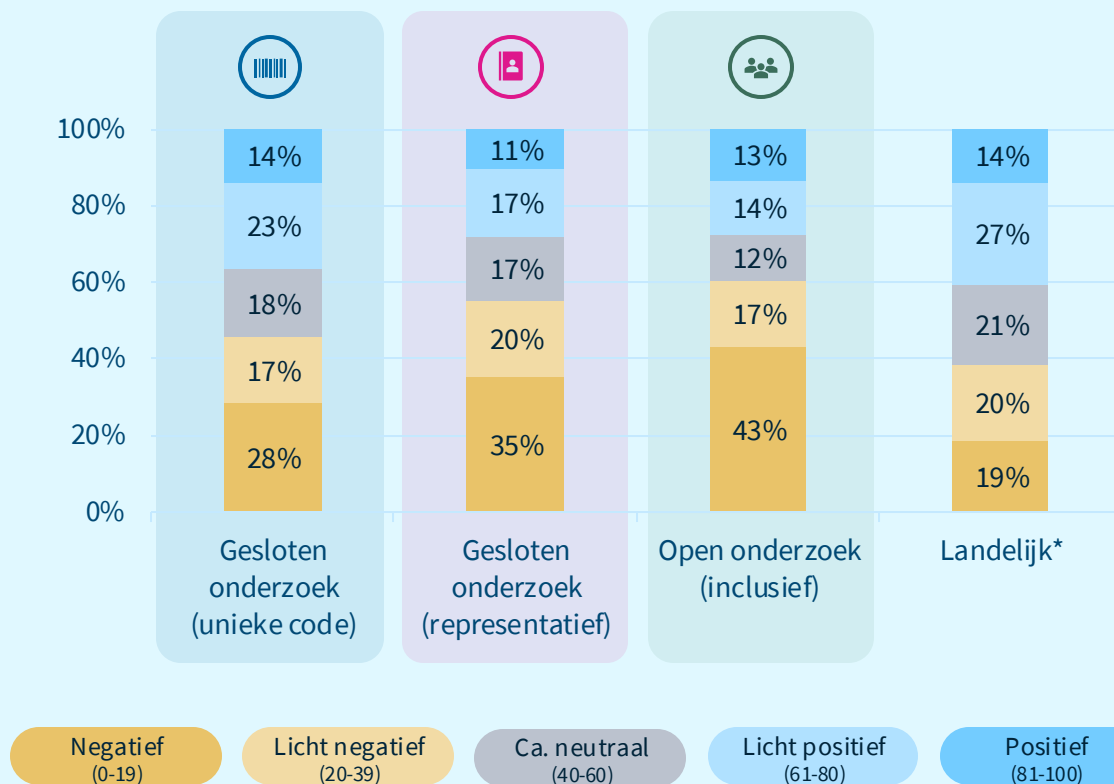
In de Appendix

→ *Houding tegenover vluchtelingen naar gender, leeftijd, opleiding en dorp/kern* ([Appendix, p. 74 e.v.](#)).

Figuur 3.1. Houding tegenover vluchtelingen – Gemiddeld gemeente

Alle deelnemers (n=2.066)

“Hoe kijk je aan tegen vluchtelingen in de samenleving?” (0 = negatief, 100 = positief)

*Bron: Cordaid 2023

** Percentages tellen niet altijd op tot 100% door afronding

Figuur 3.2. Vertrouwen in de gemeente en politiek – Gemiddeld

Alle deelnemers (n=2.066)

*“Hoeveel vertrouwen heb je in de gemeentelijke organisatie en politiek van de gemeente Sint-Michielsgestel?”
(0 = weinig, 100 = veel)*

Gesloten onderzoek Unieke code

32% 23% 26% 16% 4%

Gesloten onderzoek Representatief

35% 24% 22% 15% 3%

Open onderzoek Inclusief

46% 21% 17% 12% 4%

0% 20% 40% 60% 80% 100%

■ Weinig (0-19) ■ 20-39 ■ 40-60 ■ 61-80 ■ Veel (81-100)

* Percentages tellen niet altijd op tot 100%, resterend betreft 'zeg ik liever niet / Weet ik niet'

Vertrouwen in de gemeente en politiek (gemiddeld)

- We hebben deelnemers aan het onderzoek de vraag gesteld: ‘Hoeveel vertrouwen heb je in de gemeentelijke organisatie en politiek van de gemeente Sint-Michielsgestel?’. Zij konden antwoorden op een schaal van 0 (negatief) tot 100 (positief). Scores rond de 50 geven een min of meer neutrale houding weer.
- In het gesloten representatieve onderzoek geeft 35% van de inwoners aan weinig vertrouwen te hebben in de gemeentelijke organisatie en politiek van de gemeente. Dit percentage is hoger in het open onderzoek: daar geeft bijna de helft (46%) van de inwoners aan weinig vertrouwen te hebben.

Op de volgende pagina

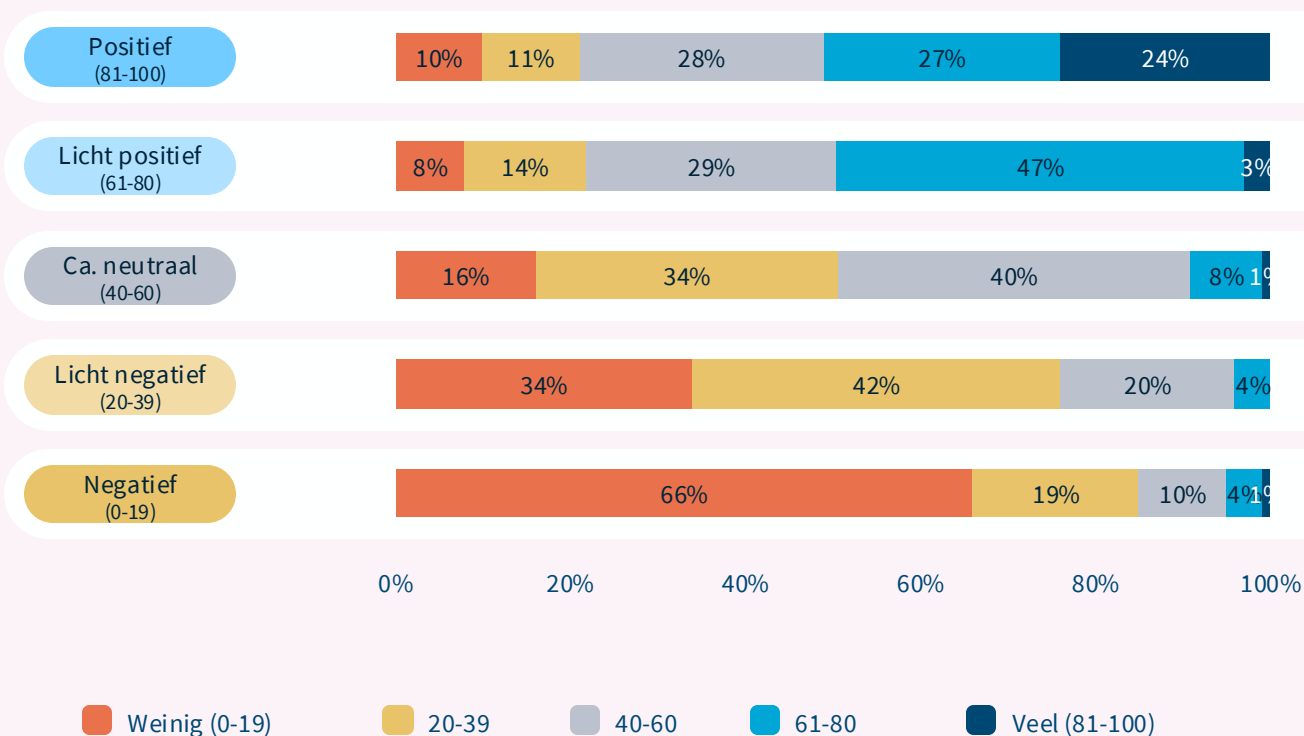
→ Uitkomsten voor deze vraag uitgesplitst naar houding tegenover vluchtelingen voor het gesloten onderzoek (representatief).

Figuur 3.3. Vertrouwen in de gemeente en politiek – Naar houding

Gesloten onderzoek / representatief (n=1.114)

“Hoeveel vertrouwen heb je in de gemeentelijke organisatie en politiek van de gemeente Sint-Michielsgestel?”
(0 = weinig, 100 = veel)

* Percentages tellen niet altijd op tot 100%, resterend betreft 'zeg ik liever niet / Weet ik niet'

Vertrouwen in de gemeente en politiek (naar houding)

- Figuur 3.3 toont hoeveel vertrouwen inwoners hebben in de gemeente, uitgesplitst naar houding tegenover vluchtelingen. Vertrouwen in de gemeentelijke organisatie en politiek op een schaal van 0 (weinig) tot 100 (veel).
- Met name inwoners met een negatieve houding richting vluchtelingen geven vaak (66%) aan weinig vertrouwen te hebben in de gemeente.
- Inwoners met een positieve houding geven vaker dan andere groepen (24%) aan veel vertrouwen te hebben in de gemeente. Ook binnen deze groep, zijn er inwoners met weinig vertrouwen in de gemeente (10%).
- We kunnen niet zeggen of vertrouwen in de gemeente zorgt een positievere of negatievere houding richting vluchtelingen. Of dat een houding juist vertrouwen in de gemeente beïnvloedt. We weten alleen dat deze twee kenmerken met elkaar correleren.

Gesloten
Representatief

De gemeente doet te weinig voor mensen zoals ik (gemiddeld)

- We hebben deelnemers aan het onderzoek de vraag gesteld: 'In hoeverre ben je het eens met de volgende stelling? De gemeente Sint-Michielsgestel doet te weinig voor mensen zoals ik'. Zij konden antwoorden het hier (helemaal) mee eens, neutraal, of (helemaal) mee oneens te zijn.
- In het gesloten representatieve onderzoek geeft 35% van de inwoners aan het (helemaal) eens te zijn met de stelling dat de gemeente te weinig doet voor hen.
- Een negatievere houding tegenover vluchtelingen hangt samen met het gevoel dat de gemeente te weinig voor iemand doet. En een positievere houding tegenover vluchtelingen hangt samen met het gevoel dat de gemeente genoeg voor hen doet. Zie de volgende pagina voor meer informatie hierover.

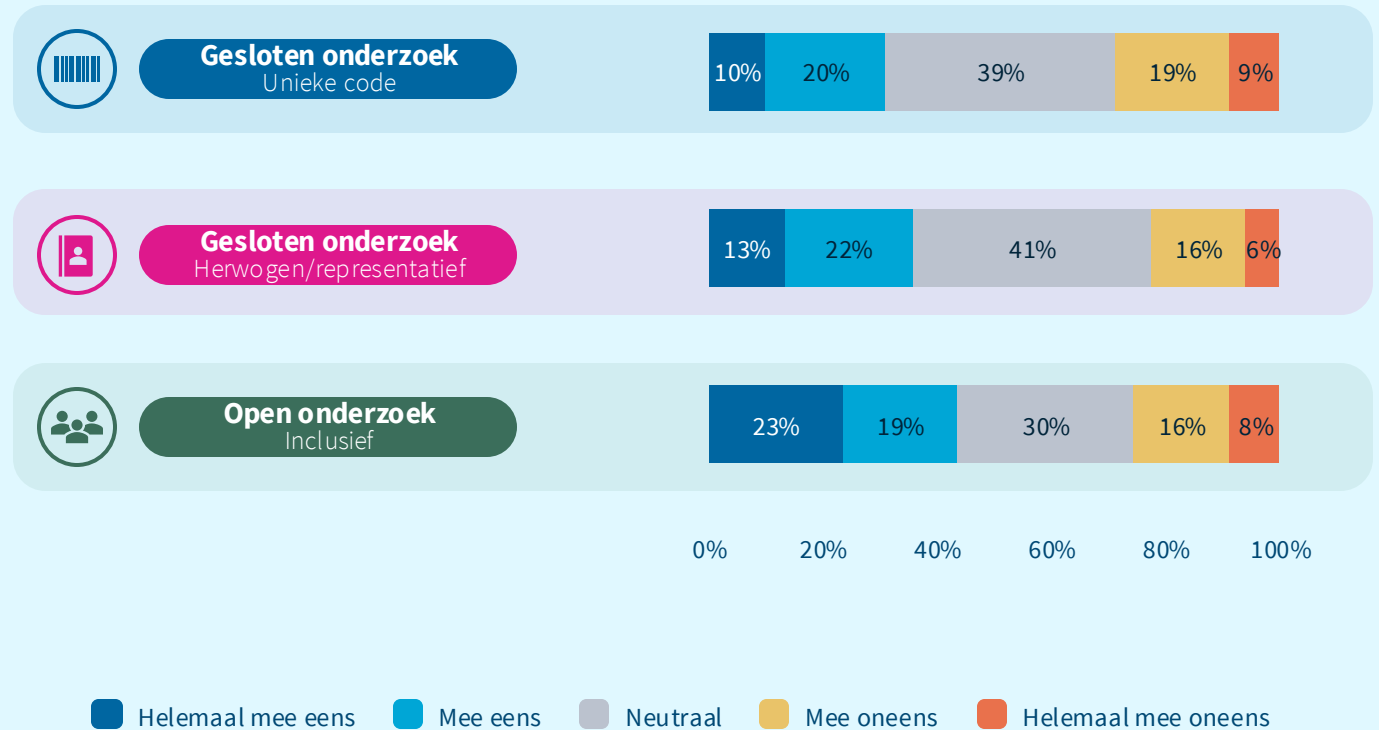
Op de volgende pagina

→ Uitkomsten voor deze vraag uitgesplitst naar houding tegenover vluchtelingen voor het gesloten onderzoek (representatief).

Figuur 3.4. De gemeente doet te weinig voor mensen zoals ik – Gemiddeld

Alle deelnemers (n=2.066)

"In hoeverre ben je het eens met de volgende stelling? De gemeente Sint-Michielsgestel doet te weinig voor mensen zoals ik."

* Percentages tellen niet altijd op tot 100%, resterend betreft 'zeg ik liever niet / Weet ik niet'

De gemeente doet te weinig voor mensen zoals ik (naar houding)

- Figuur 3.5 laat zien in hoeverre inwoners het eens zijn met de stelling dat de gemeente te weinig voor hen doet, uitgesplitst naar houding tegenover vluchtelingen.
- Meer dan de helft van de inwoners met een negatieve houding richting vluchtelingen (56%) geeft aan het helemaal eens te zijn met de stelling dat de gemeente te weinig voor hen doet. Dit is 42% in de groep inwoners met een licht negatieve houding richting vluchtelingen.
- Bijna de helft van de inwoners met een (licht) positieve houding is het (helemaal) oneens met de stelling dat de gemeente te weinig doet voor mensen zoals zij. Dit is 48% van de inwoners met een positieve houding en 45% van de inwoners met een licht positieve houding.
- We kunnen niet zeggen of het gevoel dat de gemeente te weinig doet voor mensen, zorgt een positievere of negatievere houding richting vluchtelingen. Of dat houding juist beïnvloedt dat mensen anders denken over vluchtelingen. We weten alleen dat deze twee houdingen met elkaar correleren.

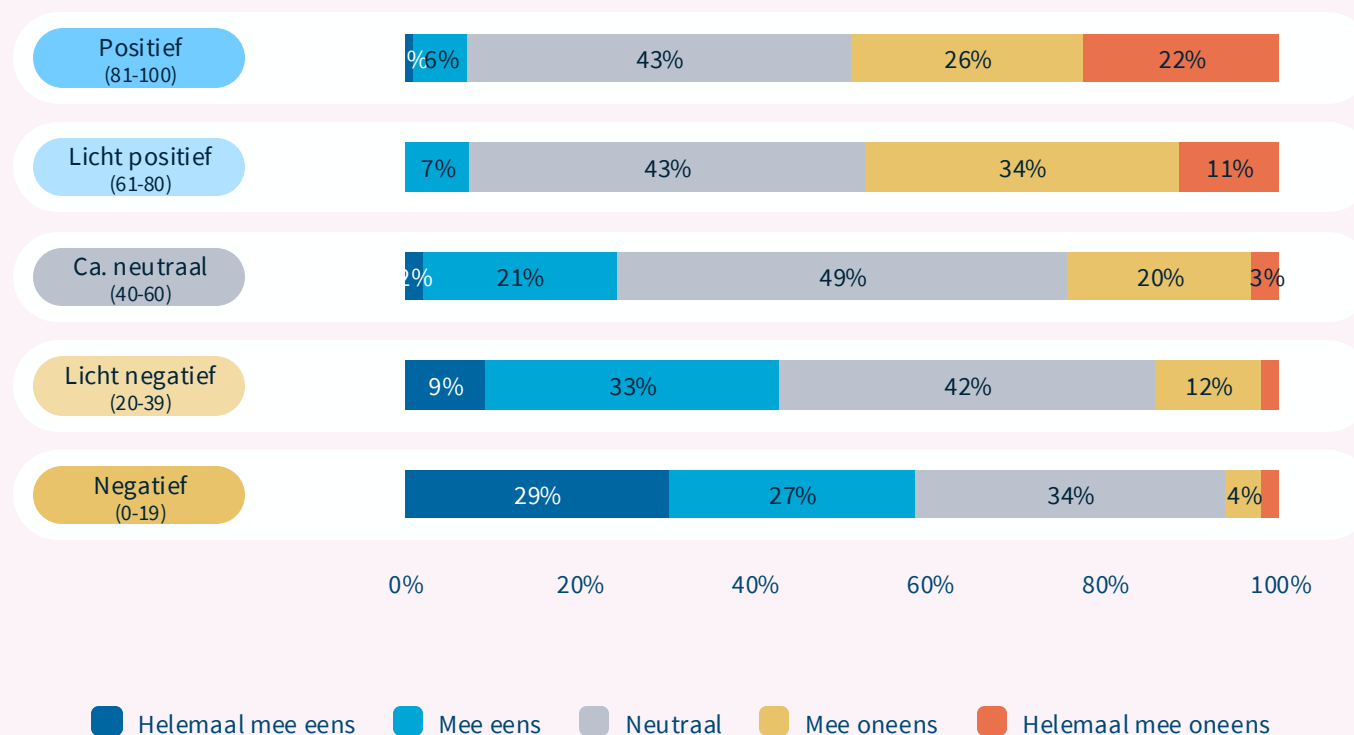

Gesloten
Representatief

Figuur 3.5. De gemeente doet te weinig voor mensen zoals ik – Naar houding

Gesloten onderzoek / representatief (n=1.114)

“In hoeverre ben je het eens met de volgende stelling? De gemeente Sint-Michielsgestel doet te weinig voor mensen zoals ik.”

* Percentages tellen niet altijd op tot 100%, resterend betreft 'zeg ik liever niet / Weet ik niet'

Hoe vaak heb je contact met vluchtelingen? (gemiddeld)

- We hebben deelnemers aan het onderzoek de vraag gesteld: ‘Hoe vaak heb je contact met vluchtelingen? Bijvoorbeeld als familie, buren, collega’s, ouder op school of via vrijwilligerswerk’. Zij konden antwoorden vaak, soms, zelden of nooit contact te hebben met vluchtelingen.
- In het gesloten representatieve onderzoek geeft 41% van de inwoners aan vaak of soms contact te hebben met vluchtelingen. Ook in het open onderzoek geeft bijna de helft (48%) van de inwoners aan vaak of soms contact te hebben met vluchtelingen.
- Inwoners met een positieve houding richting vluchtelingen en met een negatieve houding hebben ongeveer even vaak contact met vluchtelingen. Zie de volgende pagina voor meer informatie.

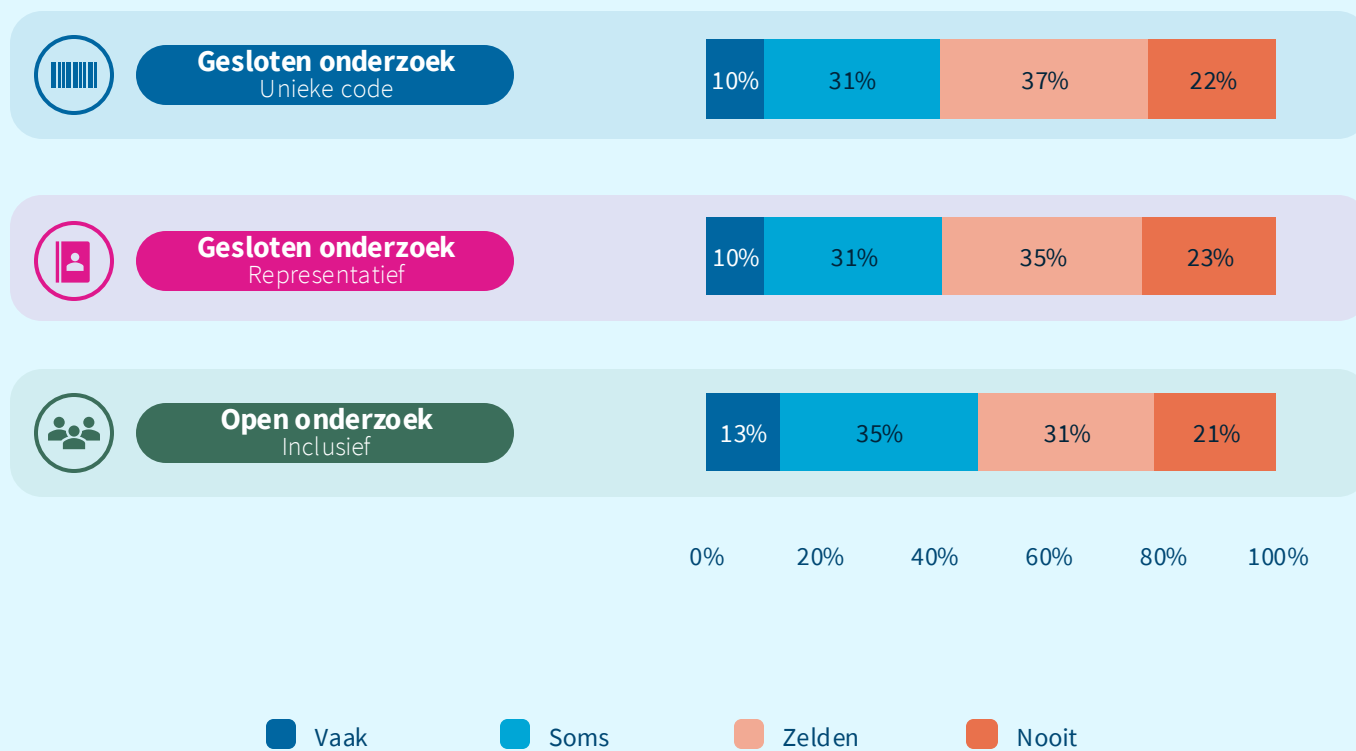
Op de volgende pagina

→ Uitkomsten voor deze vraag uitgesplitst naar houding tegenover vluchtelingen voor het gesloten onderzoek (representatief).

Figuur 3.6. Contact met vluchtelingen – Gemiddeld

Alle deelnemers (n=2.066)

“Hoe vaak heb je contact met vluchtelingen? Bijvoorbeeld als familie, buren, collega’s, ouder op school of via vrijwilligerswerk.”

* Percentages tellen niet altijd op tot 100%, resterend betreft 'zeg ik liever niet / Weet ik niet'

Hoe vaak heb je contact met vluchtelingen? (naar houding)

- Figuur 3.7 toont hoe vaak inwoners contact hebben met vluchtelingen, uitgesplitst naar houding tegenover vluchtelingen.
- Bijna de helft (42%) van de inwoners met een negatieve houding heeft vaak of soms contact met vluchtelingen. Dit is 49% van de inwoners met een positieve houding. Inwoners met een (licht) negatieve houding richting vluchtelingen hebben ongeveer even vaak contact met vluchtelingen als inwoners met een (licht) positieve houding.
- Ongeveer een derde (36%) van de inwoners met een neutrale houding heeft vaak of soms contact met vluchtelingen. Het grootste deel hiervan (32%) heeft soms contact met vluchtelingen, 4% vaak.

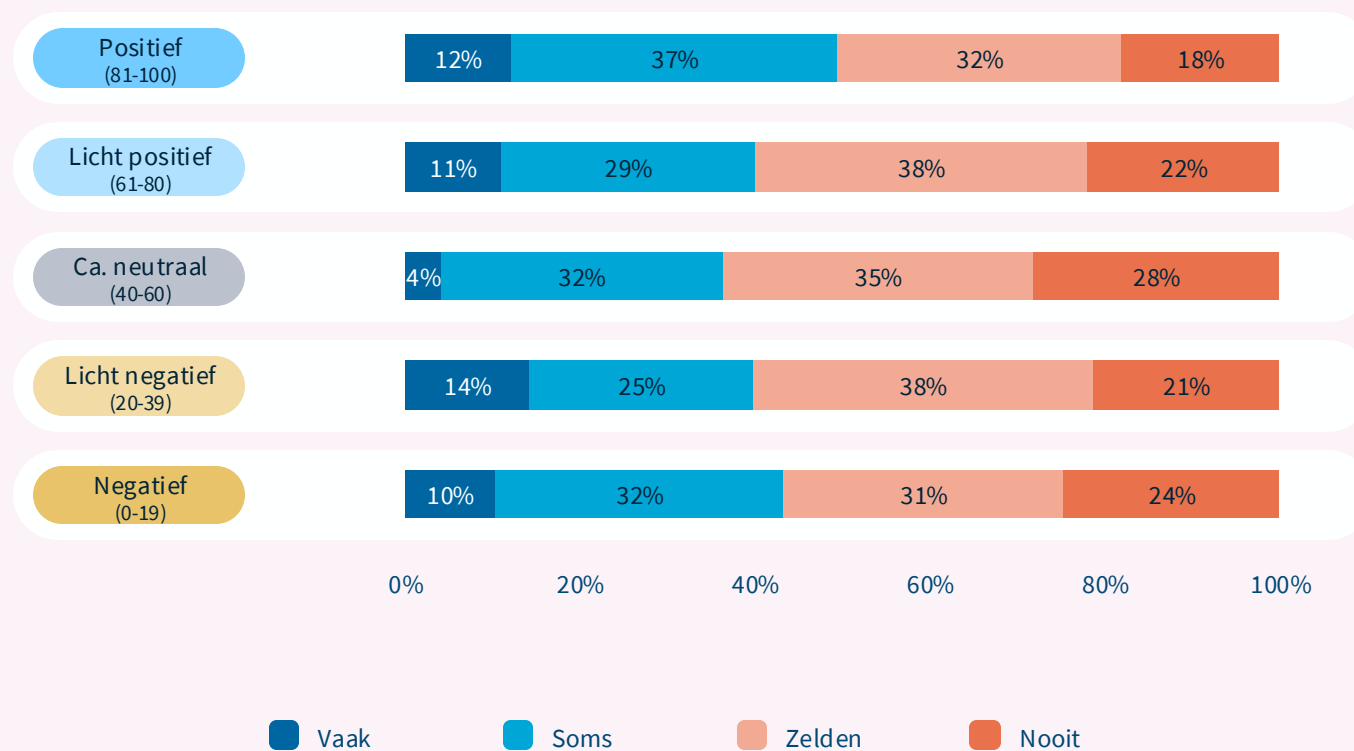

Gesloten
Representatief

Figuur 3.7. Contact met vluchtelingen – Naar houding

Gesloten onderzoek / representatief (n=1.114)

“Hoe vaak heb je contact met vluchtelingen? Bijvoorbeeld als familie, buren, collega’s, ouder op school of via vrijwilligerswerk.”

* Percentages tellen niet altijd op tot 100%, resterend betreft 'zeg ik liever niet / Weet ik niet'

Figuur 3.8. Meest genoemde onderwerpen bij afsluitende open vraag (1/2)

Gesloten onderzoek & open onderzoek (n=1.109)

“Zijn er dingen die je belangrijk vindt over migratie die nog niet aan bod zijn gekomen?”
Getoond: genoemde onderwerpen met relatieve frequentie binnen houding-groep.

Gesloten
Unieke code

Open
Inclusief

Onderwerp	Illustratieve citaten	Negatief (0-19)	Licht negatief (20-39)	Ca. neutraal (40-60)	Licht positief (61-80)	Positief (81-100)
Expliciete uitspraken tegen elke vorm van vluchtelingenopvang in de gemeente.	“Geen AZC in onze gemeente” “Wij willen ze niet (...)” “Vreselijke vraagstelling. Waarom kan ik niet aangeven dat ik helemaal geen opvanglocatie wil hier???”	★★★ ★★	★★ ★★	★★	★	★
De gemeente moet beter luisteren naar haar inwoners.	“Ik denk dat de gemeente eerst eens duidelijk moet luisteren naar de bewoners. Volgens mij is er weinig draagvlak voor een azc (...)” “Luister niet alleen naar racistische opvattingen van bepaalde groepen burgers, soms moet de gemeente keuzes maken waar sommige inwoners het niet mee eens zijn.”	★★	★★	★	★	★
De gemeente geeft slechte/gebrekkige informatie over de stand van zaken.	“Ik wil alleen nogmaals benadrukken dat er vroegtijdig, open en eerlijk gecommuniceerd moet worden vanuit de gemeente met de burgers.”	★★	★★	★★	★★	★★
Voorwaardelijk : streng optreden wanneer wetten/regels door asielzoekers worden overtreden. Handhaving en normering.	“Bij niet aanpassen of criminaliteit Wegwezen. Of passende maatregelen.” “(…) als ze zich niet gedragen moeten daar consequenties aan vast hangen”	★	★★★	★★★	★★	★
Voorwaardelijk: asielzoekers moeten begeleiding krijgen zodat ze zo goed mogelijk kunnen inburgeren.	“Ondersteuning bij werk vinden: Het is belangrijk dat migranten hulp krijgen bij het vinden van werk, zoals stages, trainingen of begeleiding bij sollicitaties, zodat ze sneller zelfstandig kunnen zijn.”	★	★★	★★	★★ ★★	★★★ ★★

★ (0 tot 5%) ★★ (5 tot 10%) ★★★ (10% tot 20%) ★★★★ (20% tot 30%) ★★★★★ (30% of meer) – Percentages betreft aandeel binnen de groep die een motivatie heeft geschreven/vraag heeft beantwoord.

Figuur 3.9. Meest genoemde onderwerpen bij afsluitende open vraag (2/2)

Gesloten onderzoek & open onderzoek (n=1.109)

“Zijn er dingen die je belangrijk vindt over migratie die nog niet aan bod zijn gekomen?”
Getoond: genoemde onderwerpen met relatieve frequentie binnen houding-groep.

Gesloten
Unieke code

Open
Inclusief

Onderwerp	Illustratieve citaten	Negatief (0-19)	Licht negatief (20-39)	Ca. neutraal (40-60)	Licht positief (61-80)	Positief (81-100)
Aantal locaties en grootte van mogelijke opvanglocatie(s).	"Belangrijkste op dit moment in Sint Michielsgestel kleinere opvanglocaties verdeeld over de dorpen." "Maak duidelijk dat een grote locatie beter georganiseerd kan worden dan meerdere kleine. Uiteindelijk zorgt dat voor meer orde en veiligheid dan verspreide locaties waar geen mankracht is voor constant toezicht."	★	★★	★★	★	★
Samenstelling van (demografische) kenmerken van bewoners van mogelijke opvanglocatie(s).	"Liever niet alleen mannen opvangen maar een gemaximeerd gezelschap. Bijv gezinnen en anderen." "Maak een onderscheid tussen mensen die echt vluchtelingen en gelukszoekers." "(...) als er een komt alleen gezinnen. (...)"	★★	★★ ★	★★ ★	★★ ★	★★
Duur van de mogelijke opvanglocatie(s).	"De houdbaarheidsdatum van de opvang. Vluchtelingen niet definitief, maar tijdelijk opvangen is beter en humaner. Vluchtelingen willen uiteindelijk toch terug naar hun geboortegrond waar hun tradities, cultuur en taal liggen."	★	★★	★★	★	★
Verdeling van mogelijke opvanglocatie(s).	"Er is nul vertrouwen cq garantie dat een tijdelijke "kleinere" COA niet uitgebreid cq verlengd wordt. Voor acceptatie en mogelijkheid tot integratie is alleen kleinschalige opvang realistisch (50 personen), verdeeld over de kernen."	★	★	★	★	★
Aantal asielzoekers in verhouding tot het aantal inwoners van de gemeente.	"Geen opvang locatie's in zo'n klein dorp. Overal in Nederland waar opvang locatie's zijn is het shit. Als ze mogen blijven dan maar integreren tussen de Inwoners"	★	★	★	★	★

★ (0 tot 5%) ★★ (5 tot 10%) ★★★ (10 tot 20%) ★★★★ (20 tot 30%) ★★★★★ (30 of meer) – Percentages betreft aandeel binnen de groep die een motivatie heeft geschreven/vraag heeft beantwoord.

Samenvatting Deel 3 – Algemene houding tegenover vluchtelingen en gemeente

Figuur 3.1 (p.16)

We kijken naar het representatieve, gesloten onderzoek. Inwoners van de gemeente Sint-Michielsgestel kijken vaker (licht) negatief tegen vluchtelingen dan landelijk gemiddeld. Inwoners met een negatieve houding tegenover vluchtelingen hebben substantieel minder vertrouwen in de gemeente.

- *Vertrouwen in de gemeente en politiek.* Gemiddeld zegt ongeveer een derde van de inwoners van de gemeente weinig vertrouwen te hebben in de gemeentelijke organisatie en politiek van de gemeente Sint-Michielsgestel. Daartegenover staat een kleinere groep die zegt veel vertrouwen te hebben. Er is een verband tussen het vertrouwen in de gemeente en politiek van de gemeente Sint-Michielsgestel, en houding tegenover vluchtelingen. Inwoners die (licht) positief aankijken tegen vluchtelingen, hebben vaker veel vertrouwen in de gemeente. Inwoners die (licht) negatief aankijken tegen vluchtelingen, hebben gemiddeld weinig vertrouwen in de gemeente en politiek.
- *De gemeente doet te weinig voor mensen zoals ik.* Bijna de helft van de inwoners van de gemeente is neutraal over deze stelling. Maar ongeveer een derde heeft het gevoel dat de gemeente te weinig doet voor hen. Hier zien we ook een sterk verband met hoe positief of negatief inwoners aankijken tegen vluchtelingen. Inwoners die (licht) negatief aankijken tegen vluchtelingen, hebben vaker het gevoel dat de gemeente te weinig doet voor mensen zoals zij. Terwijl inwoners die (licht) positief aankijken tegen vluchtelingen, vaker het gevoel hebben dat de gemeente voldoende doet voor mensen zoals zij.
- *Contact met vluchtelingen.* Iets minder dan de helft van de inwoners heeft vaak of soms contact met vluchtelingen. Iets meer dan de helft heeft zelden of nooit contact met vluchtelingen. Er is geen verband tussen de houding van inwoners tegenover vluchtelingen en dat hoe vaak zij contact hebben met vluchtelingen.

Figuur 3.3 (p.18)

Figuur 3.7 (p.22)

Figuur 3.8 (p.23)

Figuur 3.9 (p.24)

Het onderzoek bevatte een afsluitende open vraag: *‘Zijn er dingen die je belangrijk vindt over migratie, die nog niet aan bod zijn gekomen?’* Circa 1.200 deelnemers sneden diverse onderwerpen aan (gesloten plus open onderzoek).

- *Expliciete uitspraken tegen vluchtelingenopvang in de gemeente.* Er is een substantiële groep inwoners die aangeeft geen vluchtelingenopvang in de gemeente te willen (ca. 270 deelnemers in absolute aantallen in gesloten en open onderzoek). Vooral inwoners die (licht) negatief aankijken tegen vluchtelingen geven dit signaal af.
- *Voorwaardelijke acceptatie voor de opvang.* Deelnemers noemen een aantal voorkeuren en voorwaarden voor een opvanglocatie. Bij deze open vraag is geen sterk verband met hun houding tegenover vluchtelingen, op één onderwerp na (maar zie ook [Hoofdstuk 6](#)). Inwoners in de middengroepen ‘licht negatief’, ‘circa neutraal’ en ‘licht positief’ hebben relatief vaak zorgen over de bewoners van een mogelijke opvanglocatie(s). In deze groepen geeft een substantieel deel aan het liefst voorwaarden te stellen. Meest genoemd zijn geen alleenstaande mannen en geen veiligelanders of ‘gelukszoekers’.
- *Type beleid:* In de groepen licht positief en positief beargumenteert een substantieel deel van de deelnemers die een antwoord invulden het belangrijk te vinden dat vluchtelingen actieve ondersteuning krijgen bij het aanpassen en inburgeren. Deze inwoners pleiten voor meer faciliterend en stimulerend beleid. In de middengroepen licht negatief, circa neutraal en licht positief komt (ook) een ander geluid naar voren: meerdere inwoners die een antwoord invulden geven aan beleid te willen voor handhaving en normering.

4

**Doelen bij het brede thema
migratie**

- Welke doelen vinden inwoners belangrijk bij het brede thema migratie? En waarom?

Introductie: Doelen bij het brede thema migratie

- *Hoofdvraag:* Welke doelen vinden inwoners belangrijk bij het brede thema migratie?
- *Vraagstelling:* Deelnemers verdeelden 45 punten over negen beleidsdoelen waar de gemeente meer of minder prioriteit aan kan geven. Elke deelnemer kreeg deze in willekeurige volgorde te zien (Figuur 4.1, van links naar rechts, boven naar beneden):
 - *Dat vluchtelingen werken of een opleiding volgen om aan werk te komen.*
 - *Dat vluchtelingen en inwoners met elkaar in contact komen.*
 - *Dat er meer woningen komen, voor inwoners en voor vluchtelingen.*
 - *Dat vluchtelingen verspreid wonen over wijken, dorpen en kernen.*
 - *Dat inwoners goed geïnformeerd zijn over de komst en opvang van vluchtelingen*
 - *Dat de landelijke overheid de opvang van vluchtelingen betaalt. En dit geen extra geld kost voor de gemeente.*
 - *Dat de gemeente extra investeert in de wijken waar vluchtelingen wonen.*
 - *Dat vluchtelingen en inwoners zich veilig voelen.*
 - *Dat vluchtelingen de Nederlandse taal en cultuur leren.*
- *Extra informatie:* Onder de roze informatieknoppen konden deelnemers aanvullende informatie lezen over ieder doel. Onder een Help-knop konden deelnemers overige aanvullende informatie lezen, bijvoorbeeld over de bestaande opvang van vluchtelingen in de gemeente en verschillende typen vluchtelingen.

tegenover vluchtelingen voor het gesloten onderzoek (representatief).

- *Figuur 4.2 – Prioriteiten rondom het brede thema migratie – Gemiddeld*
- *Figuur 4.3 – Prioriteiten rondom het brede thema migratie – Naar houding tegenover vluchtelingen*
- *Uitwerking van motivaties van inwoners voor de negen doelen*
- *Observaties deel 4*

Figuur 4.1. De PWE-keuzekaart over mogelijke doelen bij het brede thema migratie

Migratie in de gemeente Sint-Michielsgestel. Welke doelen vind jij daarbij belangrijk?

Gebruik de **+** en **-** knoppen om punten te verdelen over de verschillende doelen. Geef veel punten als je iets belangrijk vindt. Geef weinig punten als je iets niet belangrijk vindt.

0/45

Doel	Punten
Dat vluchtelingen werken of een opleiding volgen om aan werk te komen.	0
Dat vluchtelingen en inwoners met elkaar in contact komen.	0
Dat er meer woningen komen, voor inwoners en voor vluchtelingen.	0
Dat vluchtelingen verspreid wonen over wijken, dorpen en kernen.	0
Dat inwoners goed geïnformeerd zijn over de komst en opvang van vluchtelingen.	0
Dat de landelijke overheid de opvang van vluchtelingen betaalt. En dit geen extra geld kost voor de gemeente.	0
Dat de gemeente extra investeert in de wijken waar vluchtelingen wonen.	0
Dat vluchtelingen en inwoners zich veilig voelen.	0
Dat vluchtelingen de Nederlandse taal en cultuur leren.	0

Volgende →

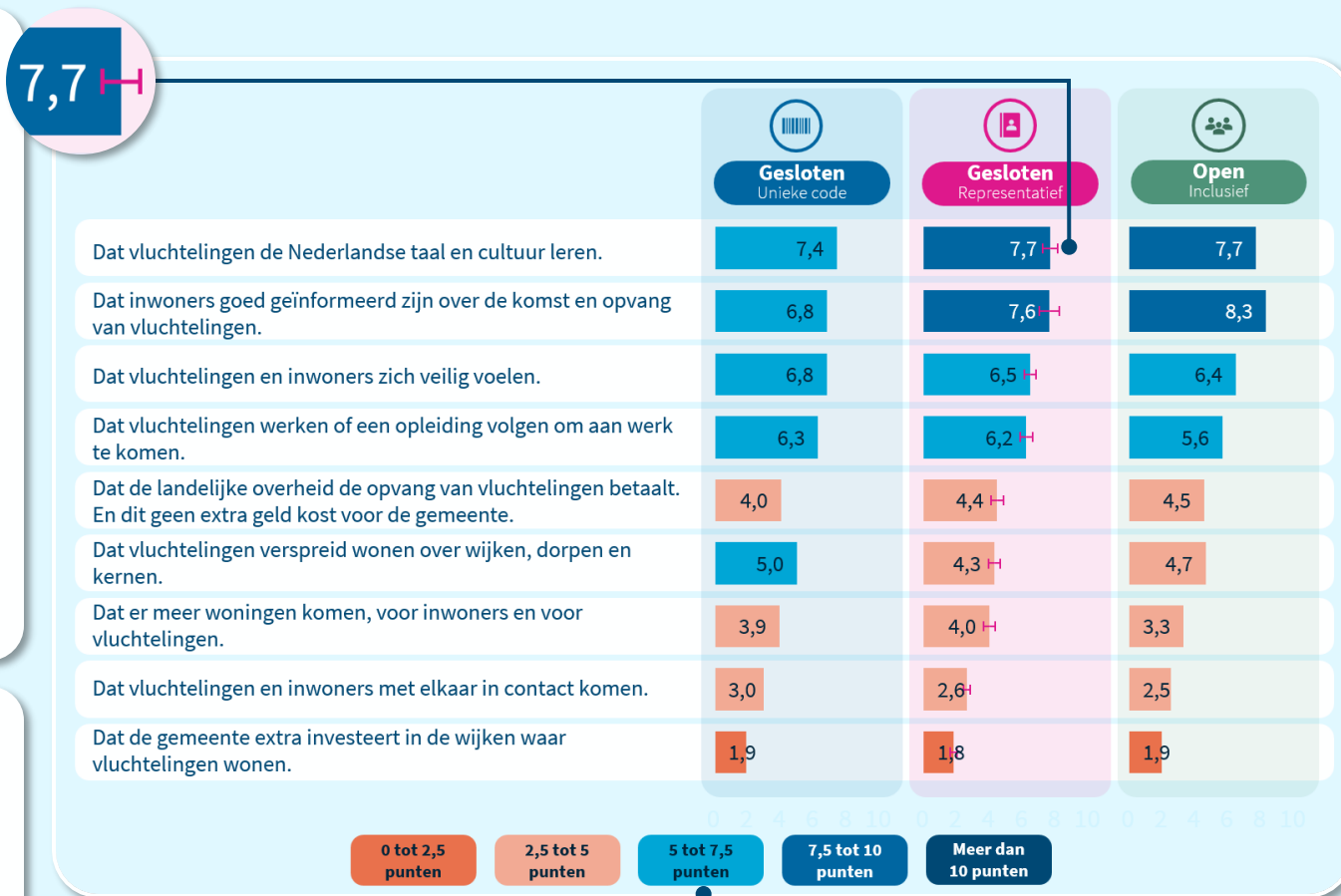
Vooraf: Hoe bespreken we tegenover vluchtelingen voor het gesloten onderzoek (representatief). de uitkomsten?

Betrouwbaarheidsinterval (roze hekjes)

- Elke steekproef heeft een bepaalde mate van onzekerheid. De roze hekjes geven deze onzekerheid aan: tussen welke waarden zou de gemiddelde puntenverdeling liggen, als alle volwassen inwoners van de gemeente zouden meedoen? We kunnen dit met 95% zekerheid zeggen. Dit noemen we het betrouwbaarheidsinterval. Bijvoorbeeld: de gemiddelde inwoner zou tussen de 7,2 en 8,1 punten geven aan 'dat vluchtelingen de Nederlandse taal en cultuur leren'.
- Als er geen overlap zit in het interval van twee doelen, dan is het verschil tussen deze doelen *significant*. Bijvoorbeeld, de hekjes overlappen van de doelen 'dat vluchtelingen de Nederlandse taal en cultuur leren' en 'dat inwoners goed geïnformeerd zijn over de komst en opvang van vluchtelingen'. We weten dus niet welke van deze twee doelen meer punten zou krijgen als alle inwoners (16+) zouden meedoen. Maar we weten wel voor 95% zeker dat deze twee meer punten zouden krijgen dan de andere zeven doelen, want de hekjes met de andere doelen overlappen niet. En, de hekjes van het onderste doel overlappen niet met die van de andere doelen. We weten daarom 95% zeker dat alle inwoners dit het minst belangrijke doel vinden.

Legenda: hoge en lage prioriteit

- Als deelnemers aan alle opties evenveel punten toekennen (alles evenveel prioriteit geven), dan zou elke optie vijf punten krijgen (45 gedeeld door 9).
- Als een optie meer dan vijf punten krijgt, dan krijgt die optie *prioriteit* van (een groep) deelnemers. Als een optie meer dan 7,5 punten krijgt, dan heeft het *hoge prioriteit*. Minder dan 2,5 punten is *lage prioriteit*.
- Meer dan 10 punten wijst op een principekwestie of een hoge urgentie.

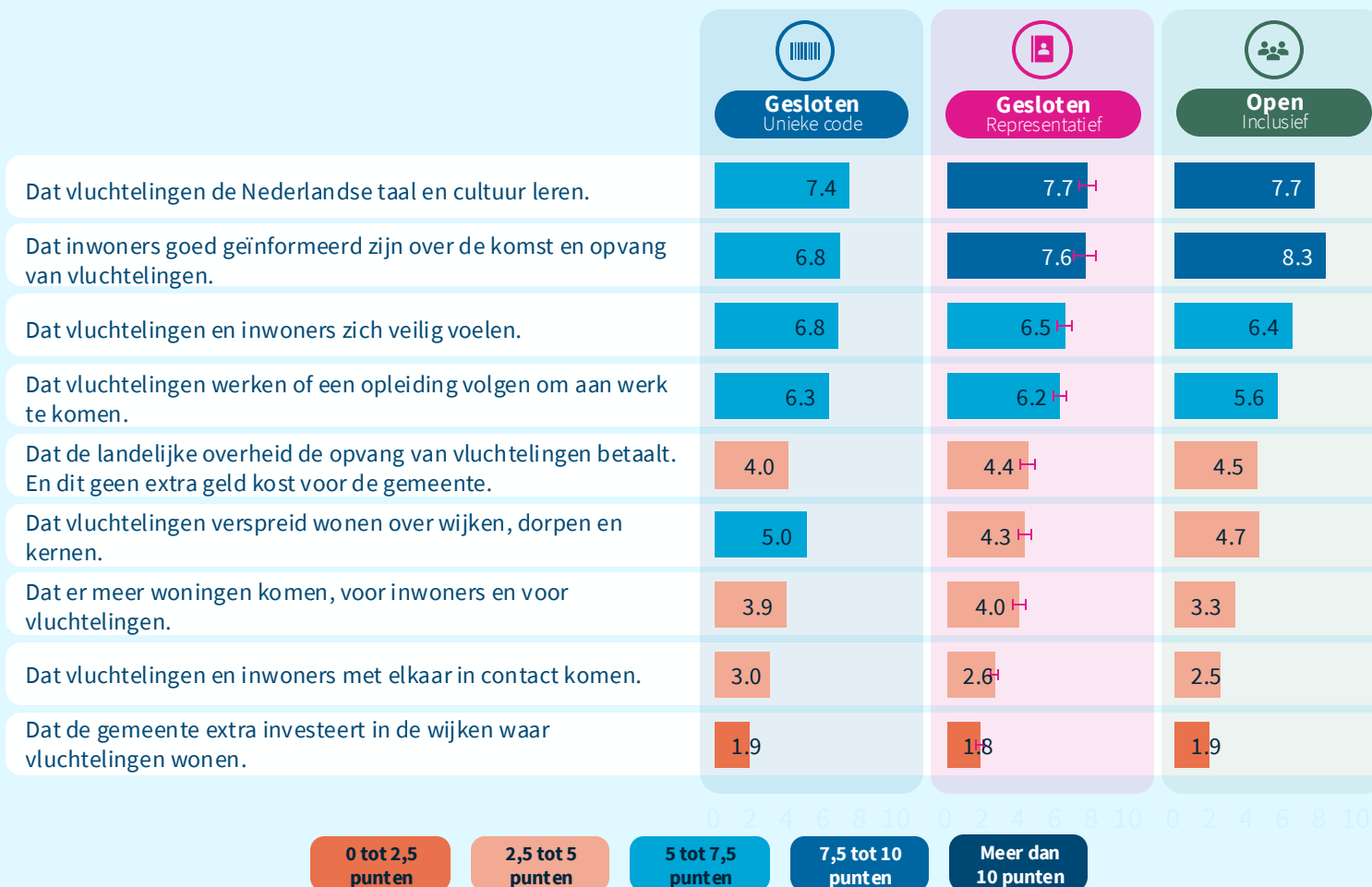

Inwoners geven prioriteit aan vier beleidsdoelen, ongeacht hun houding tegenover vluchtelingen

- Figuur 4.2 laat het onderscheid zien in prioritering tussen deelnemers die op verschillende manieren hebben deelgenomen. We hanteren de volgorde van het gesloten onderzoek (representatief). Als deelnemers aan alle opties evenveel punten toekennen, dan zou elke optie vijf punten krijgen (45:9=5). Als een optie meer dan vijf punten krijgt, dan krijgt die optie prioriteit van (een groep) deelnemers.
- Verschillende (groepen) inwoners vinden verschillende doelen belangrijk bij het brede thema migratie. Maar de vier doelen met de hoogste prioriteit worden gedeeld door alle groepen inwoners, ongeacht hun houding tegenover vluchtelingen (positief, negatief of daartussenin). Het gaat om de doelen 'de Nederlandse taal en cultuur leren', 'goed geïnformeerd zijn', 'zich veilig voelen' en 'werken of een opleiding volgen' (zie ook Figuur 4.3 op de volgende pagina).
- Uitsplitsing naar houding:* alle groepen inwoners (van negatieve houding tot en met positieve houding) geven aan deze vier doelen prioriteit. Hier zit dus overeenstemming. We zien wel verschillen in de mate van prioriteit die zij geven (aantal punten) en hun motivaties erachter. Op andere doelen zijn ook verschillen.

Figuur 4.2. Prioritering doelen – Gemiddeld

Alle deelnemers (n=2.066)

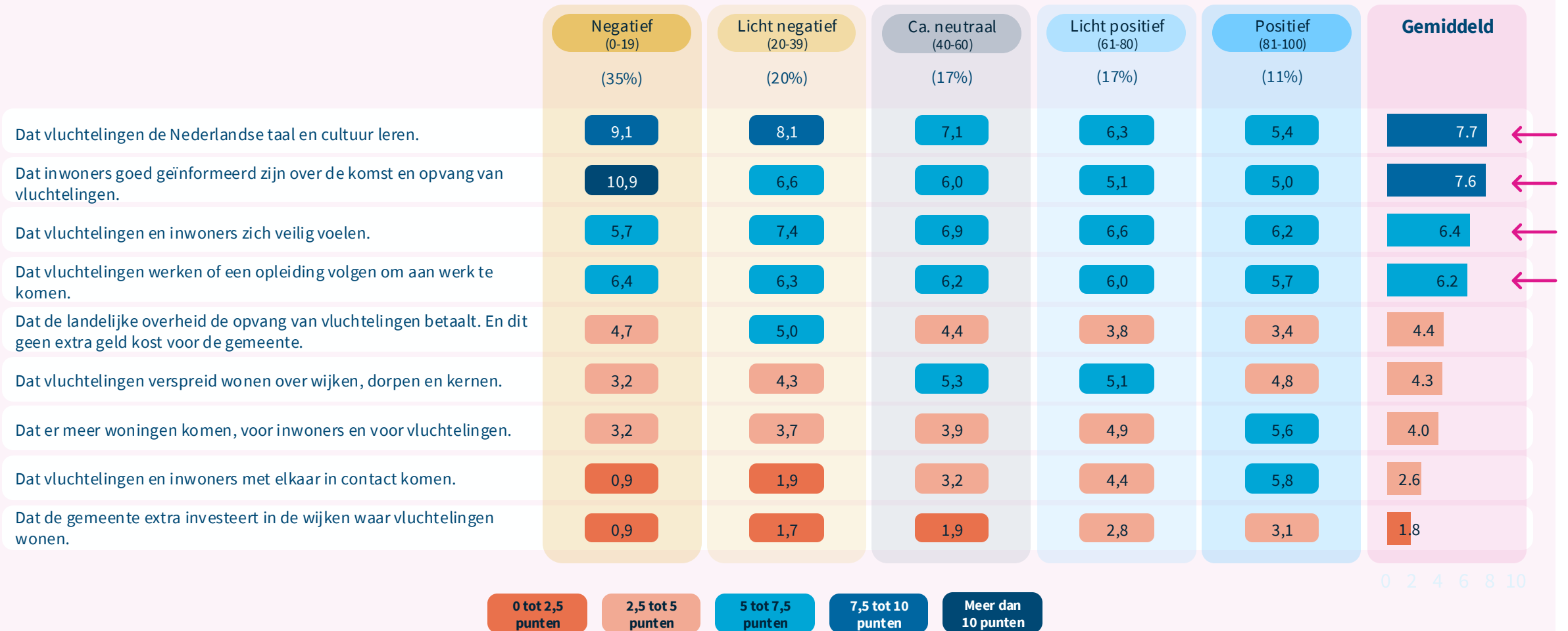

Figuur 4.3. Prioritering doelen – Naar houding

Gesloten onderzoek / representatief (n=1.114)

Gesloten
Representatief

Dat vluchtelingen de Nederlandse taal en cultuur leren

- Deze optie krijgt gemiddeld 7,7 punten en daarmee de hoogste prioriteit. Inwoners in alle houding-groepen delen het belang van het leren van de Nederlandse taal en cultuur.
- Veel inwoners met een **negatieve** houding (gem. 9,1 punten) stellen dat ze het belangrijk vinden dat vluchtelingen de taal leren en zich aanpassen aan de Nederlandse cultuur. Deelnemers gebruiken regelmatig het argument dat het leren van de Nederlandse taal en cultuur een kwestie van respect is tegenover de ontvangende samenleving. Een aantal stelt dat vluchtelingen zich horen aan te passen. Anderen menen dat het niet hoeft, omdat vluchtelingen hier niet zouden moeten blijven. Ook stellen meerdere deelnemers dat beheersing van de taal een voorwaarde zou moeten zijn om te mogen blijven (een status te krijgen) in Nederland.
- Bij inwoners met een **circa neutrale** houding (gem. 7,1 punten) zien we argumenten van zowel de positieve als de negatieve groep. De meeste vinden dat de taal essentieel is voor communicatie tussen vluchtelingen en inwoners. Daarnaast is het nodig om mee te kunnen doen in de maatschappij. Ook bevordert het de integratie, de taal leren wordt gezien als belangrijk. Anderen stellen dat het een voorwaarde zou moeten zijn voor een verblijfsvergunning.
- Inwoners met een **positieve** houding (gem 5,4 punten) stellen vaak dat de taal leren nodig is om mee te kunnen doen in de maatschappij. Ook is het essentieel voor communicatie tussen vluchtelingen en inwoners. De taal leren wordt gezien als belangrijk voor integratie. Meerdere deelnemers kiezen het perspectief van de vluchteling: de taal leren is ook fijn voor hen.

Negatief (0-19)	Licht negatief (20-39)	Ca. neutraal (40-60)	Licht positief (61-80)	Positief (81-100)	Gem.
9,1	8,1	7,1	6,3	5,4	7,7
(35%)	(20%)	(17%)	(17%)	(11%)	

“Voor diegene die echt gevlucht zijn en graag mee willen doen in onze cultuur/ maatschappij vind ik dit belangrijk. Wel jammer dat taallessen betaald worden van ons belastinggeld en dat vluchtelingen ook nog eens inkomen ontvangen terwijl ze taallessen krijgen...”

“Het begint met communicatie. Dus taal is essentieel voor integratie. Helpt ook bij betaald werk zoeken. Dus ja, taal leren is belangrijk. Als burger wil ik hier best aan bijdragen. Weet alleen niet hoe.”

“Als je hier goed wil integreren is het van belang dat je weet waar de Nederlandse cultuur voor staat en wat onze normen en waarden over het algemeen zijn.”

“Vooral de taal! Want dat is het grootste opstakel tussen mij en mijn burens”

“Heel belangrijk. Integreren, integreren. Heb, naast de cursus Nederlands die mijn Syrische burens volgden zelf ook Nederlandse lessen gegeven. Beiden geslaagd. De man ook voor zijn rijbewijs, in het Nederlands.”

Negatief

Licht negatief

Circa neutraal

Licht positief

Positief

Dat inwoners goed geïnformeerd zijn over de komst en opvang van vluchtelingen.

- Deze optie krijgt gemiddeld 7,6 punten.
- Vooral inwoners met een **negatieve** houding geven hoge prioriteit aan dit doel (10,9 punten), een prioritering van meer dan 10 punten wijst op een principekwestie. Inwoners met een licht negatieve houding geven minder punten. Een veelgenoemde reden voor inwoners met een negatieve houding om hier prioriteit aan te geven, is dat de gemeente in het verleden te weinig heeft gecommuniceerd over de komst van vluchtelingen. Hierbij wordt Berlicum een aantal keer genoemd als voorbeeld. Inwoners geven aan het belangrijk te vinden dat ze op tijd geïnformeerd worden over de plannen van de gemeente. Ook is er hier een groep inwoners die aangeven niet geïnformeerd te hoeven worden, omdat er geen opvanglocatie zal komen.
- Inwoners met een **circa neutrale** houding gebruiken argumenten uit de (licht) positieve en (licht) negatieve groepen.
- Inwoners met een **positieve** houding vinden informeren belangrijk om misverstanden weg te nemen, onrust te voorkomen en draagvlak voor vluchtelingenopvang te creëren. Daarbij wordt een aantal keer genoemd dat inwoners het belangrijk vinden dat er lessen worden getrokken uit de manier waarop er over de mogelijke opvang in Berlicum is gecommuniceerd.

Negatief (0-19)	Licht negatief (20-39)	Ca. neutraal (40-60)	Licht positief (61-80)	Positief (81-100)	Gem.
10,9	6,6	6,0	5,1	5,0	7,6
(35%)	(20%)	(17%)	(17%)	(11%)	

“Ik vind dat er helemaal geen vluchtelingen moeten komen dat is het belangrijkste”

“Lijkt me een hele belangrijke stap anders blijf je weerstand krijgen”

“Zoals het in Berlicum was heel slecht. Openheid is het allerbelangrijkst! Geen achterkamer politiek!”

“Belangrijk voor begrip en gevoel van veiligheid. Het ontbreken daarvan is m.i. de belangrijkste reden dat er zulke protesten waren tegen de komst van een AZC.”

“Cruciaal voor het draagvlak en voor bewoners om te weten wat er op hen afkomt en daar eventueel ook hun mening over kunnen geven.”

“Draagvlak neem toe naarmate mensen er meer bij betrokken worden en serieus genomen in hun zorgen.”

Negatief

Licht negatief

Circa neutraal

Licht positief

Positief

Dat vluchtelingen en inwoners zich veilig voelen.

- Deze optie krijgt gemiddeld 6,4 punten en krijgt van alle groepen prioriteit.
- Inwoners met een **negatieve** houding vinden veiligheid belangrijk, als een basisbehoefte en voorwaarde voor opvang. Daarbij gaat het vooral, maar niet uitsluitend, om veiligheid voor omwonenden. En dan specifiek de veiligheid van vrouwen. Meerdere deelnemers zeggen dat er consequenties moeten zijn bij wangedrag, zoals terugkeer naar het land van herkomst. Hier is ook een groep deelnemers die aangeeft geen opvang te willen.
- Inwoners met een **circa neutrale** houding noemen, net als de positieve en de negatieve groepen, veiligheid als een basisrecht en een belangrijke voorwaarde. Zowel veiligheid voor omwonenden, als voor vluchtelingen. Deze groep uit relatief vaak zorgen, over de komst van (alleenstaande) mannen, over de behoefte aan handhaving en over incidenten met vluchtelingen elders, zoals de veiligheid van vrouwen.
- Inwoners met een **positieve** houding vinden veiligheid een belangrijke voorwaarde voor het opvangen van vluchtelingen. Zowel veiligheid voor omwonenden, als voor de vluchtelingen zelf. Veiligheid voor omwonenden omdat iedereen het recht heeft om zich veilig te voelen in hun woonomgeving, en omdat dit zal helpen bij draagvlak. En veiligheid voor vluchtelingen omdat zij uit onveilige situaties komen, en veiligheid juist nodig hebben.

Negatief (0-19)	Licht negatief (20-39)	Ca. neutraal (40-60)	Licht positief (61-80)	Positief (81-100)	Gem.
5,7	7,4	6,9	6,6	6,2	6,4
(35%)	(20%)	(17%)	(17%)	(11%)	

“Dat vooral inwoners zich veilig voelen door de komst van vluchtelingen. Want als het aan mij lag kwam er geen één vluchteling.”

“Ik voel mijzelf als vrouw steeds minder veilig. Onze dochter hoe gaat dat later als ze groter wordt. Heel spannend met te veel cultuur verschillen.”

“De Nederlanders voelen zich niet eens meer veilig in hun eigen land”

“Dat is de hoogste prioriteit voor ons allen!”

“Is gebaseerd op het gevoel dat veiligheid een probleem is, maar in hoeverre dat klopt weet ik niet. Hoe dan ook, ik vind het belangrijk dat vluchtelingen zich veilig en welkom voelen, en ook dat er zorgen over veiligheid bij inwoners zo goed als mogelijk worden weggenomen.”

“Vluchtelingen zijn uit onveilige situaties gevlucht, dat moet hier anders. Ook autochtonen moeten zich veilig voelen. De kleine groep amokmakers (vaak in het nieuws, koren op de molen van Wilders) verpest het voor alle vluchtelingen.”

Negatief

Licht negatief

Circa neutraal

Licht positief

Positief

Dat vluchtelingen werken of een opleiding volgen om aan werk te komen.

- Deze optie krijgt gemiddeld 6,2 punten en krijgt van alle groepen prioriteit.
- Veel inwoners met een **negatieve** houding stellen dat als vluchtelingen mogen blijven, dat ze dan moeten werken, net als andere Nederlanders. Zo dragen ze ook (financieel) bij aan de maatschappij. Deze deelnemers vinden het belangrijk dat vluchtelingen geen geld kosten voor de maatschappij en hebben het gevoel dat vluchtelingen voorzieningen 'krijgen' waar anderen voor moeten werken, en dat vluchtelingen te veel belastinggeld kosten. Dit gevoel van een voorkeursbehandeling leidt tot gevoelens van onrechtvaardigheid. Veel van de deelnemers uit deze groep met een negatieve houding zegt geen opvanglocatie(s) te willen.
- Bij inwoners met een **circa neutrale** houding zien we argumenten van zowel de positieve als de negatieve groep terugkomen.
- Inwoners met een **positieve** houding stellen vaak dat als vluchtelingen kunnen werken en/of een opleiding volgen, ze een zinvolle invulling van de dag hebben die bijdraagt aan hun integratie. Werken geeft zelfstandigheid, en een gevoel van nut en helpt bij integratie. Deze groep benadrukt ook de voordelen voor Nederland, als vluchtelingen werken: Nederland heeft arbeidstekorten en kan deze mensen goed gebruiken.

Negatief (0-19)	Licht negatief (20-39)	Ca. neutraal (40-60)	Licht positief (61-80)	Positief (81-100)	Gem.
6,4	6,3	6,2	6,0	5,7	6,2
(35%)	(20%)	(17%)	(17%)	(11%)	

"Geen AZC dus zijn er geen vluchtelingen. En anders moeten ze werken voor hun geld en niets zomaar krijgen! Iedereen moet hier werken voor geld, dus waarom zij niet."

"Dan hoeven ze minder een beroep op de gemeente en overheid en zijn dus zelfstandiger en verantwoordelijk voor hun eigen toekomst"

"Wij hebben ook altijd moeten werken nooit mn hand opgehouden voor geld kunnen zij ook"

"Integreren daardoor beter"

"Als je als vluchteling geholpen word moet je ook jezelf nuttig maken"

"Dit draagt bij aan het welzijn van vluchtelingen en kan een oplossing zijn voor personeelstekort"

"Zeker anders kost het ons teveel geld. We hebben veel handjes nodig nu en in de toekomst dus zsm aan de slag en beperkte uitkering en controle en Zicht op prestaties om zsm mee te kunnen draaien in ONZE maatschappij met onze normen en waarden"

Negatief

Licht negatief

Circa neutraal

Licht positief

Positief

Dat de landelijke overheid de opvang van vluchtelingen betaalt. En dit geen extra geld kost voor de gemeente.

- Deze optie krijgt gemiddeld 4,4 punten. Geen van de groepen geeft dit (veel) prioriteit.
- Binnen de groep inwoners met een **negatieve** houding is er een groep inwoners die stelt dat het niet veel uitmaakt of bekostigen loopt via de landelijke of de gemeentelijke overheid: het is toch belastinggeld. Een andere groep vindt wel dat het belangrijk is dat de landelijke overheid meer bijdraagt, omdat de gemeente geld nodig heeft voor eigen inwoners en voorzieningen. In het verlengde hiervan zijn er ook inwoners die hier stellen dat de kosten voor opvang niet ten koste mogen gaan van inwoners in de gemeente. Er is hier ook een groep die stelt helemaal geen vluchtelingenopvang te willen.
- Inwoners met een **circa neutrale** houding zeggen ook dat het uiteindelijk allemaal belastinggeld is, wie de opvang ook betaalt. Zij wijzen relatief vaak naar de landelijke overheid, omdat deze ook het beleid maakt. Er is ook hier een grote groep inwoners die stelt dat de gemeente al krap zit, en geld moet reserveren voor huidige inwoners.
- Inwoners met een **positieve** houding stellen, net als de negatieve groep, vaak dat bekostiging via de landelijke of de gemeentelijke overheid niet veel uitmaakt: het is allemaal belastinggeld. Wel zijn er meerdere deelnemers in deze groep die toch naar de landelijke overheid wijzen, omdat asielopvang een landelijk probleem is en omdat de gemeente al onder financiële druk staat. Er is hier ook een groep deelnemers die stelt dat het vooral belangrijk is dat de opvang goed wordt geregeld, onafhankelijk van wie het betaalt.

Negatief (0-19)	Licht negatief (20-39)	Ca. neutraal (40-60)	Licht positief (61-80)	Positief (81-100)	Gem.
4,7	5,0	4,4	3,8	3,4	4,4
(35%)	(20%)	(17%)	(17%)	(11%)	

“Uit welk potje het nou ook komt, de samenleving draait er voor op”

“Landelijke overheid wil asielzoekers binnen halen dus moeten zij maar betalen voor opvang. De gemeente moet opvang voor eigen bewoners regelen”

“Gemeente budget schiet al te kort, voor niks sporthal, scouting en wegonderhoud. Dat is voor de eigen inwoners belangrijker denk ik”

“Gemeentes staan al onder grote financiële druk daarom betaling door het rijk.”

“Het is een landelijk probleem. Kleinere gemeenten hebben minder mogelijkheden (qua bestaande leegstaande panden bijvoorbeeld). Zij moeten geholpen worden om dit probleem mee aan te kunnen pakken.”

“Kan de gemeente zich met eigen middelen op andere zaken richten.”

“Wie betaalt is broekzak vestzak, dus niet relevant”

Negatief

Licht negatief

Circa neutraal

Licht positief

Positief

Dat vluchtelingen verspreid wonen over wijken, dorpen en kernen.

- Deze optie krijgt gemiddeld 4,3 punten.
- Inwoners met een **negatieve** houding geven hier vooral vaak aan geen opvang te willen, waar deze ook zou zijn. Als er dan toch een opvang komt, zijn deze deelnemers verdeeld over of één grote opvang beter is dan meerdere kleine. Een groter deel van deze inwoners zegt namelijk dat meerdere kleine opvanglocaties beter is voor de integratie van vluchtelingen en voorkomt dat vluchtelingen groepen vormen. Een ander, kleiner, deel van deze inwoners zegt dat juist één centrale opvanglocatie veiliger is, omdat daar meer controle over mogelijk is.
- Bij inwoners met een **circa neutrale** houding ligt de focus in de argumenten meer op dat spreiding goed is voor de integratie en dat de gemeente geen 'getto' zou moeten creëren. Ook geven inwoners uit deze groep aan dat zolang het nog de bedoeling is dat iemand terugkeert, integratie (en spreiding) niet aan de orde is. Hier wordt ook regelmatig genoemd dat het onwenselijk is dat er één grote opvang bij Berlicum komt.
- Inwoners met een **positieve** houding noemen hier vaak dat het voor vluchtelingen prettig is als ze verspreid zijn over wijken, dorpen en kernen, omdat ze dan sneller integreren. Daarbij valt op dat deze inwoners vaker dan de andere groepen refereren aan 'saamhorigheid' en 'opgenomen worden', in plaats van dat vluchtelingen moeten 'integreren'. Een ander voordeel dat deze groep inwoners ziet, is dat verdeelde opvang eerlijker is, en zorgt voor gedeelde verantwoordelijkheid. Ook valt op dat wanneer deelnemers in deze groep weinig punten geven, ze dit koppelen aan het perspectief van de vluchteling: het is juist fijn als zij bij elkaar kunnen wonen.

Negatief (0-19)	Licht negatief (20-39)	Ca. neutraal (40-60)	Licht positief (61-80)	Positief (81-100)	Gem.
3,2	4,3	5,3	5,1	4,8	4,3
(35%)	(20%)	(17%)	(17%)	(11%)	

"Een te grote groep vluchtelingen in een te kleine plaats heeft een te grote impact. Ik snap dat het efficiënter en goedkoper is veel mensen op één plek te zetten, maar dat verandert het karakter van het dorp te veel."

"Nee bij elkaar zetten, zo kunnen beter controle uitvoeren."

"Concentraties vluchtelingen roepen angst op dus spreiding lijkt me belangrijk. Ook dat iedere kern een aantal mensen op neemt. Solidariteit met ter Apel."

"Heel belangrijk verspreiding om te voorkomen dat we teveel vluchtelingen bij elkaar zetten ivm integreren."

"Niet 500 mensen in een gebouw. Dat is onmenselijk. Tevens zadel je dan een dorp op met 500 nieuwe inwoners. Daar moeten dan faciliteiten voor zijn, vrijwilligerswerk, buurtgebouwen, genoeg zorg bijvoorbeeld, zeker ook psychische zorg."

"Ik denk dat het goed is dat deze doelgroep zich verspreid om zo ook juist het contact met huidige inwoners te vergroten"

Negatief

Licht negatief

Circa neutraal

Licht positief

Positief

Dat er meer woningen komen, voor inwoners en voor vluchtelingen.

- Deze optie krijgt gemiddeld 4,0 punten. Er is geen meningsverschil over de noodzaak tot meer woningen, wel over de voorrang en verdeling.
- Veel inwoners met een **negatieve** houding vinden dat er meer woningen moeten komen. Maar veel inwoners in deze groep zijn het oneens met het deel 'en voor vluchtelingen'. Daarom geven zij weinig punten. De meest terugkomende positie is dat autochtone Nederlanders, vooral jongeren en starters, voorrang moeten hebben bij het verdelen van bestaande (sociale huur)woningen. Een kleinere groep deelnemers zegt dat er in het geheel geen opvang van vluchtelingen moet zijn in de gemeente Sint-Michielsgestel. De combinatie van 'inwoners' en 'vluchtelingen' in deze optie vinden enkele deelnemers sturend.
- Onder de inwoners met een **circa neutrale** houding benadrukken de meeste deelnemers het algemene woningtekort zonder specifiek onderscheid te maken tussen inwoners en vluchtelingen. Er moeten meer woningen komen voor zowel inwoners als vluchtelingen (in dit geval: statushouders). Enkelen roepen op om het thema woningbouw niet te vermengen met het thema vluchtelingen. Net als in de groep inwoners met een negatieve houding geeft een kleinere groep deelnemers aan dat autochtone inwoners voorrang zouden moeten krijgen. Tot slot pleiten enkele deelnemers voor gelijke behandeling van vluchtelingen en inwoners.
- Inwoners met een **positieve** houding vinden veelal dat er meer woningen moeten komen voor alle inwoners, ook vluchtelingen. Zij noemen wonen regelmatig als een fundamenteel mensenrecht. Meerdere deelnemers benadrukken het belang van meer woningen om spanningen, weerstand en onvrede bij inwoners te voorkomen. Meer woningen verkleint de perceptie dat vluchtelingen ten koste gaan van inwoners.

Negatief (0-19)	Licht negatief (20-39)	Ca. neutraal (40-60)	Licht positief (61-80)	Positief (81-100)	Gem.
3,2	3,7	3,9	4,9	5,6	4,0
(35%)	(20%)	(17%)	(17%)	(11%)	

"Ik wil meer woningen voor de eigen bevolking. Het slaat nergens, maar dan ook nergens op, dat vluchtelingen voorrang krijgen op de Nederlander die al jaren zoekt naar een woning."

"Woningen is voor beide groepen belangrijk. Maar er moet wel een juiste balans in zitten."

"Het voelt niet goed als er huisvesting komt voor vluchtelingen, terwijl eigen bewoners moeten wachten op woonruimte. Het draagvlak voor opvang zal hierdoor vergroten."

"Dit vind ik een verkeerde vraag. Want ik vind dat er meer woningen voor inwoners moeten komen vanwege het langdurige en schrijnende woningtekort. Ik vind het heel erg stom dat vluchtelingen voorrang krijgen op een woning, of überhaupt een woning krijgen. Weet niet of dit nog zo is? Dit moet andersom zijn. De woningen moeten (eerst) naar inwoners. Vluchtelingen moeten vooral veiligheid, eten, dak boven hun hoofd etc krijgen. Weg uit oorlog en geweld en wij zorgen daarvoor. Maar ook nog een woning vind ik te ver gaan in deze woningcrisis."

"Het woningtekort zet veel kwaad bloed. Hier heeft de gemeente echt steken laten vallen en nog steeds maken ze te weinig plannen en bereiden ze te weinig bouw voor."

Negatief

Licht negatief

Circa neutraal

Licht positief

Positief

Dat vluchtelingen en inwoners met elkaar in contact komen.

- Deze optie krijgt gemiddeld 2,6 punten. Er is een substantieel verschil tussen de groepen inwoners met een negatieve houding en een positieve houding tegenover vluchtelingen. De prioriteit neemt geleidelijk toe over de tussenliggende groepen.
- De meeste inwoners met een **negatieve** houding (gem. 0,9 punten) zeggen geen behoefte aan contact te hebben en/of überhaupt geen vluchtelingen te willen opvangen. Een groep deelnemers twijfelt of contact mogelijk is: ze hebben zorgen over cultuurverschillen en twijfelt of vluchtelingen zich kunnen aanpassen aan de Nederlandse normen en waarden. Ook noemen meerdere deelnemers zorgen over veiligheid. Een kleine groep geeft aan dat contact niet gefaciliteerd hoeft te worden: contact ontstaat vanzelf als vluchtelingen integreren, de taal leren en aan het werk gaan.
- Meerdere inwoners met een **circa neutrale** houding (gem. 3,2 punten) benadrukken het belang van wederzijds begrip, respect, tolerantie en acceptatie tussen vluchtelingen en inwoners. Net als inwoners in de negatieve groep, vinden zij dat contact vanzelf ontstaat als vluchtelingen de taal leren en aan het werk gaan. Daarom geven zij meer prioriteit aan andere opties uit het onderzoek.
- Inwoners met een **positieve** houding (gem. 5,8 punten) vinden contact zeer belangrijk voor het creëren van wederzijds begrip en acceptatie. Veel deelnemers noemen in een of andere vorm dat contact vluchtelingen 'humaniseert' en het wij-zij-denken doorbreekt. Het argument dat contact via andere routes tot stand komt is vrijwel afwezig in deze groep. Veel van deze deelnemers gaan er niet vanuit dat contact vanzelf ontstaat of dat een inburgeringscursus voldoende is.

Negatief (0-19)	Licht negatief (20-39)	Ca. neutraal (40-60)	Licht positief (61-80)	Positief (81-100)	Gem.
0,9	1,9	3,2	4,4	5,8	2,6
(35%)	(20%)	(17%)	(17%)	(11%)	

"Ik heb zelf geen behoefte aan contact met vluchtelingen. Net zoals dat ik ook niet met elke dorpling contacten kan onderhouden."

"Heb daar geen behoefte aan. Laat ze lekker in hun eigen land blijven."

"Door spreiding en kleinere opvanglocaties zal integratie natuurlijker verlopen en daardoor eveneens het contact."

"Dit mag gefaciliteerd worden, maar is natuurlijk vrijwillig. Het moet je niet door je strot geduwd worden."

"Zeker belangrijk voor begrip en acceptatie."

"T.b.v. de acceptatie. Ook migranten moeten onze cultuur en gewoontes accepteren"

"Onbekend maakt onbemind; alleen door contact gaan we elkaar vinden/zien/begrijpen en zien we de overeenkomsten en gaat 'migratie' weer over 'mensen'."

Negatief

Licht negatief

Circa neutraal

Licht positief

Positief

Dat de gemeente extra investeert in de wijken waar vluchtelingen wonen.

- Deze optie krijgt gemiddeld 1,8 punten en daarmee de laagste prioriteit. Er zijn verschillen tussen de houding-groepen, maar geen groep geeft deze optie prioriteit.
- Een deel van de inwoners met een **negatieve** houding (gem. 0,9 punten) motiveert dat ze in het geheel geen vluchtelingen willen. Een ander deel heeft bezwaar tegen deze optie omdat ze het zien als ('nog meer') investering in vluchtelingen. Het gelijkheidsbeginsel dat alle wijken aandacht verdienen komt regelmatig terug; er mag geen onderscheid worden gemaakt tussen wijken op grond van de aanwezigheid van vluchtelingen. Tot slot kunnen meerdere inwoners zich geen goede voorstelling maken van wat dit betekent. Veiligheid (meer politie) wordt enkele keren als veronderstelde invulling genoemd.
- Ook bij inwoners met een **circa neutrale** houding (gem 1,9 punten) komt het gelijkheidsbeginsel sterk terug; er zou geen onderscheid gemaakt moeten worden tussen wijken. Enkele inwoners noemen het argument dat ook in de negatieve groep voorkomt: niet 'nog meer' investeren in vluchtelingen. Enkele andere inwoners zien de logica : vluchtelingen integreren niet vanzelf, dus investeer in veiligheid, begeleiding en voorzieningen die contact stimuleren. Meerdere inwoners noemen andere problemen die eerst aandacht verdienen (bijv. woningen, infrastructuur).
- Inwoners met een **positieve** houding geven het meeste prioriteit aan deze optie (gem. 3,1 punten), maar vinden andere opties belangrijker. Ze vullen 'investeren' veelal in met concrete ideeën om contact en integratie te bevorderen. Ook investeren in communicatie en tijd wordt genoemd, niet alleen in geld. Ook in deze groep komt het gelijkheidsbeginsel terug. Het argument 'eigen mensen eerst' is sterk aanwezig in de negatieve groep, maar vrijwel afwezig in de neutrale en positieve groepen.

Negatief (0-19)	Licht negatief (20-39)	Ca. neutraal (40-60)	Licht positief (61-80)	Positief (81-100)	Gem.
0,9	1,7	1,9	2,8	3,1	1,8
(35%)	(20%)	(17%)	(17%)	(11%)	

"Alle wijken moeten tip top in orde orde zijn. Ook waar geen vluchtelingen wonen, dat zou daar niet van af mogen hangen."

"Investeren in de wijken voor onze eigen mensen. Niet voor de vluchtelingen."

"Graag zou ik de stelling omdraaien; Investeer voldoende in ALLE wijken, ongeacht wie er woont."

"De gemeente moet investeren voor de inwoners zelf, er zijn genoeg dingen die aangepakt moeten worden in ons dorp. Maar al het geld wordt geïnvesteerd aan de andere kant van het kanaal (in Gestel), en dan denk ik dat op de 2e plaats Berlicum aan de beurt is en niet de vluchtelingen."

"Goede manier om integratie en warm welkom te bevorderen: inloopsprekuren, regelmatig bezoek van college/raad, activiteiten van wijkbewoners actief ondersteunen, etc."

"Om de integratie te bevorderen mag er extra geïnvesteerd worden in wijkactiviteiten, bijvoorbeeld door de bewoners met elkaar in contact te brengen en vooroordelen weg te nemen. Want daar staat Berlicum wat mij betreft slecht om bekend. Ik woon hier nu klein 20 jaar en hoor nog te vaak; je bent niet van hier en jullie soort pikt onze huizen in."

"ik denk dat dit contra-productief werkt, gelijke behandeling voor iedereen en voorzieningen op dorpsniveau organiseren"

Negatief

Licht negatief

Circa neutraal

Licht positief

Positief

Samenvatting Deel 4 – Doelen bij het brede thema migratie

Figuur 4.2 (p.29)

Deelnemers verdeelden 45 punten over negen beleidsdoelen voor het brede thema migratie. Vier doelen worden door alle inwoners het meest belangrijk gevonden.

- *(Hoge) prioriteit:* Twee doelen krijgen gemiddeld genomen prioriteit (meer dan 5 punten), twee doelen krijgen hoge prioriteit (meer dan 7,5 punten):
 - ‘dat vluchtelingen de Nederlandse taal en cultuur leren’ (7,7 punten);
 - ‘dat inwoners goed geïnformeerd zijn over de komst en opvang van vluchtelingen’ (7,6 punten);
 - ‘dat vluchtelingen en inwoners zich veilig voelen’ (6,4 punten);
 - ‘dat vluchtelingen werken of een opleiding volgen om aan werk te komen’ (6,2 punten).
- *Waarom worden deze vier doelen hoog geprioriteerd?* Deze vier doelen worden door inwoners met verschillende houdingen belangrijk gevonden, maar de onderliggende redenering voor deze prioritering verschilt tussen groepen. Bijvoorbeeld, inwoners met een negatieve houding benadrukken dat het leren van de Nederlandse taal en het snel aan het werk gaan respectvol is, en voorkomt dat vluchtelingen een last worden voor de maatschappij. Terwijl inwoners met een positieve houding zeggen dat het vooral fijn is voor vluchtelingen zelf, om snel mee te kunnen doen. En waar inwoners met een negatieve houding communicatie vanuit de gemeente vooral belangrijk vinden omdat dit in het verleden niet altijd goed is gegaan, zeggen inwoners met een positieve houding dat goede communicatie zal zorgen voor meer draagvlak.
- *Lage prioriteit:* Eén beleidsdoel krijgt gemiddeld genomen lage prioriteit:
 - ‘dat de gemeente extra investeert in de wijken waar vluchtelingen wonen’ (1,8 punten).

Figuur 4.3 (p.30)

Onafhankelijk van hun houding richting vluchtelingen, geven inwoners deze vier doelen prioriteit boven de andere doelen. Er zijn verschillen tussen inwoners met verschillende houdingen bij de prioritering van de andere doelen, met name over wonen en contact.

- *Doel – Dat vluchtelingen en inwoners met elkaar in contact komen:* In de waardering van dit doel zit een verschil tussen de negatieve en positieve groep. Inwoners met een negatieve houding vinden contact onnodig (want: geen vluchtelingen in de gemeente Sint-Michielsgestel) of vinden dat het vanzelf ontstaat (bijvoorbeeld via werk). Inwoners met een positieve houding zien contact als een middel van verbinding en begrip tussen beide. Het bevordert de integratie van vluchtelingen.
- *Doel – Dat er meer woningen komen, voor inwoners en voor vluchtelingen:* Dat er meer woningen komen is voor alle groepen inwoners belangrijk, óók voor de groep inwoners met een negatieve houding die lage prioriteit aan dit doel geeft. Deze inwoners zijn het echter sterk oneens met het gedeelte ‘en voor vluchtelingen’. Het meningsverschil met de positieve groep gaat expliciet over de verdeling van de bestaande woningvoorraad. Inwoners met een negatieve houding vinden dat autochtone Nederlanders voorrang verdienen op sociale huurwoningen, vooral jongeren. Veel inwoners met een positieve houding vinden dat het oplossen van de woningnood spanningen tussen groepen inwoners kan verminderen.
- *Verschillen in intensiteit van de voorkeuren:* Des te negatiever inwoners aankijken tegen vluchtelingen, des te meer uitgesproken hun voorkeuren in de keuzetaak. Waar inwoners die (licht) positief aankijken tegen vluchtelingen hun punten ongeveer gelijkmatig verdelen over de doelen, geven inwoners die (licht) negatief zijn sterke voorkeur aan sommige doelen tegenover andere.

5

**Inburgeren en aanpassen
Normen en waarden**

- Stellingen over inburgeren en aanpassen
- Open vraag over gedeelde normen en waarden

Introductie: Omgangsvormen, normen en waarden

- *Hoofdvraag:* Welke verwachtingen hebben inwoners van vluchtelingen over aanpassen, inburgeren, normen en waarden?
- *Vraagstelling:* Stellingen en open vraag.
- *Extra informatie:* Geen extra informatie aangeboden.

tegenover vluchtelingen voor het gesloten onderzoek (representatief).

- *Figuur 5.2 – Stellingen over aanpassen en inburgeren – Gemiddeld*
- *Figuur 5.3 – Stellingen over aanpassen en inburgeren – Naar houding*
- *Figuur 5.4 – Open vraag toelichting bij stellingen over aanpassen en inburgeren*
- *Figuur 5.5 – Meest genoemde normen en waarden*
- *Figuur 5.6 – Voorbeelden bij meest genoemde normen en waarden*
- *Observaties deel 5*

Figuur 5.1. Enkele vragen uit dit deel van het onderzoek

The screenshot shows a digital survey interface with two questions. The first question is 'Vind je dat goed samenleven van twee kanten moet komen?' with six radio button options: 'Helemaal mee oneens', 'Mee oneens', 'Deels mee eens, deels mee oneens', 'Mee eens', 'Helemaal mee eens', and 'Zeg ik liever niet/Weet ik niet'. The second question is 'Vind je dat vluchtelingen zich moeten aanpassen aan de inwoners van de gemeente?' with four radio button options: 'Helemaal mee oneens', 'Mee oneens', 'Deels mee eens, deels mee oneens', and 'Mee eens'. At the bottom, there are navigation buttons: '← Terug' and 'Volgende →'.

Vind je dat goed samenleven van twee kanten moet komen?

☐ Helemaal mee oneens

☐ Mee oneens

☐ Deels mee eens, deels mee oneens

☐ Mee eens

☐ Helemaal mee eens

☐ Zeg ik liever niet/Weet ik niet

Vind je dat vluchtelingen zich moeten aanpassen aan de inwoners van de gemeente?

☐ Helemaal mee oneens

☐ Mee oneens

☐ Deels mee eens, deels mee oneens

☐ Mee eens

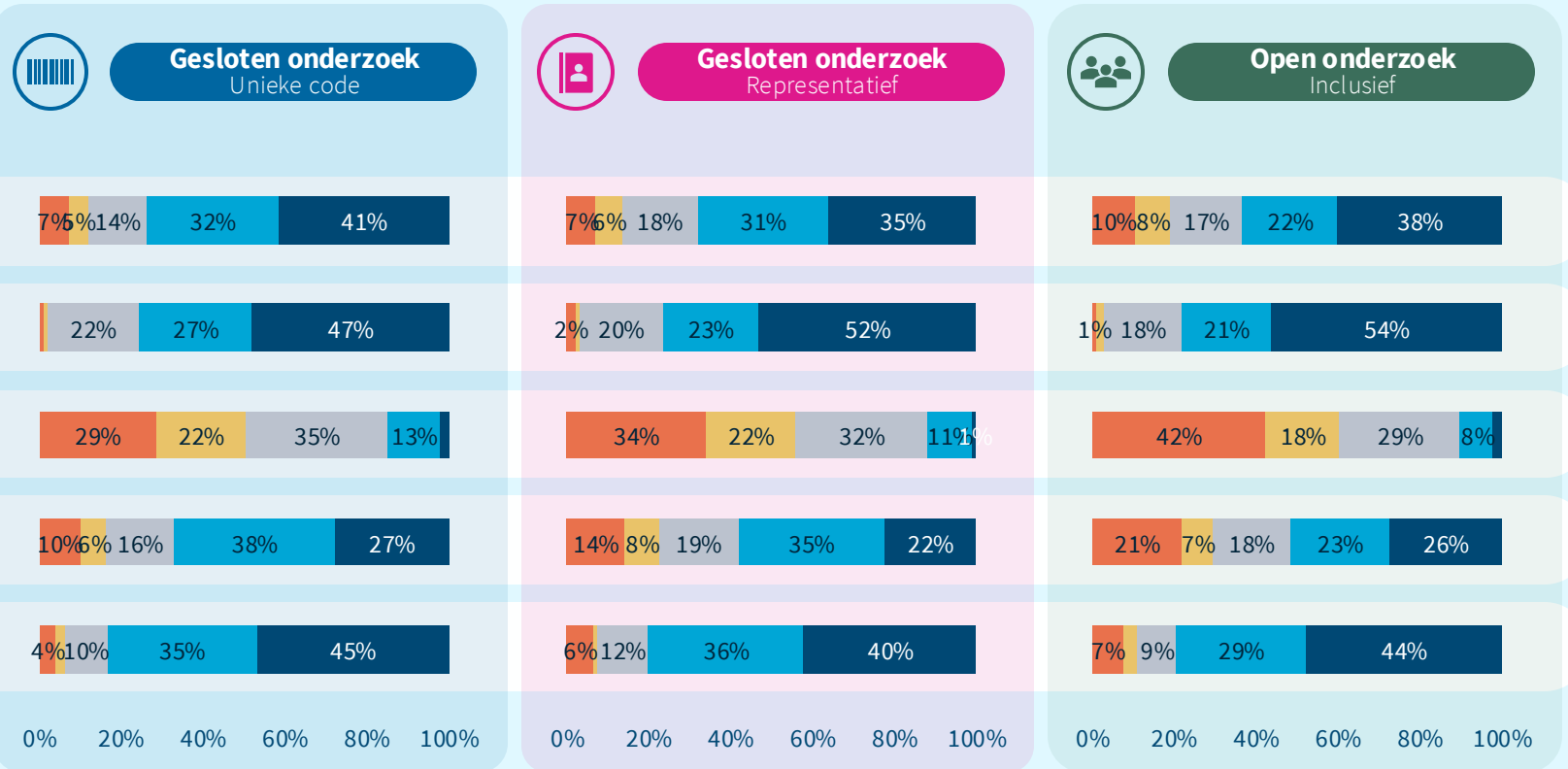
← Terug Volgende →

Figuur 5.2. Stellingen over aanpassen en inburgeren – Gemiddeld

Alle deelnemers (n=2.066)

“Geef aan of je het eens bent met deze vragen.”

■ Helemaal mee oneens
 ■ Mee oneens
 ■ Neutraal
 ■ Mee eens
 ■ Helemaal mee eens

* Percentages tellen niet altijd op tot 100%, resterend betreft 'zeg ik liever niet / Weet ik niet'

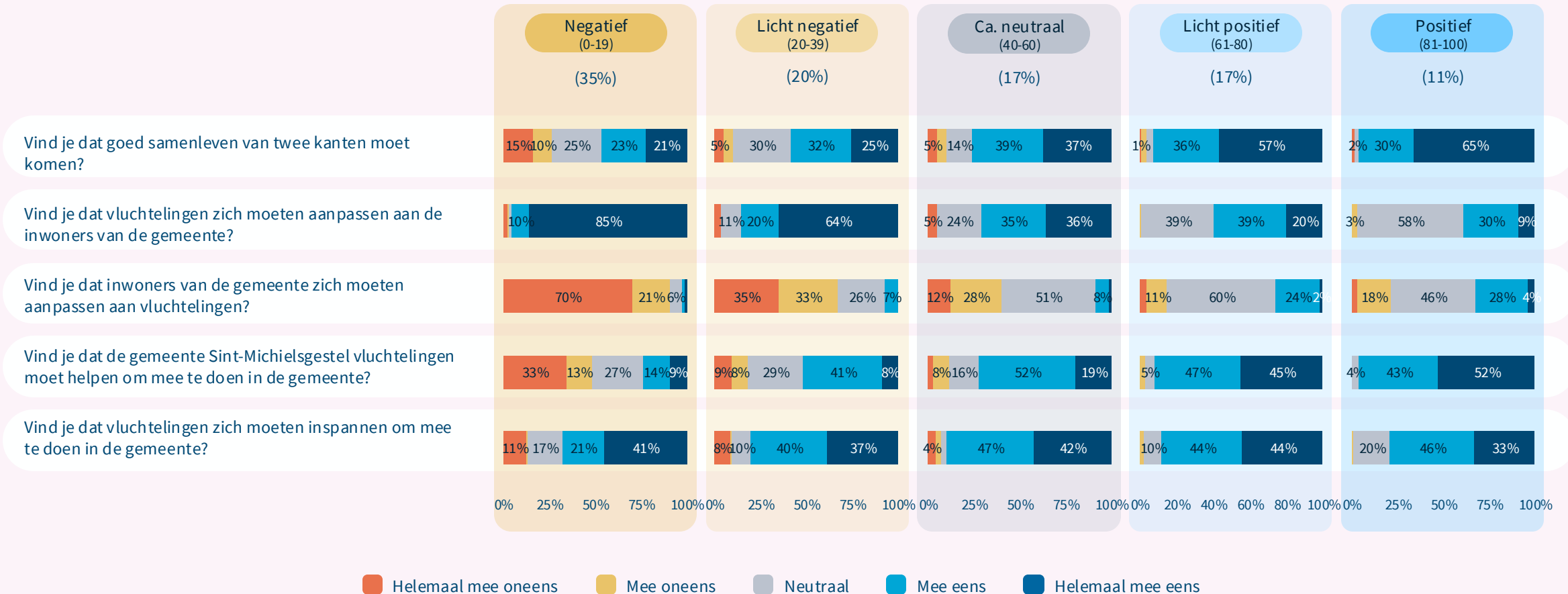
Figuur 5.3. Stellingen over aanpassen en inburgeren – Naar houding

Gesloten onderzoek / representatief (n=1.114)

Gesloten
Representatief

“Geef aan of je het eens bent met deze vragen.”

* Percentages tellen niet altijd op tot 100%, resterend betreft 'zeg ik liever niet / Weet ik niet'

Figuur 5.4. Open vraag bij stellingen over aanpassen en inburgeren

Gesloten onderzoek & Open onderzoek (n=850)

Gesloten
Unieke code

Open
Inclusief

‘Wil je een toelichting geven bij je antwoorden?’

Negatief

(0-19)

(35%)

- 71% gaf een toelichting.
- Een grote groep hierbinnen wil geen vluchtelingen opvangen.
- Als er vluchtelingen opgevangen worden, moeten zij zich aanpassen. En vluchtelingen moeten voldoen aan een aantal eisen. Bijvoorbeeld: het moeten ‘echte’ vluchtelingen zijn, geen gelukszoekers; ze moeten aan het werk; en als ze een overtreding begaan of overlast veroorzaken, dan moeten stevige consequenties volgen.

"Zij zijn te gast, gedraag je hierna"

"Ik wil dat deze mensen zich aanpassen naar het land/regio/gemeente waar ze terecht komen. En niet andersom! Nogmaals ik ben tegen de komst van vluchtelingen in de gemeente SMG!!"

Licht negatief

(20-39)

(20%)

- 66% gaf een toelichting.
- Integratie moet vooral van vluchtelingen komen: zij moeten zich aanpassen aan de Nederlandse cultuur.
- Vluchtelingen zijn te gast in Nederland, en maken gebruik van Nederlandse middelen. Het is eerlijk dat ze daar een tegenprestatie voor leveren.

"Iemand in nood moet geholpen worden maar zich ook aanpassen in het land waar ze naartoe vluchten"

"Als je langs de zijlijn blijft staan, zul je nooit onderdeel van de gemeenschap worden. Dit zal vooral inspanningen betreffen die gedaan moeten worden door de mensen die hier te gast zijn."

Ca. neutraal

(40-60)

(17%)

- 58% gaf een toelichting.
- Geeft aan wederzijdse inspanning belangrijk te vinden: samenleven moet van twee kanten komen.
- Het is voor deze groep belangrijk dat vluchtelingen zich aanpassen aan de Nederlandse normen, waarden en cultuur: zij zijn te gast in Nederland.
- De gemeente moet vluchtelingen ondersteunen bij integratie.

"Ik vind als mijn burens vluchtelingen zijn dan zal ik ze van alle kanten proberen om ze te helpen. Maar alleen als het van 2 kanten komt. Respect voor elkaar hebben en elkaar te begrijpen."

"Intergreren en de taal en kennis over (elkaars) cultuur is zo belangrijk"

Licht positief

(61-80)

(17%)

- 62% gaf een toelichting.
- Samenleven en integratie moeten van twee kanten komen. Wederzijds respect en begrip voor elkaar zijn belangrijk.
- Vluchtelingen moeten zo snel mogelijk de taal en cultuur leren.
- Inwoners moeten rekening houden met de moeilijke situatie van vluchtelingen, en hen helpen.
- De gemeente moet faciliteren en helpen bij de integratie.

"Van allebei de kanten moet er een wil zijn en respect om met elkaar te wonen en prettig te leven in Sint Michielsgestel"

"Een vluchteling die in Nederland zou willen blijven wonen zal zijn best moeten doen om in contact te kunnen komen met zijn nieuwe landgenoten om elkaar te leren begrijpen. Hij hoeft wat mij betreft niet zijn eigen gewoontes op te geven, tenzij het zaken betreft die bij ons strafbaar zijn."

Positief

(81-100)

(11%)

- 62% gaf een toelichting.
- Samenleven moet van twee kanten komen, waarbij wederzijds respect, begrip, en tolerantie voor vluchtelingen én inwoners belangrijk zijn.
- Vluchtelingen moeten zich aanpassen, maar moeten ook hun eigen cultuur kunnen behouden.
- Inwoners moeten begrip hebben met de moeilijke situatie van vluchtelingen, en dat integratie tijd kost.

"Normale menselijke verhoudingen. Daar zien we al jaren te weinig van."

"Ieder moet inspannen om tot integratie te komen"

"Er moet altijd sprake zijn van wederkerigheid: voor wat hoort wat."

Figuur 5.5. Meest genoemde normen en waarden – Naar houding

Gesloten onderzoek & open onderzoek (n=1.109)

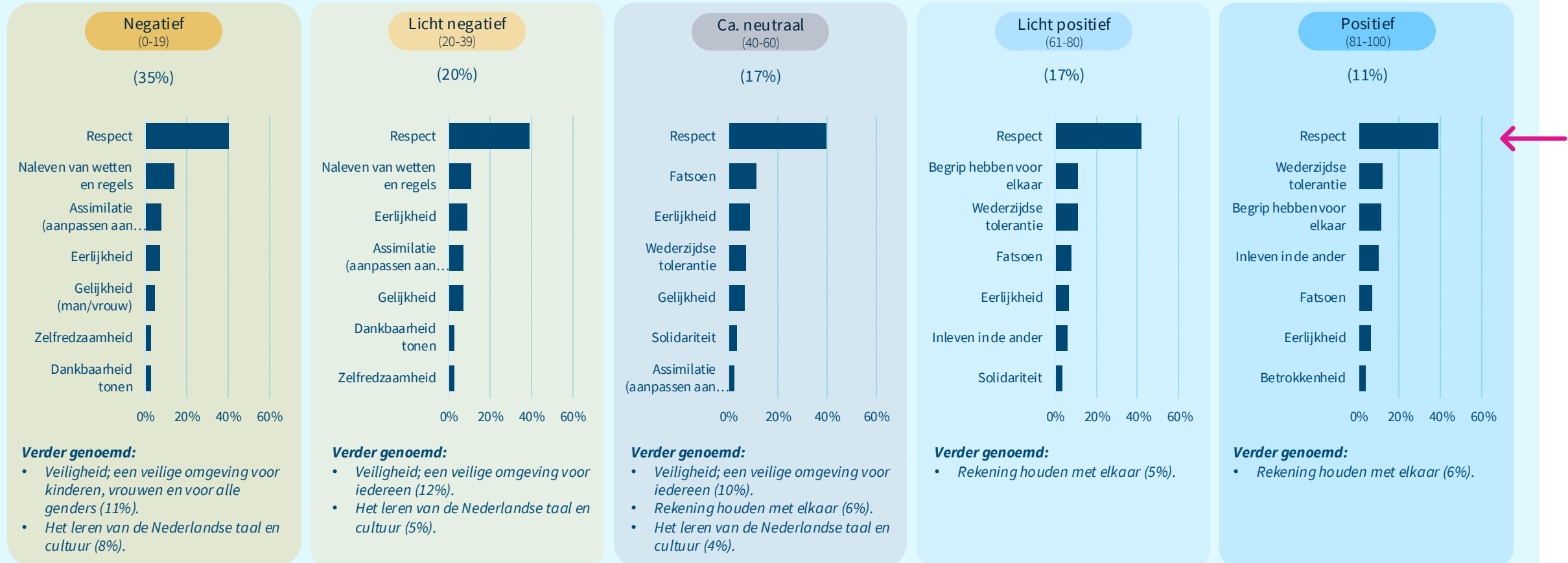
“Iedereen heeft ideeën over hoe je je hoort te gedragen, over hoe we met elkaar moeten omgaan en over wat goed is en wat verkeerd is. Dit zijn normen en waarden. Kun je normen en waarden noemen die volgens jou alle inwoners zouden moeten delen? Drie is genoeg.” Getoond: relatieve frequentie binnen elke groep.

Gesloten
Unieke code

Open
Inclusief

Figuur 5.6. Meest genoemde normen en waarden – Naar houding

Gesloten onderzoek & open onderzoek (n=1.109)

“Iedereen heeft ideeën over hoe je je hoort te gedragen, over hoe we met elkaar moeten omgaan en over wat goed is en wat verkeerd is. Dit zijn normen en waarden. Kun je normen en waarden noemen die volgens jou alle inwoners zouden moeten delen? Drie is genoeg.” Getoond: illustratieve citaten.

Gesloten
Unieke code

Open
Inclusief

Negatief (0-19)

(35%)

- 54% heeft normen en waarden genoemd.
- Legt de nadruk op respect en fatsoenlijk gedrag. Gedragen volgens de wet en geen criminaliteit of overlast veroorzaken.
- Bedoelt met respect: respect tegenover vrouwen, de Nederlandse cultuur, respect voor elkaar en voor ieders geloof.

“Respect hebben voor iedereen, accepteren de nederlandse normen en waarden, bij crimineel gedrag en/of geen bijdrage aan Nederland direct statushouderschap afnemen en remigreren”

“Respect, gedrag, veiligheid.”

Licht negatief (20-39)

(20%)

- 56% heeft normen en waarden genoemd.
- Legt de nadruk op respect en fatsoenlijk gedrag. Gedragen volgens de regels en als gast.
- Bedoelt met respect: respect tegenover vrouwen, respect voor elkaar, ongeacht afkomst, respect voor verschillen tussen mensen en voor de geldende wetten.

“Bijdragen aan leefbaarheid, je gedragen als gast, de vrijgevigheid van je gastheer niet misbruiken”

“Respect, houd je aan de regels, verbind”

Ca. neutraal (40-60)

(17%)

- 62% heeft normen en waarden genoemd.
- Legt de nadruk op wederzijds respect en fatsoenlijk gedrag waarbij de wet wordt gerespecteerd.
- Bedoelt met respect: respect hebben voor elkaar, ongeacht iemands geloof of cultuur, beleefd zijn en begrip tonen.

“Wederzijds respect, je moet wel alles kunnen zeggen MAAR dat hoeft niet, eerlijkheid, gedragen volgens de geldende regels”

“Respect voor elkaar, geen ruzie maken, elkaar helpen”

Licht positief (61-80)

(17%)

- 67% heeft normen en waarden genoemd.
- Legt de nadruk op respect en het hebben van begrip voor elkaar, elkaars situatie.
- Bedoelt met respect: respect voor elkaar, ongeacht iemands geloof, respect tegenover vrouwen en voor gezag.

“Respect voor elkaars meningen. Gastvrij gedrag van onze kant. Eerlijkheid van beide kanten”

“Echt naar elkaar luisteren; respect (begrip) hebben voor elkaar en elkaar respectvol behandelen; openstaan voor andere ideeën, meningen en mensen”

Positief (81-100)

(11%)

- 91% heeft normen en waarden genoemd.
- Legt de nadruk op respect en het hebben van tolerantie en begrip voor elkaar.
- Bedoelt met respect: respect voor elkaar, voor elkaars mening, respectvol met elkaar omgaan en respect tegenover vrouwen.

“Rekening houden met elkaar, respect voor elkaar, medemenselijkheid.”

“Nederland is door de eeuwen heen altijd een vrijplaats geweest voor ontheemden. Tolerantie vat alles samen.”

Samenvatting Deel 5 – Vragen over inburgeren, aanpassen, normen en waarden

Figuur 5.3 (p.44)

Inwoners delen een duidelijke verwachting dat vluchtelingen zich moeten inspannen om mee te doen, en zich aanpassen aan de inwoners van de gemeente. Er is ook brede steun onder inwoners dat de gemeente daarbij hulp biedt. Inwoners hebben duidelijk verschillende verwachtingen over de inzet van inwoners zelf richting vluchtelingen.

- *Vind je dat vluchtelingen zich moeten inspannen om mee te doen in de gemeente?* Inwoners zijn vrijwel eensgezind over deze verwachting. In alle houdingsgroepen is een ruime meerderheid 62% tot 89% (helemaal) mee eens.
- *Vind je dat vluchtelingen zich moeten aanpassen aan de inwoners van de gemeente?* Ook deze verwachting is breed gedeeld. Bij de groepen met een negatieve houding tot en met een licht positieve houding (tezamen 89% van de inwoners) is steeds een ruime meerderheid het (helemaal) eens met deze stelling. De groep inwoners met een positieve houding is grotendeels neutraal (58%) en 39% is het (helemaal) eens met de stelling.
- *Vind je dat de gemeente Sint-Michielsgestel vluchtelingen moet helpen om mee te doen in de gemeente?* Veel inwoners vinden dat de gemeente vluchtelingen moet helpen. In de groepen circa neutraal, licht positief en positief is 72% tot 95% het (helemaal) eens met deze stelling. In de groep licht negatief is dit bijna de helft (49%). In de groep negatief is 23% (helemaal) eens en 46% (helemaal) oneens.
- *Vind je dat goed samenleven van twee kanten moet komen?* In de groepen van licht negatief tot en met positief is steeds een meerderheid het (helemaal) eens met deze stellingen (57% tot 95%). In de groep negatief zijn de meningen meer verdeeld met 44% (helemaal) eens en 25% (helemaal) oneens).
- *Vind je dat inwoners van de gemeente zich moeten aanpassen aan vluchtelingen?* In de groep negatief is 70% het helemaal oneens met deze stelling. Dit aandeel neemt af richting de positieve groep. In geen enkele groep is meer dan 32% het (helemaal) eens met deze stelling.

Figuur 5.5 (p.46)

Inwoners noemen één norm het meest: respect. Deze is gedeeld door verschillende groepen inwoners, onafhankelijk van hun houding richting vluchtelingen. Ook eerlijkheid is een belangrijke gedeelde norm.

- *Kun je normen en waarden noemen die volgens jou alle inwoners zouden moeten delen?* Er zijn twee normen/waarden die voor alle groepen inwoners belangrijk zijn, onafhankelijk van hun houding richting vluchtelingen: respect en eerlijkheid. Tussen de 39% en 42% van de inwoners noemt respect als belangrijke norm/waarde en tussen de 6% en 9% noemt eerlijkheid.
- Inwoners met een (licht) negatieve houding richting vluchtelingen vinden het daarnaast belangrijk dat wetten en regels nageleefd worden, dat vluchtelingen zich aanpassen, en dat vluchtelingen dankbaarheid tonen.
- Inwoners met een (licht) positieve houding vinden wederzijdse tolerantie, begrip voor elkaar, fatsoen en solidariteit belangrijk.

6

**Voorkeuren over mogelijke
opvanglocatie(s)**

- Voorkeuren over (mogelijke) opvanglocatie(s)
- Voorkeuren over betrekken van inwoners bij planvorming

Introductie: Voorkeuren over een mogelijke opvanglocatie(s)

- *Hoofdvraag:* Welke voorkeuren hebben inwoners over een mogelijke opvanglocatie(s)? Welke voorwaarden stellen zij?
- *Vraagstelling:* Stellingen over voorwaarden aan opvanglocatie(s).
- *Extra informatie:* Het onderzoek beschreef het uitgangspunt dat de gemeente Sint-Michielsgestel nog steeds aan de opgave van de Spreidingswet moet en wil voldoen. In de introductie bij de vraagstelling is informatie aangeboden over de keuzes die de gemeente binnen deze wettelijke verplichting nog kan maken: over de grootte en het aantal (één grotere opvanglocatie of meerdere kleinere), de verdeling van eventuele meerdere, kleinere locaties over de gemeente, en de duur van de opvang. Ook bood het onderzoek informatie aan over enkele mogelijke consequenties van deze keuze. Het COA kan bepaalde voorzieningen wel of niet realiseren op opvanglocaties van verschillende groottes. Dat kan vervolgens betekenen dat de gemeente zelf meer moet regelen.

tegenover vluchtelingen voor het gesloten onderzoek (representatief).

- *Figuur 6.2 – Voorkeuren over mogelijke opvanglocatie(s) – Gemiddeld*
- *Figuur 6.3 – Voorkeuren over mogelijke opvanglocatie(s) – Naar houding*
- *Figuur 6.4 – Over het betrekken van inwoners bij plannen – Gemiddeld*
- *Figuur 6.5 – Over het betrekken van inwoners bij plannen – Naar houding*
- *Observaties deel 6*

Figuur 6.1. Introductie bij de vraagstelling (gedeelte)

Figuur 6.2. Voorkeuren over mogelijke opvanglocatie(s) – Gemiddeld

Alle deelnemers (n=2.066)

“Wat heeft jouw voorkeur?”

Gesloten onderzoek

Unieke code

Gesloten onderzoek

Representatief

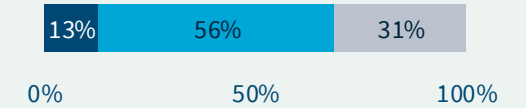
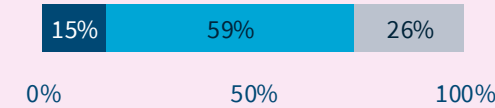
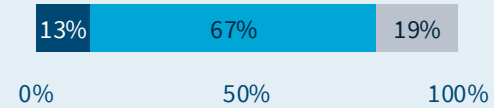

Open onderzoek

Inclusief

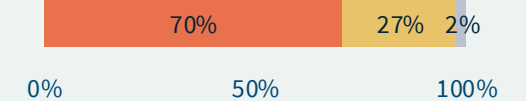
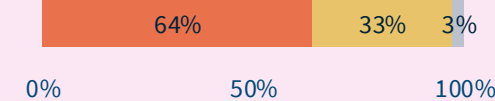
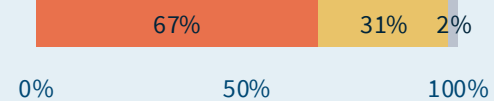
Stel dat er een opvanglocatie komt. Wat heeft jouw voorkeur over de grootte hiervan?

- Eén grotere
- Twee of meer kleinere
- Zeg ik liever niet / Weet ik niet

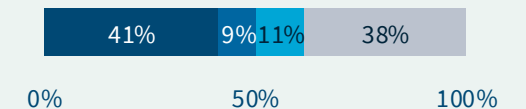
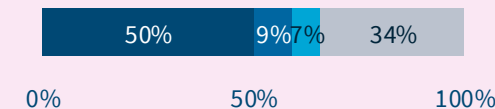
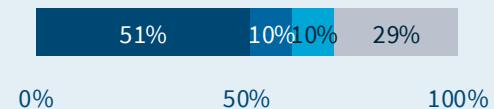
Je geeft aan dat je voorkeur is om twee of meer kleinere opvanglocaties te hebben. Wat heeft jouw voorkeur?*

- Verspreid
- Meest geschikte gebouwen
- Zeg ik liever niet / Weet ik niet

Stel dat er een opvanglocatie komt. Wat heeft jouw voorkeur over de duur hiervan?

- 5 jaar
- 10 jaar
- Meer dan 10 jaar
- Zeg ik liever niet / Weet ik niet

* Vraag alleen beantwoord door deelnemers die antwoordden met 'twee of meer kleinere opvanglocaties'

Figuur 6.3. Voorkeuren over mogelijke opvanglocatie(s) – Naar houding

Gesloten onderzoek / representatief (n=1.114)

Gesloten
Representatief

“Wat heeft jouw voorkeur?”

Stel dat er een opvanglocatie komt. Wat heeft jouw voorkeur over de grootte hiervan?

- Eén grotere
- Twee of meer kleinere
- Zeg ik liever niet / Weet ik niet

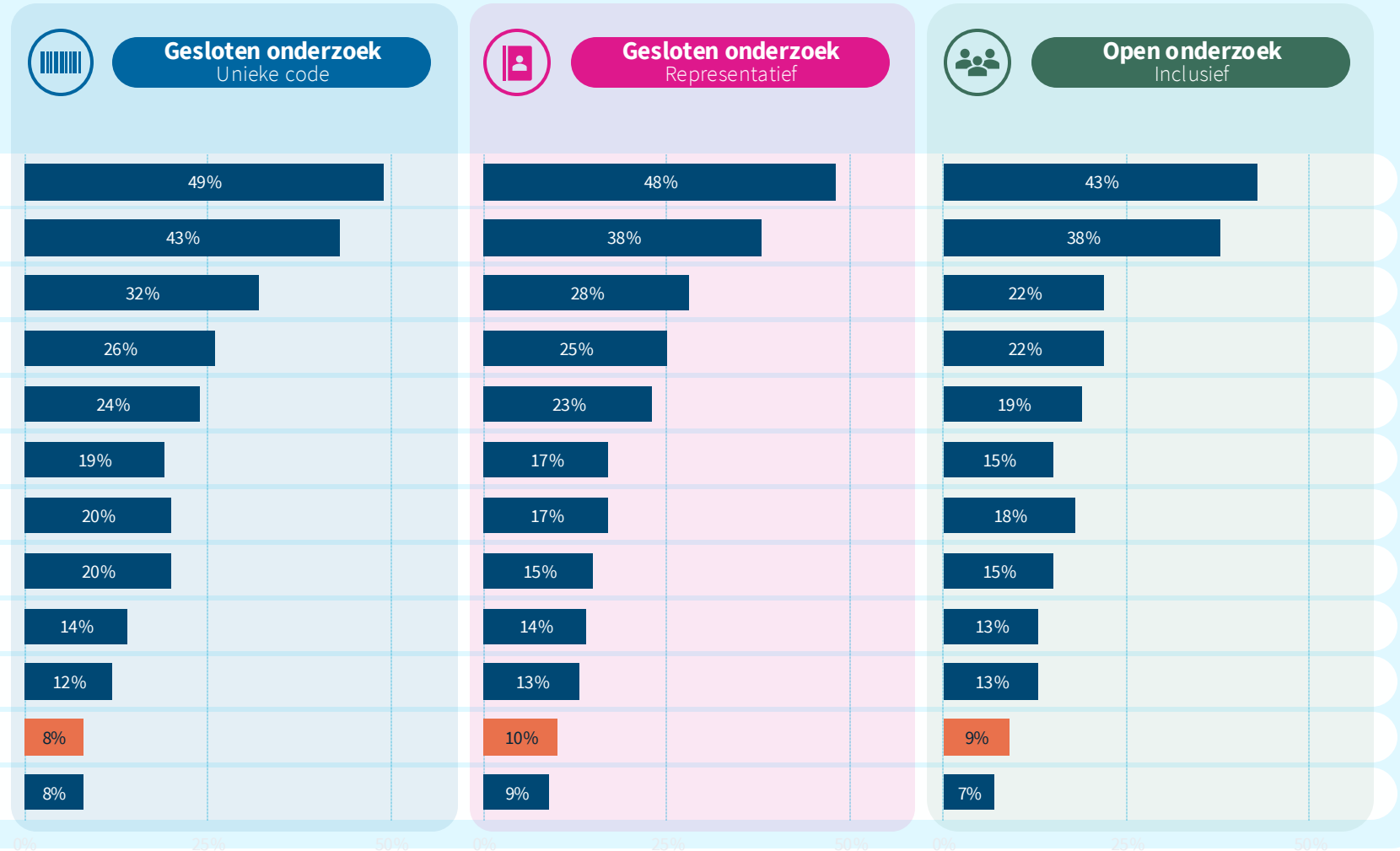
* Vraag alleen beantwoord door deelnemers die antwoordden met ‘twee of meer kleinere opvanglocaties’

Figuur 6.4. Over het betrekken van inwoners bij plannen – Gemiddeld

Alle deelnemers (n=2.066)

“Stel dat er vluchtelingen in je buurt opgevangen zouden worden. Op welke manier wil je betrokken worden bij het maken van plannen? Je kan meerdere opties aanvinken.”

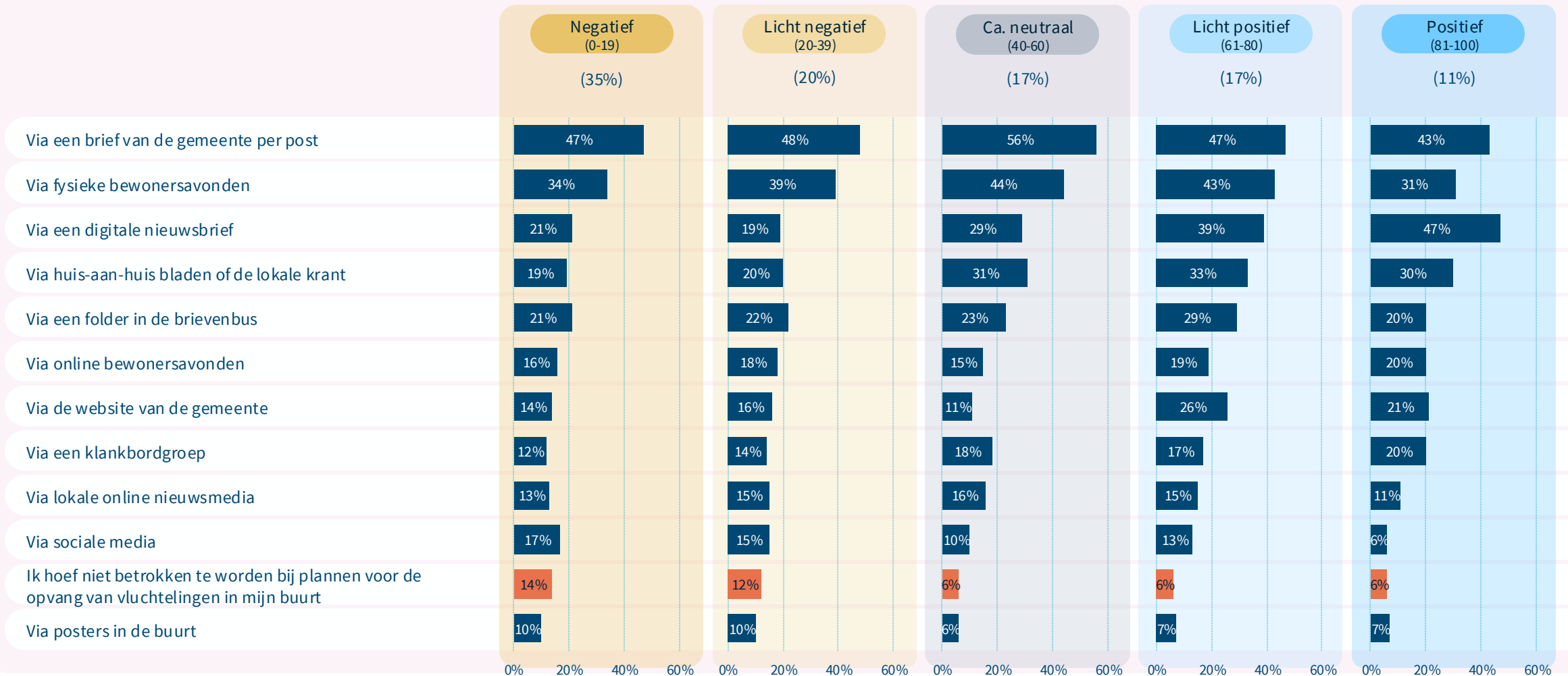
Figuur 6.5. Over betrekken van inwoners bij plannen - Naar houding

Gesloten onderzoek / representatief (n=1.114)

Gesloten
Representatief

“Stel dat er vluchtelingen in je buurt opgevangen zouden worden. Op welke manier wil je betrokken worden bij het maken van plannen? Je kan meerdere opties aanvinken.” Percentage deelnemers dat de optie koos.

Samenvatting Deel 6 – Voorkeuren over een mogelijke opvanglocatie en communicatie

Figuur 6.2 (p. 51)

Stel dat er een opvanglocatie komt, dan geven inwoners gemiddeld de voorkeur aan meerdere kleinere locaties, voor (maximaal) vijf jaar.

- *Aantal en grootte van opvanglocatie(s):* Gemiddeld genomen heeft de grootste groep inwoners de voorkeur voor twee of meer kleinere locaties (59%, gesloten onderzoek/representatief). Een groep van 15% heeft de voorkeur voor één grotere opvanglocatie. 26% antwoordt met 'zeg ik liever niet/weet ik niet'. Meerdere inwoners in deze groep geven aan dat zij de vraag niet willen beantwoorden omdat ze geen opvanglocatie willen.
- *Verdeling van opvanglocaties:* Deelnemers die kozen voor 'twee of meer kleinere opvanglocaties' (59%) kregen een vervolgvraag over de verdeling van deze locaties: 64% van deze deelnemers kiest ervoor de locaties te verspreiden over de verschillende dorpen en kernen. 33% geeft de voorkeur aan het kiezen van de meest geschikte gebouwen.
- *Duur van opvanglocatie(s):* 50% van de inwoners kiest voor vijf jaar, 16% voor tien jaar of meer, 34% voor 'zeg ik liever niet/weet ik niet'. Achter deze laatste positie zit weer veelal de motivatie dat deze deelnemers geen opvanglocatie(s) in de gemeente willen. Een deel van deze groep geeft aan in hun geschreven motivaties opvanglocaties korter dan vijf jaar te willen.
- *Samenstelling van bewoners:* In Hoofdstuk 3 (Figuur 3.9) zagen we dat een deel van de inwoners voorwaarden noemt aan de samenstelling van bewoners van een locatie, met name geen alleenstaande mannen.

Figuur 6.3 (p. 52)

Vooraf onder de groep inwoners met een negatieve houding is weerstand tegen de stel-dat-vragen over mogelijke opvanglocatie(s). Van deze groep beantwoordt circa de helft deze vragen met 'zeg ik liever niet', omdat ze tegen de komst van een opvanglocatie zijn. In de overige groepen (van licht negatief tot positief) is steun voor meerdere kleinere opvanglocaties verdeeld over de kernen.

- *Aantal en grootte van opvanglocatie(s):* Een groot aandeel (50%) van de groep inwoners met een negatieve houding antwoordt 'zeg ik liever niet/weet ik niet'. Dit wijst op weerstand. Bij de overige groepen (van licht negatieve tot en met positieve houding) is steeds een meerderheid van de inwoners voor twee of meer kleinere opvanglocaties. Bij de groep (licht) positief is dat aandeel het grootst: 88% tot 90%. Dit is consistent met hun voorkeur om contact tussen inwoners en vluchtelingen te bevorderen, en daarmee integratie (zie Hoofdstuk 4).
- *Verdeling van opvanglocaties:* Onder de deelnemers die de voorkeur geven aan twee of meer kleinere opvanglocaties, is er in alle groepen steun om deze opvanglocaties te verdelen over de dorpen en kernen. Bij een deel van de inwoners in de groep met een (licht) positieve houding is daarnaast ook steun voor het zoeken naar de meest geschikte gebouwen.
- *Duur van opvanglocatie(s):* Bij de groepen met een negatieve, licht negatieve en circa neutrale houding is een sterke voorkeur voor de (kortste) duur van vijf jaar. In motivaties geven meerdere deelnemers aan een kortere duur te willen (twee à drie jaar). Bij de groepen positief en licht positief zijn de meningen over de duur van de opvang meer verdeeld. In deze groepen is ook steun voor langduriger opvang.

Figuur 6.4 (p. 53)

Een meerderheid van de inwoners (86%-94%) wil graag betrokken worden bij de plannen van de gemeente. Daarin hebben verschillende groepen inwoners ongeveer dezelfde behoeften.

- Het merendeel van de inwoners wil betrokken worden per (digitale) brief, of tijdens een bewonersavond. Dit geldt voor verschillende groepen inwoners, onafhankelijk van hun houding tegenover vluchtelingen.
- Inwoners met een (licht) negatieve houding geven twee keer zo vaak als andere groepen aan niet betrokken te hoeven worden bij het maken van plannen (12%-14% tegenover 6%).

7

Over het onderzoek

- Hoe hebben deelnemers het onderzoek ervaren?
- Welk rapportcijfer geven zij?

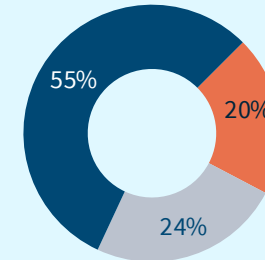
Gesloten onderzoek: Hoe hebben deelnemers het onderzoek gewaardeerd? (1/2)

- Figuur 7.1 laat zien hoe deelnemers aan het gesloten onderzoek antwoordden op verschillende stellingen over het onderzoek. We laten hier de resultaten zien van het gesloten onderzoek, maar niet herwogen. De resultaten zijn dus niet representatief op gender, leeftijd, opleiding en dorp.
- *Deelnemers zijn gemiddeld genomen positief over het onderzoek:* 77% van de deelnemers geeft een voldoende. Ze beoordelen het onderzoek gemiddeld met een rapportcijfer 6,4. De groep inwoners met een negatieve houding geeft het cijfer 5,3. De groep inwoners met een positieve houding geeft gemiddeld een 7,5. De overige houding-groepen bevinden zich hier tussenin.
- *Een groep deelnemers wilde zich uitspreken over de vraag óf er een opvanglocatie komt:* De meeste deelnemers (55%) geven aan hun mening kwijt te kunnen in dit onderzoek. 20% geeft aan niet hun mening kwijt te kunnen in dit onderzoek. In hun onderbouwing hiervoor (zie ook Figuur 7.2 op de volgende pagina) zien we vooral terug dat deze deelnemers hun mening wilden geven over de vraag óf er een opvanglocatie in de gemeente Sint-Michielsgestel moet komen. Dit zijn ook de inwoners die het (helemaal) oneens zijn met de stelling dat het ‘een eerlijk onderzoek is’. Een meerderheid (57%) van de deelnemers aan het gesloten onderzoek vertrouwt er op dat het een eerlijk onderzoek is.
- *Belangrijk om het gesprek aan te gaan over het brede thema migratie:* Een ruime meerderheid (88%) geeft aan dit een belangrijk onderwerp te vinden om hun mening over te geven. Dit onderstreept de keuze van de gemeente Sint-Michielsgestel om het gesprek met inwoners aan te gaan over het brede thema migratie. Ook met de vervolgstappen van de film en de groeps gesprekken.
- *Onderzoek goed te begrijpen:* Vier op de vijf deelnemers (79%) vindt het onderzoek makkelijk te begrijpen.

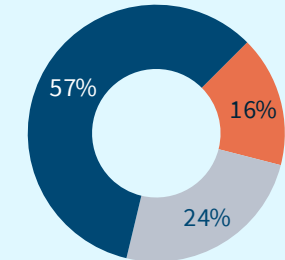
Figuur 7.1. Vragen over het onderzoek

Gesloten onderzoek / unieke code (n=1.114)

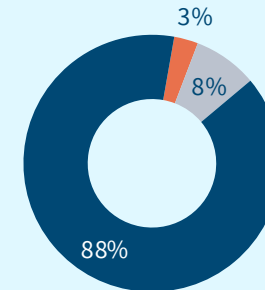
Ik kon mijn mening kwijt in dit onderzoek

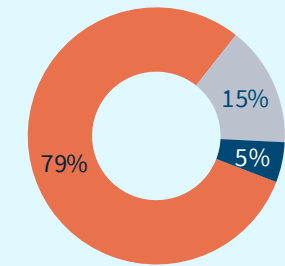
Ik vertrouw erop dat dit een eerlijk onderzoek is

Ik vond het een belangrijk onderwerp om mijn mening over te geven

Ik vond dit onderzoek moeilijk te begrijpen

■ (Helemaal) mee eens ■ Neutraal ■ (Helemaal) mee oneens

Figuur 7.2. Wat vond je (niet) goed aan dit onderzoek

Gesloten onderzoek / unieke code (n=524)

“Wat vond je (niet) goed aan dit onderzoek?”

Goed	f	Niet goed	f
Positief over het bestaan van en initiatief tot het onderzoek	★★★ ★★	Mist de vraag óf er een opvanglocatie moet komen	★★★ ★★
Positief over burgerparticipatie en betrokkenheid	★★ ★★	Vraagstelling beperkt, sturend, en/of suggestief	★★ ★
Vraagstelling duidelijk en helder	★★ ★	Vraagstelling combineert inwoners en vluchtelingen, wil verschillende antwoorden geven	★★
Vraagstelling biedt ruimte voor toelichting/eigen mening	★★ ★	Wantrouwen: de gemeente zal er niets mee doen	★★
Vraagstelling neutraal en niet sturend	★★	Vraagstelling maakt geen onderscheid tussen typen vluchtelingen	★★

★ (0 tot 5%) ★★ (5 tot 10%) ★★★ (10% tot 20%) ★★★★ (20% tot 30%) ★★★★★ (30% of meer)
Percentages betreft aandeel binnen de groep die een motivatie heeft geschreven/vraag heeft beantwoord.

Gesloten onderzoek: Hoe hebben deelnemers aan het onderzoek gewaardeerd? (2/2)

Figuur 7.2 laat een clustering en frequentie zien van antwoorden op twee open vragen: wat vond je goed aan het onderzoek en wat vond je niet goed aan het onderzoek?

- **Goed:** Deelnemers waarderen vooral dat er überhaupt een onderzoek is. Deelnemers uiten waardering voor het feit dat de gemeente inwoners betreft. Ook uiten veel deelnemers waardering voor de vraagstelling: neutraal, helder, duidelijk en ruimte voor eigen invulling.
- **Niet goed:** Het grootste kritiekpunt van deelnemers is dat het onderzoek geen vraag of vragen bevatte waarin zij konden aangeven dat ze geen opvanglocatie in de gemeente willen. Het tweede kritiekpunt (sturend, suggestief) hangt daar mee samen. Ook de andere kritiepunten gaan voornamelijk over de vraagstelling. De kritiek is dus niet zozeer op het initiatief van de gemeente, maar op de kadering van de vraagstelling die door sommige deelnemers als sturend is ervaren.

“Evenwichtig en genuanceerd”

“Ik hoop dat hier iets mee gedaan wordt”

“Geen optie om aan te geven dat je geen opvanglocatie wilt”

“Er is een stilzwijgende meerderheid die snapt dat we allemaal moeten bijdragen aan het migratie stuk. Je hoort alleen de roepstoeters in de media die staan te schreeuwen voor het gemeentehuis en bedreigen. Dit onderzoek geeft deze stilzwijgende burgers de kans om hun mening te kunnen geven. Dank daarvoor!”

“Het onderzoek gaat er al vanuit dat de AZC er komen”

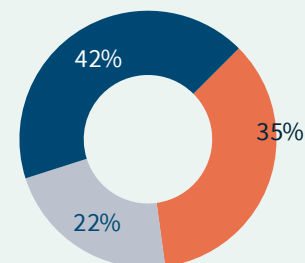
Open onderzoek: Hoe hebben deelnemers het onderzoek gewaardeerd? (1/2)

- Figuur 7.3 laat zien hoeveel deelnemers het (helemaal) eens en (helemaal) oneens waren met verschillende stellingen over het onderzoek. Het betreft hier de antwoorden van deelnemers aan het open onderzoek.
- *Deelnemers zijn gemiddeld genomen positief over het onderzoek:* 60% van de deelnemers geeft een voldoende. Ze beoordelen het onderzoek gemiddeld met een rapportcijfer 5,4. Dit is substantieel negatiever dan het gesloten onderzoek. De groep inwoners met een negatieve houding geeft het cijfer 4,4. De groep inwoners met een positieve houding geeft een 7,1. Aan het open onderzoek hebben meer inwoners met een negatieve houding tegenover vluchtelingen deelgenomen.
- *Een groep deelnemers wilde zich uitspreken over de vraag óf er een opvanglocatie komt:* In het open onderzoek geven minder deelnemers aan hun mening kwijt te kunnen (42%) dan in het gesloten onderzoek (55%). Ook hier is de hoofdreden dat zij zich uit wilden kunnen spreken over de vraag óf er een opvanglocatie in de gemeente moet komen. Dit is consistent met de observatie dat in het open onderzoek meer deelnemers met een negatieve houding tegenover vluchtelingen zitten (zie [Figuur 3.1 / p.16](#)). Het aandeel deelnemers dat aangeeft het onderzoek niet eerlijk te vinden (30%) is om dezelfde reden ook hoger.
- *Belangrijk om het gesprek aan te gaan over het brede thema migratie:* Net als in het open onderzoek vinden veel deelnemers het een belangrijk onderwerp om hun mening over te geven (90%).
- *Onderzoek goed te begrijpen:* Ongeveer driekwart van de deelnemers (75%) vindt het onderzoek makkelijk te begrijpen.

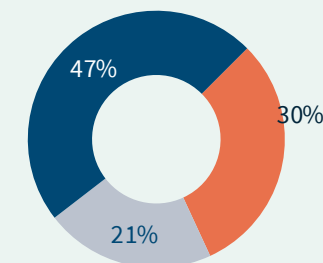
Figuur 7.3. Vragen over het onderzoek

Open onderzoek / inclusief (n=952)

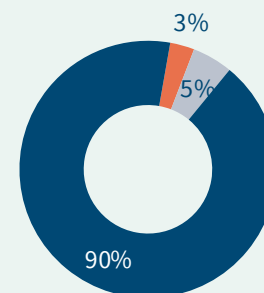
Ik kon mijn mening kwijt in dit onderzoek

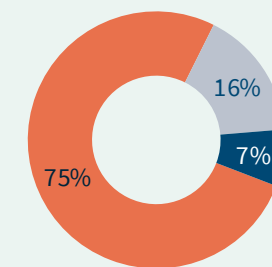
Ik vertrouw erop dat dit een eerlijk onderzoek is

Ik vond het een belangrijk onderwerp om mijn mening over te geven

Ik vond dit onderzoek moeilijk te begrijpen

■ (Helemaal) mee eens ■ Neutraal ■ (Helemaal) mee oneens

Figuur 7.4. Wat vond je (niet) goed aan dit onderzoek

Open onderzoek / inclusief (n=549)

“Wat vond je (niet) goed aan dit onderzoek?”

Goed	f	Niet goed	f
Positief over het bestaan van en initiatief tot het onderzoek	★★ ★★	Mist de vraag óf er een opvanglocatie moet komen	★★★ ★★
Voorwaardelijk positief: hangt af van vervolg	★★ ★	Vraagstelling beperkt, sturend, en/of suggestief	★★ ★★
Vraagstelling biedt ruimte voor toelichting/eigen mening	★	Vraagstelling combineert inwoners en vluchtelingen, wil verschillende antwoorden geven	★★
Vraagstelling duidelijk en helder	★	Wantrouwen: de gemeente zal er niets mee doen	★
Vraagstelling breed en uitgebreid	★	Vraagstelling maakt geen onderscheid tussen typen vluchtelingen	★

★ (0 tot 5%) ★★ (5 tot 10%) ★★★ (10% tot 20%) ★★★★ (20% tot 30%) ★★★★★ (30% of meer)
Percentages betreft aandeel binnen de groep die een motivatie heeft geschreven/vraag heeft beantwoord.

Open onderzoek: Hoe hebben deelnemers het onderzoek gewaardeerd? (2/2)

Figuur 7.4 laat een clustering en frequentie zien van antwoorden op twee open vragen: wat vond je goed aan het onderzoek en wat vond je niet goed aan het onderzoek? Deelnemers noemen grotendeels dezelfde onderwerpen en argumenten als in het gesloten onderzoek (Figuur 7.2).

- **Goed:** Deelnemers waarderen vooral dat er überhaupt een onderzoek is. Deelnemers uiten waardering voor het feit dat de gemeente inwoners betreft. Ook uiten veel deelnemers waardering voor de vraagstelling: neutraal, helder, duidelijk en ruimte voor eigen invulling.
- **Niet goed:** Het grootste kritiekpunt van deelnemers is dat het onderzoek geen vraag of vragen bevatte waarin zij konden aangeven dat ze geen opvanglocatie in de gemeente willen. Het tweede kritiekpunt (sturend, suggestief) hangt daar mee samen. Ook de andere kritiekpunten gaan voornamelijk over de vraagstelling. De kritiek is dus niet zozeer op het initiatief van de gemeente, maar op de kadering van de vraagstelling die door sommige deelnemers als sturend is ervaren.

“Dat de mening nu wél gevraagd wordt van de bewoners ipv stilzwijgend een azc gaan bouwen.”

“Dat je een richting in wordt geduwd om toch te accepteren dat er een azc kan komen.”

“Dat ik mijn mening mag geven! Nu nog de vraag of jullie er iets mee doen... ben benieuwd”

“Manipulatief onderzoek waarin de gemeente wil sturen dat je het eens bent met een AZC”

8

Methodologie

Fase 1

Ontwerp

Fase 2

Dataverzameling

Fase 3

Analyse en
rapportage

Het primaire doel van de ontwerpfase is om vragen in kaart te brengen rond het brede thema migratie

- *Op de stoel van...:* De essentie van een onderzoek volgens de methode PWE is om deelnemers in een online omgeving 20 minuten op de stoel van een beleidsmaker of politicus te zetten. Daarom begint het ontwerpen van de PWE-raadpleging met het in kaart brengen van de keuzesituatie van de beleidsmakers en politici van de gemeente Sint-Michielsgestel. Een belangrijk uitgangspunt daarbij is dat de uitkomsten van het onderzoek handelingsperspectief moeten bieden: de gemeente moet op basis van de uitkomsten weten hoe ze beleid beter kunnen laten aansluiten bij de behoeften, waarden en zorgen van inwoners. De gemeente Sint-Michielsgestel wilde het onderzoek richten op het brede thema migratie.
- *Ontwerpsessie(s):* Dat doen we onder andere op basis van bronnenonderzoek en in zogeheten ontwerpessies. De uitkomsten van deze sessie(s) vertalen we naar een of meerdere zogeheten PWE-keuzekaarten (zie kader 8.1). De keuzekaart in dit onderzoek modelleert een van de afwegingen die de gemeente Sint-Michielsgestel moet maken op het brede thema migratie. Deelnemers zien realistische beleidsopties rondom migratie waar de gemeente meer of minder op in kan zetten. De middelen van de gemeente zijn beperkt wat deelnemers ook ervaren. Zij ervaren zodoende dezelfde keuze. Wat adviseren ze vervolgens als zij in de schoenen van een beleidsmaker staan? In dit onderzoek heeft één ontwerpessie plaatsgevonden met medewerkers van de gemeente en externe stakeholders in de gemeente Sint-Michielsgestel (15 augustus 2025).
- *Iteratief ontwerp:* Op basis van de ontwerpessie heeft Populytics in samenwerking met medewerkers van de gemeente Sint-Michielsgestel het onderzoek uitgewerkt in vragen en teksten. Deze zijn in een iteratief proces steeds verder aangescherpt, waarbij de gemeente meerdere keren feedback heeft gegeven. De resulterende keuzekaart is afgebeeld in [Hoofdstuk 4 \(p.27\)](#).

‘Fase 1. Ontwerp’ gaat door op de volgende pagina

→ Welke onderwerpen hebben we wel en niet meegenomen? (scope)

Kader 8.1: Wat is een PWE-keuzekaart?

- *Definitie:* Een keuzekaart volgens de PWE-methode is een experimentele opzet om voorkeuren van deelnemers te achterhalen, vaak over maatschappelijke vraagstukken. Een keuzekaart kenmerkt zich door vier elementen die gezamenlijk een beleidsdilemma modelleren.

1

- Een *onderzoeksvraag* over de voorkeuren van de deelnemer rond een bepaald thema. Deze vraag sluit zo goed mogelijk aan bij de vraag van een bestuurder of beleidsmaker.

2

- Een *aantal opties* die de deelnemer gelijktijdig en in samenhang afweegt. Dit kunnen bijvoorbeeld beleidsdoelen, principes, criteria of maatregelen zijn.

3

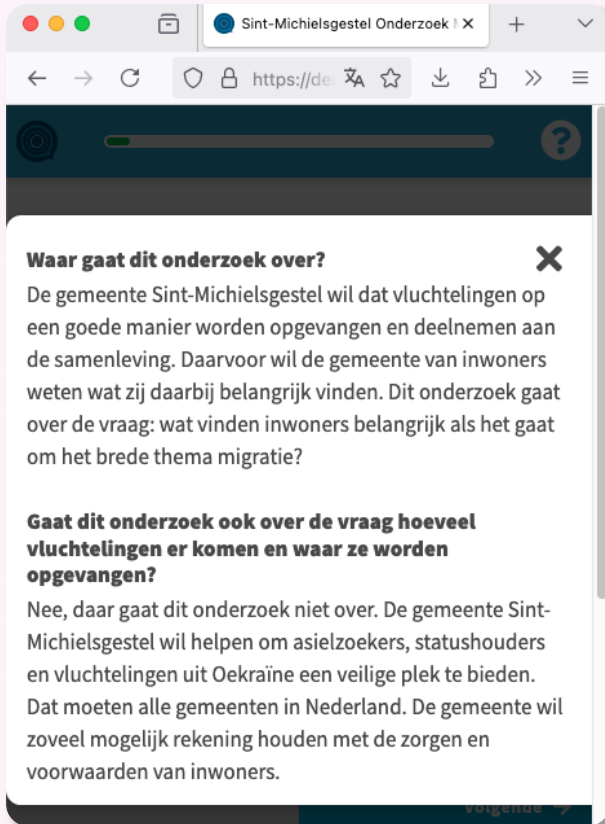
- Uitgebreide *informatie* over de opties, zoals een beschrijving van de huidige situatie, het handelingsperspectief van de overheid, en mogelijke consequenties van kiezen voor de optie.

4

- Een *beperking* zodat de deelnemer niet alle opties kan minimaliseren of maximaliseren. Een deelnemer ervaart ‘keuzepijn’.

Figuur 8.2. Een deel van de informatie aangeboden in het onderzoek

Binnen het brede thema migratie hebben we een keuze moeten maken welke onderwerpen op te nemen in het onderzoek

- Elk onderzoek bevat bepaalde onderwerpen wel en niet. Deelnemers kunnen immers niet eindeloos veel vragen beantwoorden. Ook in dit onderzoek zijn keuzes gemaakt welke onderwerpen binnen het brede thema migratie wel en niet aan bod komen. Hoe hebben we deze keuze gemaakt?
- Een belangrijk uitgangspunt bij het betrekken van inwoners is dat zij zich kunnen uitspreken over onderwerpen waar een overheid nog keuzes in te maken heeft. Dit betekent ook dat een overheid eerlijk en transparant moet zijn over de keuzes die wel en niet meer gemaakt kunnen worden. Als inwoners zich mogen uitspreken over onderwerpen waar een overheid feitelijk niets aan kan doen (bijvoorbeeld door een wettelijke opgave of langdurige verplichtingen), dan kan inspraak op die onderwerpen verkeerde verwachtingen wekken.
- In dit onderzoek over het brede thema migratie is het belangrijkste voorbeeld de kwestie of er in de gemeente Sint-Michielsgestel een opvanglocatie moet komen. Uit de voorgeschiedenis is bekend dat een groep inwoners het hiermee oneens is en zich – naar verwachting – daarover uit wilde spreken. Tegelijkertijd ligt er een wettelijke verplichting vanuit de Spreidingswet – en aanvullende regionale afspraken gemaakt door de gemeente Sint-Michielsgestel – om 388 asielzoekers te huisvesten. Gemeenten moeten wetten volgen. De keuze of de opvanglocatie (of meerdere kleine opvanglocaties) er komt (of komen) bestaat daarmee in feite niet. De vraag stellen of inwoners het (on)eens zijn hiermee kan de verwachting wekken dat de gemeente hier nog beleidsruimte heeft. Anders gezegd, als deelnemers aangeven dat ze geen opvanglocatie willen en deze komt er door de verplichting vanuit de Spreidingswet alsnog, dan kunnen zij de gemeente als onbetrouwbaar ervaren.
- Met deze overwegingen is de vraag niet opgenomen of inwoners vinden dat er een opvanglocatie moet komen. Inwoners konden zich wel uiten over vele andere onderwerpen binnen het brede thema migratie, waaronder over hun houding ten opzichte van vluchtelingen in de samenleving. Aanvullend is er gekozen om meerdere open invulvelden aan te bieden zodat deelnemers ál hun zorgen konden uiten. Veel deelnemers hebben deze open invulvelden om hun mening te uiten over de vraag of er een opvanglocatie(s) moet (moeten) komen. We rapporteren hierover o.a. in [Figuur 3.8, p.23](#).

Figuur 8.3. Veelgestelde vragen over het onderzoek (deel 1 van 7)

Q1. Hoe lang konden deelnemers meedoen aan het onderzoek?

Deelnemers konden meedoen vanaf maandag 8 september tot en met zondag 5 oktober 2025. Meedoen kon via de URL DenkMeeOverMigratie.nl.

Q2. Hoe zijn inwoners op de hoogte gebracht van het onderzoek?

Inwoners zijn op twee manieren op de hoogte gebracht:

1. *Uitnodiging met unieke code:* Aan alle huishoudens in de gemeente Sint-Michielsgestel is een kaart verstuurd met een uitnodiging om deel te nemen aan het onderzoek. De kaart is alléén aan huishoudens in de gemeente Sint-Michielsgestel verstuurd. Op deze kaart stond een unieke code die één keer gebruikt kon worden.
2. *Andere kanalen:* Ook is op diverse andere manieren het onderzoek onder de aandacht gebracht.

Q3. Hoe komen jullie tot betrouwbare representatieve uitspraken?

Een belangrijk doel van dit onderzoek is om betrouwbare representatieve uitspraken te kunnen doen over de mening van inwoners van de gemeente Sint-Michielsgestel over het brede thema migratie. Daarvoor werken we met een gecontroleerde steekproef van inwoners van de gemeente. Dit zijn de inwoners die deel hebben genomen met de unieke code. We leggen bij de andere vragen uit hoe we precies te werk zijn gegaan. En waarom we op basis van deze groep inwoners betrouwbare representatieve uitspraken kunnen doen (zie Q6 en Q7). We noemen dit ook wel het **gesloten onderzoek**, omdat alleen deelnemers met een unieke code konden meedoen.

Q4. Mocht iedereen meedoen met het onderzoek?

Ja, alle inwoners van 16 jaar of ouder van de gemeente Sint-Michielsgestel mochten meedoen met het onderzoek. Dat is belangrijk. Iedereen die zijn mening wil geven moest dat kunnen doen. Niet alle inwoners konden meedoen met een unieke code. Die kon maar één keer gebruikt worden per huishouden. Daarom hebben we het onderzoek ook opengesteld voor deelnemers die niet de unieke code konden gebruiken. Bijvoorbeeld als iemand anders in een huishouden ook zijn/haar mening wil geven nadat de code al is gebruikt. We noemen dit ook wel het **open onderzoek**, omdat iedereen mee kon doen zonder code. We leggen bij andere vragen uit wat we hebben kunnen doen aan dubbele deelnames (Q15) en deelname van mensen buiten de gemeente (Q16) in het open onderzoek.

Figuur 8.4. Veelgestelde vragen over het onderzoek (deel 2 van 7)

Q5. Dus via de link DenkMeeOverMigratie.nl heeft zowel een gesloten als een open onderzoek plaatsgevonden?

Ja. Alle inwoners van 16 jaar of ouder van de gemeente Sint-Michielsgestel konden deelnemen via die ene link DenkMeeOverMigratie.nl.

Hoewel het één link betreft zijn door het gebruik van de unieke codes twee groepen deelnemers ontstaan:

1. Een groep deelnemers die mét de unieke code hebben meegedaan. Dit is het **gesloten onderzoek**. Op basis van deze groep kunnen we betrouwbare representatieve uitspraken doen voor de gehele gemeente (zie Q6 en Q7).
2. Een groep deelnemers die zonder unieke code hebben meegedaan. Dit is het **open onderzoek**. Dit heeft alle inwoners (16+) de kans gegeven om hun mening te uiten (inclusiviteit; zie Q14 en verder).

Q6. Hoe komen jullie van een groep deelnemers die de unieke code hebben gebruikt tot betrouwbare representatieve uitspraken voor de gehele gemeente?

Dat doen we in vier stappen. We leggen er nog meer over uit in andere vragen. We beschrijven hier de stappen globaal:

1. We trekken eerst een aselechte steekproef van huishoudens uit de gemeente door middel van loting. In de meeste onderzoeken loten we ongeveer 10.000 adressen. In de gemeente Sint-Michielsgestel zijn ongeveer 12.300 woonadressen. Dat getal ligt erg dicht bij de vaak door ons gehanteerde steekproefgrootte van 10.000. Daarom hebben we gekozen om alle huishoudens een uitnodiging met unieke code te sturen.
2. We sturen alle adressen in de aselechte steekproef een uitnodiging met een unieke code om deel te nemen aan het onderzoek. In dit geval zijn dat dus alle woonadressen in de gemeente Sint-Michielsgestel. De unieke code kan eenmaal gebruikt worden. Ook vragen we dat de code gebruikt wordt door de eerstvolgende jarige in het huishouden. We leggen in Q9 uit waarom we niet alle inwoners (i.p.v. huishoudens) een uitnodiging met unieke code hebben kunnen sturen. En in Q13 waarom we de vraag hebben gesteld over de eerstvolgende jarige.
3. Inwoners doen mee aan het onderzoek. We hebben ze gevraagd om de unieke code. We controleren achteraf of de code klopt en of deze eenmaal is gebruikt. Dit doen we handmatig. Zo weten we dat inwoners die met de unieke code hebben deelgenomen uit de gemeente Sint-Michielsgestel komen en maar één keer hebben meegedaan. Als deze groep deelnemers aan vijf voorwaarden voldoet (zie Q7), dan kunnen we op basis van deze groep deelnemers betrouwbare, representatieve uitspraken doen over de gemeente Sint-Michielsgestel als geheel. We leggen in Q16 uit waarom we deelnemers niet mogen vragen om identificatie.
4. We analyseren de antwoorden die deelnemers hebben gegeven, zowel de antwoorden op de gesloten vragen als de open vragen. We rapporteren transparant over alle vragen die zijn gesteld en hoeveel mensen elke vraag hebben ingevuld. We beantwoorden eventuele vragen van inwoners, beleidsmakers, politici en andere belanghebbenden over het rapport.

Figuur 8.5. Veelgestelde vragen over het onderzoek (deel 3 van 7)

Q7. Wanneer weten jullie dat je betrouwbare, representatieve uitspraken kan doen?

De doelpopulatie van dit onderzoek waren alle inwoners van de gemeente Sint-Michielsgestel van 16 jaar of ouder. Het is mogelijk om betrouwbare representatieve uitspraken te doen over deze doelpopulatie als een steekproef voldoet aan vijf voorwaarden:

- A. Alle personen in de doelpopulatie hebben een positieve kans om in de steekproef te komen;
- B. Alle deelnemers komen uit de doelpopulatie, d.w.z. inwoners van 16 jaar of ouder uit de gemeente Sint-Michielsgestel;
- C. De deelnemers hebben elk maar één keer meegedaan;
- D. De deelnemers zijn divers genoeg in termen van leeftijd, geslacht, opleiding en dorp/kern;
- E. De deelnemers hebben geen selectiebias. Dat wil zeggen dat er geen oververtegenwoordiging is van deelnemers die een belang hebben om deel te nemen aan het onderzoek, of een sterke mening over het onderwerp. Of een ondervertegenwoordiging van mensen met een minder sterk belang of mening bij het onderwerp.

Hoe voldoet dit onderzoek aan deze vijf voorwaarden?

- A. Alle inwoners van de gemeente Sint-Michielsgestel hebben een kans om in de steekproef te komen, omdat alle huishoudens een brief hebben gekregen, en dus in de steekproef zitten.
- B. Alle deelnemers komen uit de doelpopulatie, door het proactief versturen van uitnodigingen met een unieke code aan alle huishoudens in de gemeente Sint-Michielsgestel, en alléén aan huishoudens in de gemeente Sint-Michielsgestel.
- C. Controle op de unieke codes zorgt voor unieke deelnames.
- D. We maximaliseren de diversiteit in termen van leeftijd, geslacht, opleiding en dorp/kern door álle huishoudens een uitnodiging te sturen en de vraag te stellen of de eerstvolgende jarige het onderzoek wil invullen.
- E. We minimaliseren selectiebias door de proactieve uitnodiging aan alle huishoudens.

Q8. Is 12.300 uitnodigingen met unieke codes genoeg om representatieve uitspraken te doen?

Als de steekproef aan de voorwaarden bij Q7 voldoet, dan is typisch gezien een groep van ongeveer 400 deelnemers genoeg om representatieve uitspraken te doen met een hoog statistisch betrouwbaarheidsniveau (95% zekerheid). We weten uit onze ervaring in andere gemeenten met dit onderwerp dat ongeveer 10% van de huishoudens die een uitnodiging ontvangt meedoet aan het onderzoek. Dan is het versturen van 4.000 uitnodigingen voldoende. Maar een bekende vuistregel uit de statistiek is: hoe groter de (aselecte) steekproef, hoe betrouwbaarder de uitkomsten. We kiezen voor extra betrouwbaarheid. Daarom sturen we normaal circa 10.000 uitnodigingen. En in de gemeente Sint-Michielsgestel zelfs nog meer: er zijn meer dan 12.000 uitnodigingen verstuurd, oftewel alle huishoudens in de gemeente.

Figuur 8.6. Veelgestelde vragen over het onderzoek (deel 4 van 7)

Q9. Waarom hebben jullie niet alle inwoners een persoonlijke uitnodiging met unieke code gestuurd?

Dat mag niet zomaar. Overheden moeten voorzichtig omgaan met persoonsgegevens. Ook al bezit een gemeente de adresgegevens van alle inwoners, zij kan die niet zomaar overal voor gebruiken. Daarnaast is het voor het doel om representatieve uitspraken te doen over de gemeente ook niet nodig: we hoeven niet alle inwoners van de gemeente te ondervragen. Als een peilingbureau wil weten hoe Nederlanders gaan stemmen bij verkiezingen voor de Tweede Kamer, dan hoeft dit bureau ook niet alle 13 miljoen kiesgerechtigden te ondervragen. Een goede steekproef die voldoet aan de voorwaarden (zie Q7) is voldoende. Tot slot, alle inwoners uitnodigen zou het onderzoek ook duurder hebben gemaakt. We willen zorgvuldig omgaan met publiek geld.

Q10. Is het onderzoek anoniem?

Ja, het onderzoek is anoniem. Voor veel inwoners is het belangrijk dat zij anoniem, in hun eigen omgeving en op eigen tijd en tempo, een mening kunnen geven over een gevoelig onderwerp. Alle antwoorden en/of adviezen die deelnemers geven tijdens het maken van het onderzoek verzamelen we anoniem. Dat betekent dat hun keuzes en antwoorden met betrekking tot het onderzoek niet gekoppeld worden aan andere gegevens die direct of indirect te herleiden zijn naar de deelnemer.

Q11. Waarom gebruiken jullie unieke codes? En hoe controleren jullie dat?

Een belangrijk doel is dat we met unieke codes een groep deelnemers binnen het onderzoek kunnen controleren. Elke code kon maar één keer gebruikt worden. Dit hebben wij achteraf handmatig geverifieerd. Dit zijn unieke deelnemers. We weten ook dat deze deelnemers uit de gemeente Sint-Michielsgestel komen, omdat de codes alleen naar huishoudens binnen de gemeente zijn verstuurd. Op basis van de groep deelnemers die een unieke code heeft gebruikt kunnen we onder voorwaarden (zie Q7) betrouwbare, representatieve uitspraken doen.

Q12. Waarom controleren jullie de code achteraf en niet vooraf, bij het begin van het onderzoek?

Soms beginnen mensen aan een onderzoek, maar maken het niet af. Deze deelnemers mogen het onderzoek nogmaals doen met dezelfde code. We controleren achteraf of codes dubbel gebruikt zijn. We verwijderen de incomplete deelname en we bewaren de complete deelname. Hierdoor is het onderzoek inclusiever en toegankelijker.

Q13. Vanwaar de vraag aan de eerstvolgende jarige om deel te nemen met de unieke code?

Door het uitnodigen van de eerstvolgende jarige vergroten we de diversiteit van de groep deelnemers die de unieke code gebruikt. Het draagt er bijvoorbeeld aan bij dat niet de oudste van het gezin die vaak de post opent deelneemt, maar een jongere huisgenoot.

Figuur 8.7. Veelgestelde vragen over het onderzoek (deel 5 van 7)

Q14. Waarom konden mensen ook meedoen zonder code?

Niet alle inwoners konden meedoen met de unieke code. De unieke code kon immers maar één keer gebruikt worden per huishouden. Het is goed voorstelbaar dat meerdere inwoners binnen één huishouden mee willen doen aan het onderzoek. We willen juist de kans geven aan iedereen die mee *wil* doen, om mee te *kunnen* doen. Dit onderzoek moet met andere woorden ook inclusief zijn. Dit is een belangrijk verschil met puur wetenschappelijke onderzoeken, die hoeven niet per se aan alle inwoners de gelegenheid te geven deel te nemen. Daarom stelden we het onderzoek ook open voor inwoners die geen code hadden. We noemen dit het **open onderzoek**. We presenteren de resultaten van het open onderzoek los van de resultaten van de deelnemersgroep die heeft meegedaan met de unieke code (het **gesloten onderzoek**).

Q15. Maakt het openstellen van het onderzoek niet gevoelig voor beïnvloeding? Hoe zit het met dubbele deelnames?

Het onderzoek kon niet onbeperkt worden ingevuld. Op een aantal verschillende manieren kunnen wij controleren of inwoners meerdere keren hebben meegedaan aan het onderzoek. Zo loggen we tijdelijk (twee weken) een aantal internetgegevens van deelnemers. Dit doen we voor het detecteren van fraude en het voorkomen van cyberaanvallen. De grondslag voor het verzamelen van deze internetgegevens is gerechtvaardigd belang. We hanteren daarbij een strikte scheiding tussen de internetgegevens van deelnemers die we tijdelijk loggen en hun antwoorden op de onderzoeksvragen. Zo blijft het onderzoek anoniem. Dit is een sterke controle op dubbele deelnames en (grootschalige) beïnvloeding.

Q16. Hoe zit het met deelnemers van buiten de gemeente? Waarom vragen jullie geen identificatie?

We kunnen – en mogen – niet controleren op woonplaats van deelnemers, noch op andere persoonsgegevens, zoals leeftijd. Dit zou identificatie vragen. Dat is niet zomaar toegestaan volgens de AVG. Dit geldt voor zowel het open onderzoek, als het gesloten onderzoek waarin we unieke codes gebruiken. Er is dus geen mogelijkheid om uit te sluiten dat inwoners van buiten een gemeente deelnemen aan een onderzoek als dit. Dit is relevant voor het interpreteren van de resultaten van het **open onderzoek**. In het **gesloten onderzoek** zijn uitsluitend huishoudens in de gemeente Sint-Michielsgestel benaderd.

Q17. Als het open onderzoek niet waterdicht is, waarom dan toch doen?

Het is een afweging. We stellen het onderzoek open vanwege het belang van inclusiviteit. Alle inwoners van de gemeente moeten hun mening kunnen geven over het brede thema migratie. Als we alleen de steekproef hadden getrokken voor het **gesloten onderzoek**, dan was een (terechte) wedervraag geweest waarom niet alle inwoners hun mening mochten geven over dit onderwerp. Tegelijkertijd kunnen we niet alle inwoners een persoonlijke uitnodiging met unieke code sturen (zie Q9). Daarom stellen we het onderzoek ook open.

Figuur 8.8. Veelgestelde vragen over het onderzoek (deel 6 van 7)

Q18. Wat zeggen de uitkomsten van het open onderzoek?

In het rapport presenteren we de resultaten apart: enerzijds van het **gesloten onderzoek**, waarin deelnemers met unieke code hebben meegedaan. Deze uitkomsten zijn betrouwbaar representatief voor de gehele gemeente. We presenteren ook de resultaten van het **open onderzoek** waaraan alle inwoners konden deelnemen. Bij deze resultaten moet in gedachten worden gehouden dat er deelnemers van buiten de gemeente bij kunnen zitten. In open onderzoeken zien we ook veel selectiebias: een oververtegenwoordiging van deelnemers met een uitgesproken mening of een sterk belang bij het onderwerp. Anderzijds geven deelnemers aan een open onderzoek vaak uitgebreide motivaties in de open invulvelden, wat belangrijke informatie kan zijn voor de gemeente.

Q19. Hoe zijn de vragen in het onderzoek bedacht?

We hebben vergelijkbare onderzoeken over het brede thema migratie in andere Nederlandse gemeenten uitgevoerd. Veel van de vragen in het onderzoek van de gemeente Sint-Michielsgestel komen daarvandaan en zijn dus eerder getoetst. Ook hebben experts op dit thema die werkzaam zijn in organisaties binnen de gemeente Sint-Michielsgestel meegekeken op de vragen.

Q20. Waarom kon ik in het onderzoek niet aangeven dat ik voor of tegen een opvanglocatie ben?

Het onderzoek is niet bedoeld om te kiezen voor of tegen een asielzoekerscentrum (azc) / opvanglocatie. Daarvoor in de plaats is bij de start van het onderzoek gevraagd aan te geven hoe je aankijkt tegen vluchtelingen in de Nederlandse samenleving. De waarde die je toekent aan deze vraag is voor het onderzoek van groot belang.

De gemeente Sint-Michielsgestel heeft de wettelijke verplichting om bij te dragen aan de opvang van asielzoekers. Dat staat in de Spreidingswet van de Rijksoverheid. Daar kan de gemeente niet omheen. Inwoners vragen of ze voor of tegen een opvanglocatie zijn zou oneerlijke verwachtingen kunnen scheppen die de gemeente niet waar kan maken. Want de gemeente moet voldoen aan de Spreidingswet, ook als veel inwoners zouden zeggen dat ze het niet willen.

Dit onderzoek was geen peiling voor of tegen. We vinden het belangrijk dat alle inwoners zich kunnen laten horen – juist ook als ze twijfels, zorgen hebben of kritisch zijn. Maar de kern is: de opgave ligt er. De vraag óf de gemeente Sint-Michielsgestel de opgave vervult is op dit moment niet aan de orde.

Figuur 8.9. Veelgestelde vragen over het onderzoek (deel 7 van 7)

Q21. Waarom staan in het onderzoek veel gesloten vragen?

Het onderzoek is een combinatie van gesloten en open vragen. Gesloten vragen maken de resultaten beter vergelijkbaar, geven betrouwbare uitkomsten en kunnen zorgen voor een hogere respons omdat ze vaak makkelijker in te vullen zijn. We krijgen op deze manier een duidelijk beeld wat inwoners belangrijk vinden. Ook open vragen zijn belangrijk. Deze geven deelnemers de ruimte om hun mening toe te lichten. Daarom bevatte dit onderzoek meerdere open invulvelden.

Q22. Kan ik aangeven dat ik een vraag of vragen mis?

Het onderzoek bevatte een open vraag waarin deelnemers konden aangeven of zij onderwerpen binnen het brede thema migratie hebt gemist. En wat zij daarvan vinden. In dit rapport laten we de onderwerpen die deelnemers hebben genoemd en hun antwoorden daarop zien (zie [Figuur 3.8 op p.23](#) en [Figuur 3.9 op p.24](#)).

Q23. Kan ik mijn mening geven over het onderzoek?

Ja, het onderzoek bevatte vragen wat je van het onderzoek vond. De uitkomsten op deze vragen laten we zien in dit rapport (zie [Hoofdstuk 7, p.56 e.v.](#)).

Q24. Hoe analyseren jullie de resultaten?

De antwoorden op de gesloten vragen zijn vergelijkbaar tussen deelnemers. We kunnen daarom precies berekenen welk percentage van deelnemers welk antwoord heeft gegeven. Dat laten we zien. Bij de open vragen kunnen deelnemers vrij antwoorden. Vaak geven verschillende deelnemers in hun eigen woorden vergelijkbare zorgen, voorwaarden en argumenten. Bij het analyseren van deze antwoorden volgen we de principes van kwalitatieve analyse. Dat betekent bijvoorbeeld het coderen, categoriseren en tellen van vergelijkbare zorgen, voorwaarden en argumenten. We combineren deze menselijke analyse met een AI-taalmodel die alle antwoorden in de open invulvelden ook analyseert, categoriseert en telt. Antwoorden op open vragen zijn nooit representatieve uitkomsten voor de gehele gemeente.

Q25. Ik heb een vraag over het onderzoek die niet tussen deze vragen staat. Waar kan ik terecht?

Stel ze gerust. Benader ons via de contactgegevens die te vinden zijn in dit rapport.

Nadat we het onderzoek hebben gesloten voor deelname hebben we de unieke codes gecontroleerd, en vervolgens dubbele en incomplete deelnames verwijderd

- We hanteren diverse verificatiemethoden om incomplete en dubbele deelnames te verwijderen; zie daarvoor de hieraan voorafgaande veel gestelde vragen.
- *Controle van de code-deelnemers van het onderzoek:*
 - Populytics heeft de beschikking over een lijst van verzonden codes. We weten *niet* welke code naar welk huishouden is gestuurd. We hebben de door deelnemers gebruikte codes langs de lijst gehouden. Als een code niet op de lijst stond, dan verwijderen we deze deelname. Dit is 18 keer gebeurd.
 - We hebben vervolgens gekeken of codes meerdere keren zijn gebruikt. De meest voorkomende reden is dat een deelnemer het onderzoek de eerste keer niet helemaal heeft afgemaakt. We hebben de complete deelname bewaard en de incomplete deelname verwijderd. Dit is 24 keer gebeurd. In enkele gevallen zijn we meerdere complete deelnames met één code tegengekomen. We hebben de eerste deelname bewaard. De tweede complete deelname is verplaatst naar het open onderzoek. Dit is 29 keer gebeurd.
- *Controle van deelnemers aan het open onderzoek:*
 - We kunnen controleren of deelnemers vaker dan één keer hebben meegedaan via hetzelfde apparaat. Het ging in de meeste gevallen om inwoners die de eerste keer het onderzoek niet hebben afgemaakt. We hebben de complete deelname bewaard en de incomplete deelname verwijderd. Dit is 12 keer gebeurd.
 - Bij de resterende gevallen van meerdere (dubbele) deelnames hebben we vervolgens naar de antwoorden gekeken die deze deelnemer(s) gegeven heeft (hebben) op verschillende vragen. Een sterke overlap tussen antwoorden is een indicatie dat het dezelfde deelnemer betreft. We hebben de eerste deelname bewaard en de rest verwijderd. Dit is 14 keer gebeurd.
- *Omgang met unieke, maar incomplete deelnames:*
 - Sommige deelnemers zijn begonnen aan het onderzoek, maar hebben het niet volledig afgemaakt. Alle deelnemers die hebben meegedaan aan de keuzetaak, zijn meegenomen in dit onderzoek. Deelnemers die niet hebben meegedaan aan het onderzoek omdat ze hebben aangegeven niet mee te willen denken, zijn eerder in deze rapportage wel meegenomen.

Figuur 8.10. Vraag in het onderzoek, over de code

←

Heb je een code ontvangen?

Alle huishoudens in gemeente Sint-Michielsgestel ontvangen vanaf dinsdag 9 september een uitnodiging om mee te doen aan dit onderzoek. Heb je een kaart met een code gekregen van de gemeente? (1/2)

☒ Ja

☐ Nee

Ben je de eerstvolgende in jouw huishouden die jarig is? (2/2)

☒ Ja

☐ Nee

Volgende →

←

Je hebt een code ontvangen en bent de eerstvolgende jarige

Vul hier de code in die op de kaart staat. De code bestaat uit drie letters en vijf cijfers. (1/1)

Volgende →

Kader 8.11. Multiplicatief wegen

Voor het herwegen gebruiken we de methodiek multiplicatief wegen* (ook wel ‘*raking*’ genoemd). Dat gaat in drie stappen:

1

- We delen deelnemers op in drie groepen voor opleidingstype (praktisch/toegepast/ theoretisch), drie groepen voor leeftijd (tot 35 jaar, 35 tot 65 jaar en 65 jaar en ouder), twee groepen voor gender (vrouw en man) en vijf groepen voor dorp/kern.

2

- We vergelijken de verdeling van de deelnemers over deze groepen vergeleken met de verdeling in de populatie van de gemeente Sint-Michielsgestel.

3

- We koppelen een wegingsfactor aan elke groep. Deze wegingsfactor zorgt dat de antwoorden van een specifieke groep zwaarder tellen als er relatief weinig deelnemers in de groep zitten. En dat de antwoorden minder zwaar meetellen als er relatief veel deelnemers in deze groep zitten.

Om representatieve uitkomsten te kunnen rapporteren hebben we de uitkomsten van de code-versie herwogen

- De deelnemers die mee hebben gedaan met de unieke code (het gesloten onderzoek) vormen een steekproef voor de gemeente Sint-Michielsgestel met een kleine kans op selectiebias. Waar de samenstelling van deze steekproef afwijkt van de populatie, herwegen we de resultaten. Daardoor zijn de resultaten van de herwogen code-versie representatief voor de bevolking in de gemeente Sint-Michielsgestel op de kenmerken gender, leeftijd, opleidingstype en dorp/kern waar mensen wonen. Hoe werkt herwegen? Zie Kader 8.11.
- De samenstelling van deelnemers aan de code-versie komt deels, maar niet geheel, overeen met de bevolkingssamenstelling van de gemeente (zie [Figuur 2.2, p.12](#)). Dat kunnen we afleiden met de standaardmethode voor het bepalen van statistische representativiteit: een Chi²-toets. Hiermee hebben we de verdeling van de deelnemers op de kenmerken gender, leeftijd, opleidingstype en dorp/kern vergeleken met de verdeling van de gemeente (CBS, 2022). We zien dat de samenstelling van de deelnemers aan de code-versie significant verschilt van de populatie op de kenmerken leeftijd, gender, opleidingstype en dorp/kern.
- Omdat er een significant verschil is kunnen we de gegevens herwegen. Het doel hiervan is te zorgen dat alle groepen in de gemeente een stem naar rato krijgen. Herwegen betekent dat we in de analyse meer gewicht hebben toegekend aan de antwoorden van deelnemers die ondervertegenwoordigd zijn in de steekproef en minder gewicht hebben toegekend aan de deelnemers die oververtegenwoordigd zijn. Daarbij zijn geen gegevens of antwoorden verwijderd.

Bij het schrijven van de rapportage heeft gemeente Sint-Michielsgestel mee gelezen. Populytics blijft eindverantwoordelijk voor de uitkomsten

- De basis voor deze rapportage is de *kwantitatieve* analyse van de antwoorden die deelnemers hebben gegeven op de PWE-keuzekaart (het toekennen van punten aan de doelen rondom het brede thema migratie) en de aanvullende stellingen en open vragen.
- Deze kwantitatieve resultaten hebben we aangevuld met *kwalitatieve* duiding, op basis van de motivaties die deelnemers hebben gegeven, onder andere bij hun keuzes in de keuzetaak. Hierbij hebben we alle motivaties gebruikt om de meest voorkomende hoofdargumenten te bepalen.
- In deze rapportage gebruiken we citaten van deelnemers aan het onderzoek. We gebruiken citaten om deelnemers letterlijk aan het woord te laten en zo de onderzoeksbevindingen te illustreren. Soms maken deelnemers taalkundige fouten in hun toelichtingen. Het is belangrijk dat citaten authentiek zijn en dus zo min mogelijk bewerkt worden. Deelnemen aan een onderzoek is immers geen dictee. We maken alleen aanpassingen wanneer de lezer van deze rapportage de boodschap anders moeilijk kan begrijpen. Onze uitgangspunten:
 - We geven citaten zo letterlijk mogelijk weer.
 - Correcties zijn uitzondering, niet regel.
 - Authenticiteit weegt zwaarder dan netheid.
- Deze rapportage is opgesteld door Populytics. Er heeft een feedbackronde plaatsgevonden, waarbij gemeente Sint-Michielsgestel heeft meegelezen op de eerste resultaten en suggesties heeft kunnen doen voor aanvullende analyses. Populytics blijft onafhankelijk in de rapportage en verantwoordelijk voor alle uitkomsten en uitspraken.

Kader 8.12: Omgang met persoonsgegevens (AVG)

- *De vragen in dit onderzoek waren allen in overeenstemming met de privacywetgeving (Algemene verordening gegevensbescherming, AVG). Omdat het onderzoek anoniem is zijn de gegevens die we verzamelen geen persoonsgegevens. Dat betekent dat de AVG als uitgangspunt niet van toepassing is. Een anoniem onderzoek mag vragen stellen over leeftijd, gender en opleidingstype, zonder dat de AVG van toepassing is.*
- *Ook in een anoniem onderzoek kan de AVG in sommige gevallen toch van toepassing zijn. Bijvoorbeeld als het antwoord op een vraag (of de antwoorden op een combinatie van vragen) herleidbaar is (zijn) tot een groep van drie huishoudens of minder. Dan is er sprake van een persoonsgegeven. In dat geval is de AVG van toepassing. Een voorbeeld is vragen naar postcode-4. Er zijn enkele (vaak landelijke) postcode-4-gebieden waarin zich minder dan drie huishoudens bevinden.*
- *In dit onderzoek is geen gegeven, of combinatie van gegevens, verzameld die herleidbaar is (zijn) tot een groep van drie huishoudens of minder in Nederland.*
- *Elke deelnemer aan het onderzoek kon verder zelf bepalen welke informatie hij/zij wilde delen. Alle vragen over persoonlijke kenmerken bevatte de antwoordoptie 'zeg ik liever niet'.*
- *De gegevens voor dit onderzoek blijven bewaard.*

9

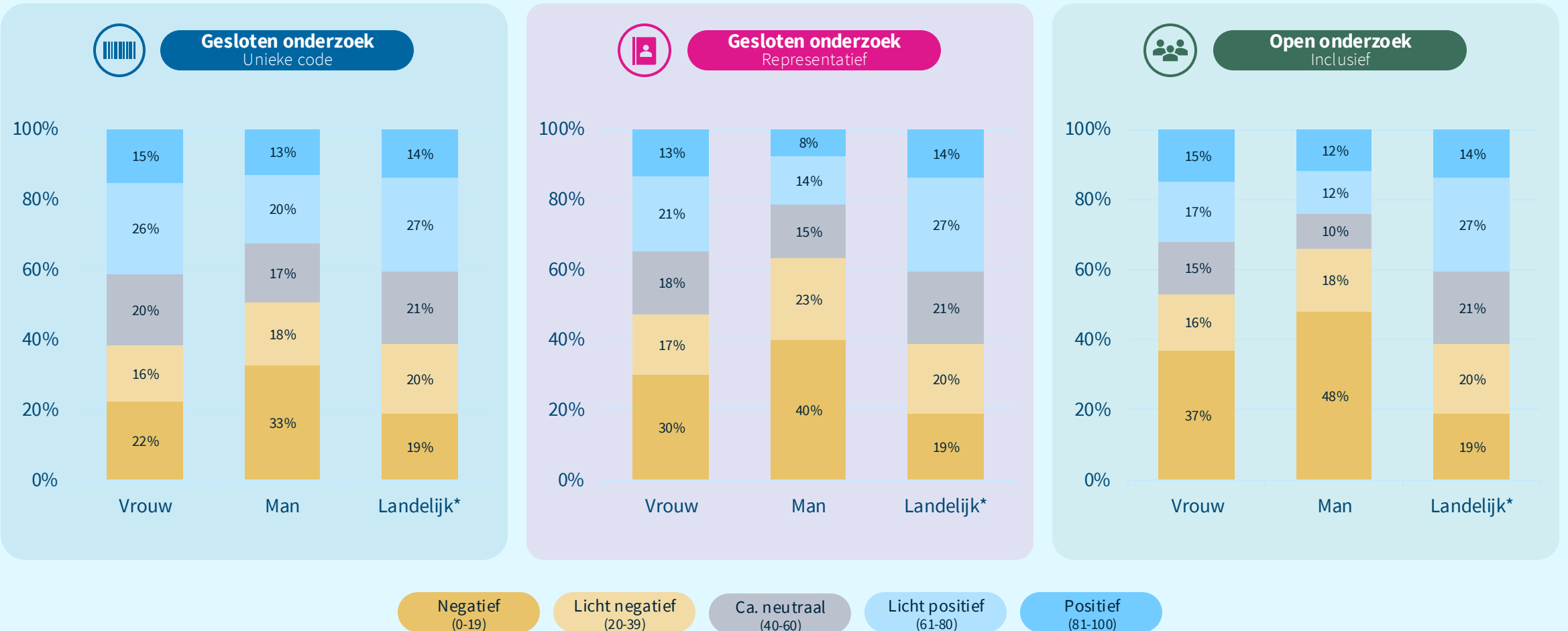
Appendix

- Houding tegenover vluchtelingen naar gender, leeftijd, opleiding en dorp/kern

Figuur 9.1. Houding tegenover vluchtelingen – Naar gender

Alle deelnemers (n=2.066)

“Hoe kijk je aan tegen vluchtelingen in de samenleving?” (0 = negatief, 100 = positief)

*Bron: Cordaid 2023

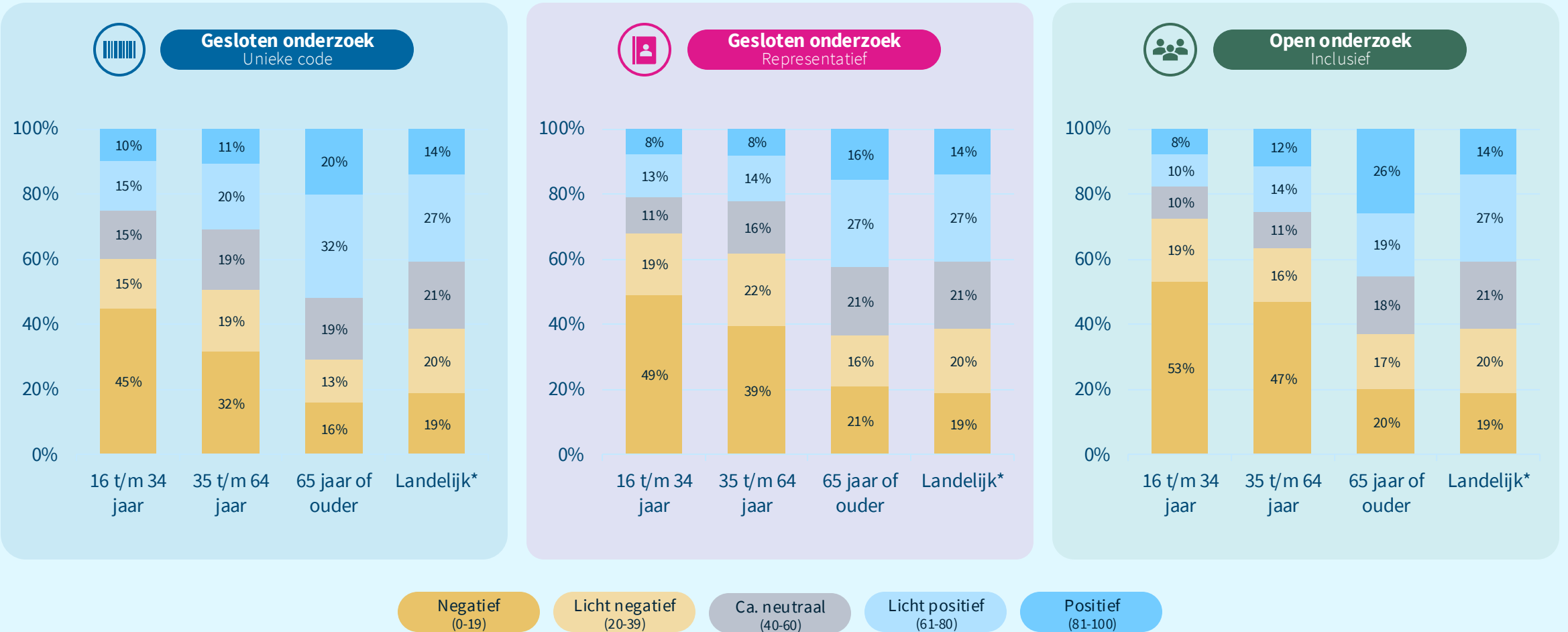
** Percentages tellen niet altijd op tot 100% door afronding

Figuur 9.2. Houding tegenover vluchtelingen – Naar leeftijdsgroep

Alle deelnemers (n=2.066)

“Hoe kijk je aan tegen vluchtelingen in de samenleving?” (0 = negatief, 100 = positief)

*Bron: Cordaid 2023

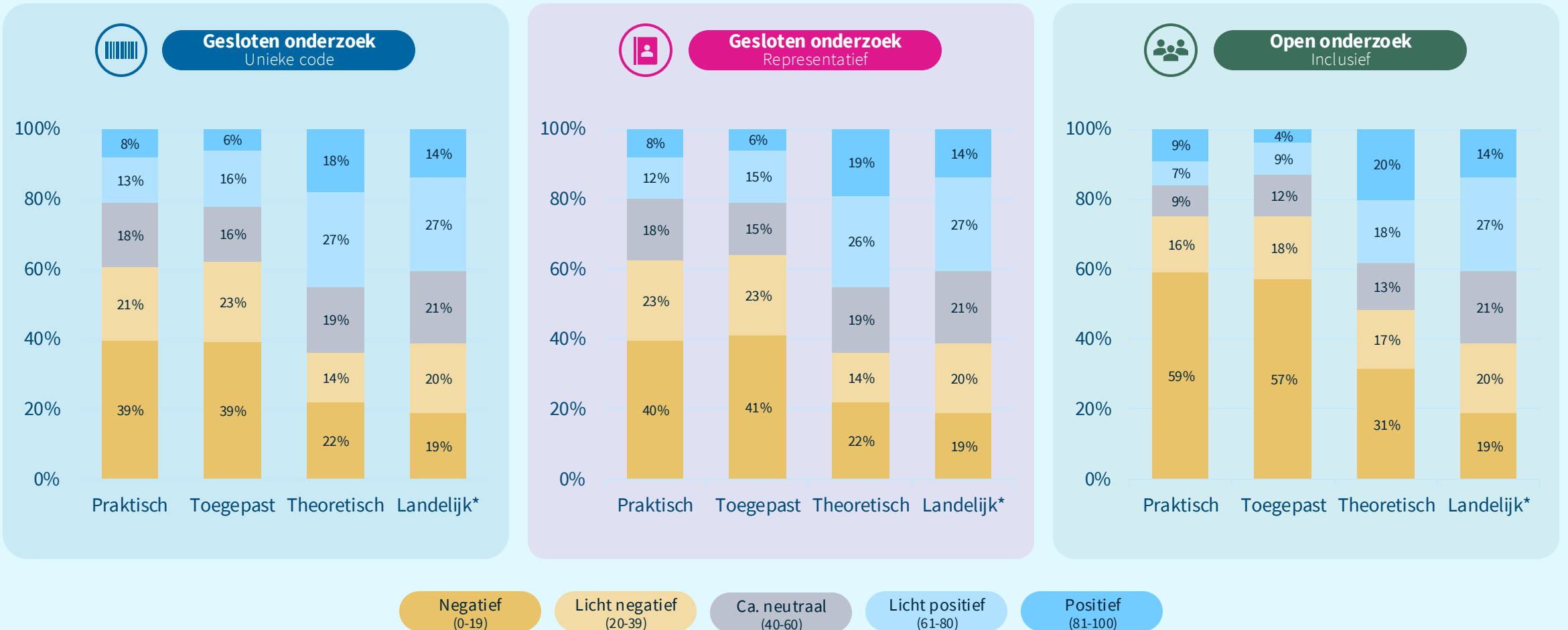
** Percentages tellen niet altijd op tot 100% door afronding

Figuur 9.3. Houding tegenover vluchtelingen – Naar opleiding

Alle deelnemers (n=2.066)

“Hoe kijk je aan tegen vluchtelingen in de samenleving?” (0 = negatief, 100 = positief)

*Bron: Cordaid 2023

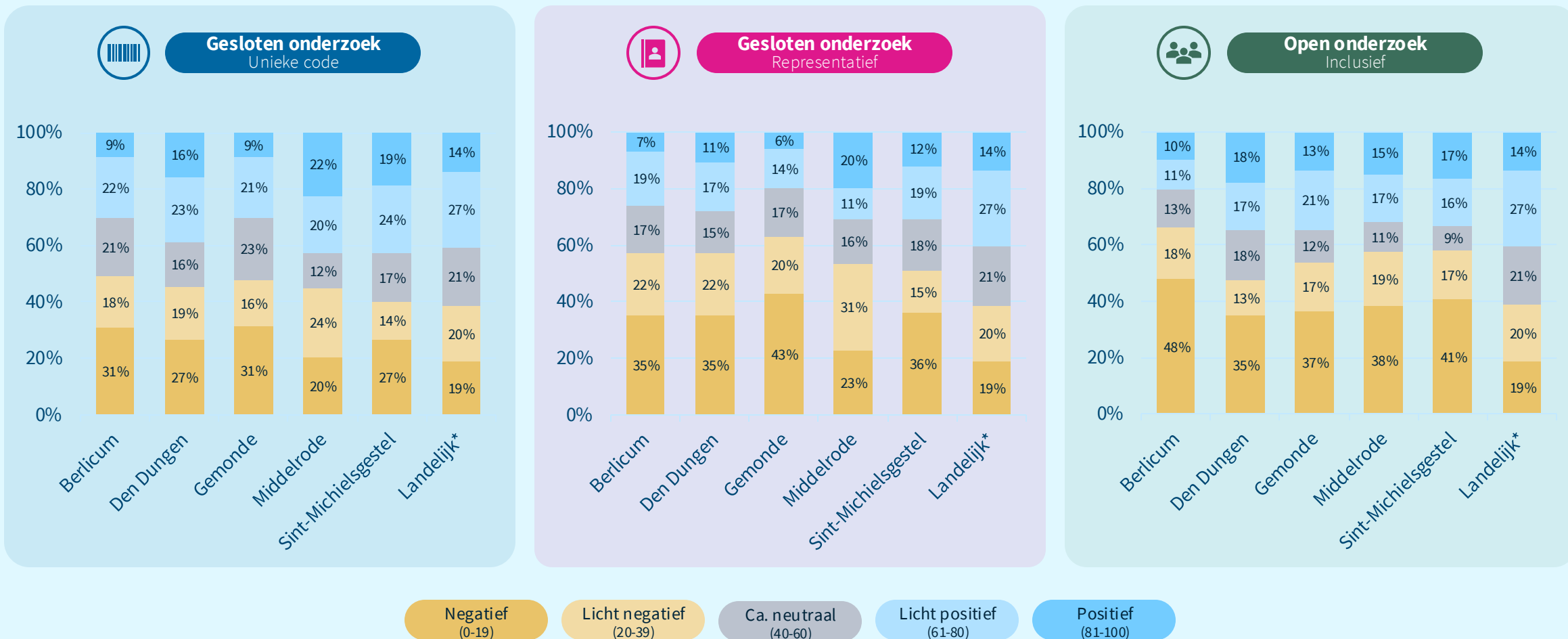
** Percentages tellen niet altijd op tot 100% door afronding

Figuur 9.4. Houding tegenover vluchtelingen – Naar dorp/kern

Alle deelnemers (n=2.066)

“Hoe kijk je aan tegen vluchtelingen in de samenleving?” (0 = negatief, 100 = positief)

*Bron: Cordaid 2023

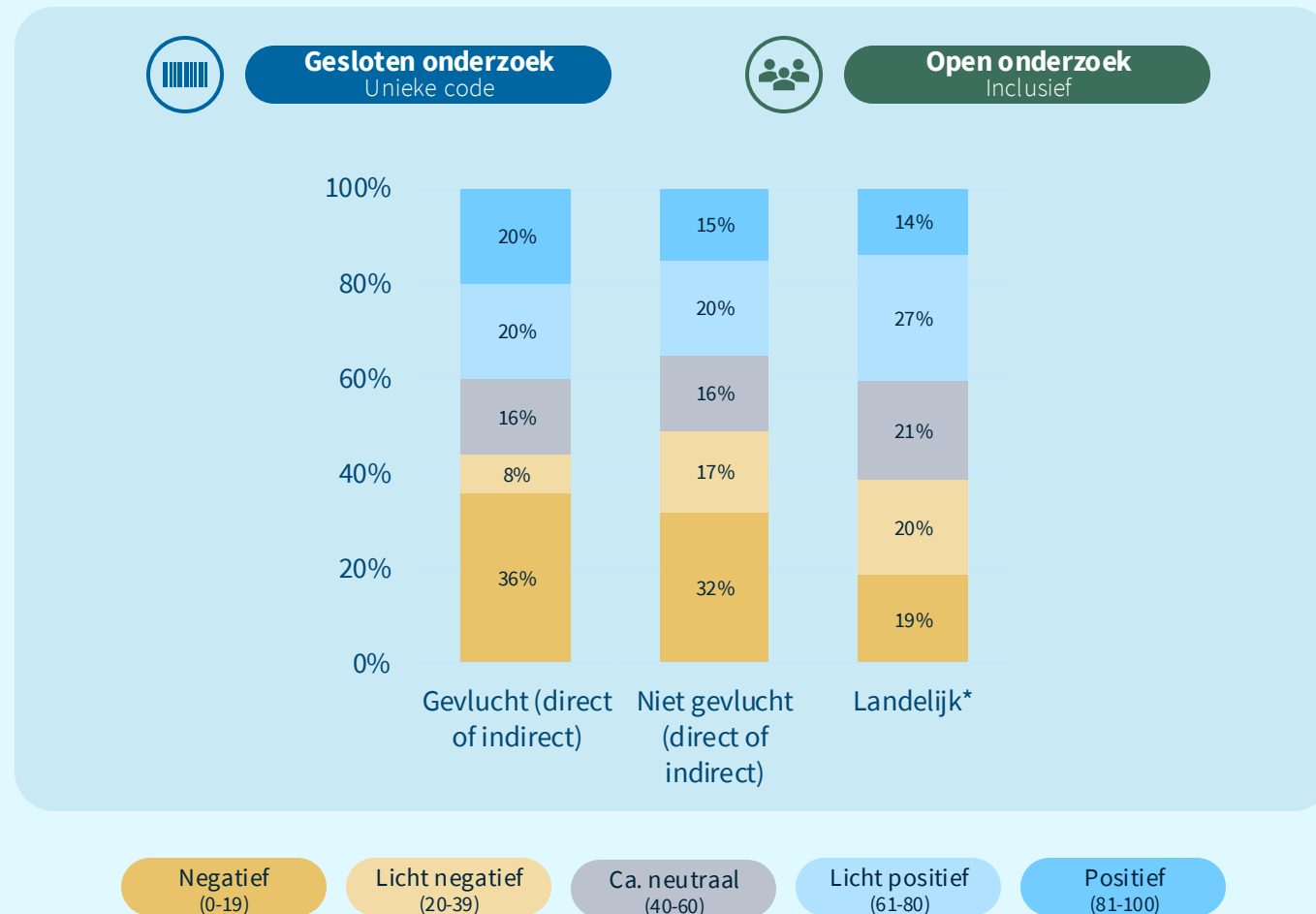
** Percentages tellen niet altijd op tot 100% door afronding

Figuur 9.5. Houding tegenover vluchtelingen – Naar status als vluchteling

Zelf vluchteling of vluchteling in familie (n=25) en overige deelnemers (n=1.644) in gesloten en open onderzoek

“Hoe kijk je aan tegen vluchtelingen in de samenleving?” (0 = negatief, 100 = positief). Vanwege het kleine aantal deelnemers dat aangeeft vluchteling te zijn (n=9) of een vluchteling als familielid te hebben (n=16) zijn gesloten en open onderzoek samengevoegd.

*Bron: Cordaid 2023

** Percentages tellen niet altijd op tot 100% door afronding

populytics.nl

Bevindingen groepsgesprekken - Public Mediation

Groeps- gesprekken over migratie

public
mediation

Groepsgesprekken over migratie in gemeente Sint-Michielsgestel

Aanleiding

In 2025 was er in gemeente Sint-Michielsgestel veel discussie en onrust rondom een beoogde opvanglocatie voor asielzoekers. Deze gebeurtenissen lieten hun sporen achter in de gemeenschap. De gemeente wilde beter begrijpen hoe inwoners de afgelopen periode hadden beleefd en wilde zorgvuldig ophalen hoe zij nadachten over migratie. Om dit te doen is er gekozen voor een traject met drie onderdelen: een online raadpleging, groepsgesprekken in alle dorpskernen, en een film. In de groepsgesprekken konden inwoners met elkaar in gesprek over hun ervaringen en dachten ze samen na over de vraag 'hoe verder'. De gesprekken werden georganiseerd door onafhankelijk gespreksleider Public Mediation.

Methode groepsgesprekken

Doelen

In de gemeente wonen mensen met verschillende meningen over migratie zij-aan-zij. Wanneer er sprake is van heftige gebeurtenissen rondom een beladen onderwerp, zoals het uitlekken van informatie of protesten, kan het gesprek snel verhard. Toch moeten inwoners met elkaar verder. Daarom was het belangrijk stil te staan bij wat er is gebeurd en naar elkaars ervaringen te luisteren. In de groepsgesprekken kregen inwoners de ruimte om:

- hun eigen ervaringen van de afgelopen periode te delen;
- te luisteren naar zorgen en ervaringen van anderen, om die beter te begrijpen;
- te bespreken wat de afgelopen maanden met het dorp heeft gedaan;
- mee te denken over het (vervolg)proces: wat kan de gemeente beter doen? Wat kunnen inwoners zelf doen?

Het doel van de groepsgesprekken was niet om het met elkaar eens te worden. Verschillende meningen mochten naast elkaar bestaan. Dat was belangrijk na een periode waarin vooral één geluid te horen was. In deze notitie lees je die meerstemmigheid terug. De gesprekken gingen daarom ook niet over de vraag óf er een opvanglocatie moet komen, en zo ja, waar. De nadruk lag op het delen van ervaringen en het nadenken over de agenda en randvoorwaarden voor het (vervolg) proces. Tijd nemen om gezamenlijk en vanuit verschillende perspectieven terug te kijken op een periode met veel onrust was een belangrijke tussenstap om straks weer vooruit te kunnen als gemeenschap.

Een belangrijk uitgangspunt was dat iedereen zich welkom voelde om deel te nemen aan de groepsgesprekken. Alle meningen waren welkom: inwoners met duidelijke zorgen en wensen en inwoners met genuanceerdere standpunten. Uitwisseling van de verschillende perspectieven stond centraal. Ongeacht de opbrengsten waren het voeren van de gesprekken dus al een doel op zich.

Deelnemers en opzet

In elke dorpskern werd één groepsgesprek georganiseerd, met maximaal 16 deelnemers om de veiligheid en kwaliteit van het gesprek te bewaken. Door het grote aantal aanmeldingen uit Berlicum kwam daar een extra groepsgesprek bij. Ook namen er inwoners uit Berlicum deel aan het groepsgesprek in Middelrode.

De werving liep via de online raadpleging. Iedereen die daar interesse aangaf, kreeg daarna een aanmeldformulier van Public Mediation. Ook hingen er posters in buurtcentra. 110 mensen vulden het aanmeldformulier in. Uiteindelijk deden 81 inwoners mee aan de groepsgesprekken.

Er waren geen ambtenaren aanwezig bij de groepsgesprekken. Dit was een bewuste keuze. De gemeente heeft na de protesten besloten de plannen te herroepen en zich nu eerst te focussen op nazorg en herstel. Deze fase gaf ruimte om inwoners eerst met elkaar te laten spreken. De aanwezigheid van de gemeente zou die ruimte verkleind hebben. Er komen dan snel andere onderwerpen op de agenda. Nu hadden deelnemers de ruimte om vrijuit hun ervaringen te delen. Begin 2026 worden er gesprekken georganiseerd waar de gemeente *wel* bij aanwezig is. Dat is een belangrijke tweede stap. In deze notitie staan ook een aantal adviezen over hoe deze vervolgesprekken eruit zouden kunnen zien.

Opbouw van de avonden

De dialogen bestonden uit drie delen:

1. Eerste uur: binnenkomst met soep/broodje en uitleg van het proces;
2. Tweede uur: uitwisselen van ervaringen aan de hand van de vraag: *hoe heb je het gesprek over migratie de afgelopen maanden ervaren?* Hulpvragen: Wat heeft je geraakt/beziggehouden? Kon je altijd zeggen wat je vond? Wat doet het met het dorp/de gemeenschap als dit onderwerp spanningen veroorzaakt? Dit vond eerst plaats in groepjes van drie, dan plenair;
3. Derde uur: met elkaar nadenken over de vraag: *hoe verder?* Wat kan de gemeente doen om een goed gesprek hierover te organiseren? Wat kunnen inwoners zelf doen?

Public Mediation schreef tijdens het gesprek mee op een flipover. Er werd niet genotuleerd; de verslagen zijn op hoofdlijnen. De ruwe aantekeningen zijn opgenomen in de bijlage. Deelnemers kregen de mogelijkheid deze te controleren en aan te vullen. Ze vormen de basis voor de rode draden hieronder en kunnen dienen als naslagwerk. De rode draden zijn opgesteld aan de hand van alle zes de groepsgesprekken door de onafhankelijk gespreksbegeleider.

Rode draden

1. **Inwoners ervoeren de afgelopen periode als heftig en negatief. Bijna alle deelnemers keken terug op een lastige tijd. De reden waarom kent overeenkomsten en verschillen.**

De afgelopen periode liet flinke sporen achter bij inwoners. Vrijwel alle deelnemers gaven aan dat het gebrek aan duidelijke communicatie en transparantie vanuit de gemeente een grote rol speelde in hun ongenoegen. Er was veel onduidelijkheid en er waren veel onbeantwoorde vragen. Het gevoel overvallen te zijn en niet gezien en erkend te worden door de gemeente overheerste. Sommige inwoners hoorden zelfs pas over de plannen om een opvanglocatie te vestigen in Berlicum via berichtgeving over de protesten in de media. Volgens een flink aantal deelnemers was het gebrek aan transparantie een bepalende factor in de escalatie. Veel mensen gaven aan het heel lastig te hebben gevonden dat ze niet zijn meegenomen in het proces.

2

Een groot aantal deelnemers vond de protesten en de leuzen intimiderend en dreigend en schrok ervan. Zij beschreven gevoelens van onveiligheid en schaamte over de toon en het taalgebruik. Enkelen ervoerden ook persoonlijke intimidatie. 'Van mening verschillen mag, zorgen hebben ook, maar blijf met elkaar in gesprek op een geweldloze manier.' Sommigen gaven aan hun dorp niet te herkennen en verdrietig te zijn over de houding die dorpsgenoten aannemen tegenover de komst van een opvanglocatie.

Een groot aantal (niet alle) deelnemers sprak zich na de protesten niet meer uit over het onderwerp omdat ze geen zin hadden in de reacties van anderen. Dit gold voor mensen met een negatieve houding tegenover de komst van een opvanglocatie, maar ook voor mensen met een positieve houding of 'middenpositie'. Deelnemers met allerlei verschillende perspectieven ervoerden stigmatisering en zagen zichzelf en hun mening niet gerepresenteerd in het proces.

De heftige protesten en de nasleep daarvan maakten volgens velen een genuanceerd en goed gesprek onmogelijk. Tegelijkertijd konden een aantal deelnemers zich goed voorstellen dat oplopende onvrede tot harde uitingen kan leiden. Omdat er zoveel frustratie werd ervaren over het proces en er veel zorgen zijn over de impact van een opvanglocatie in het dorp, lag escalatie op de loer.

2. Behoeftte aan gesprek met andersdenkenden is groot, maar elkaar vinden is lastig. Veel deelnemers vinden het moeilijk dat dit onderwerp voor een splijtzwam in hun gemeenschap zorgt.

Veel deelnemers vonden het moeilijk dat dit onderwerp zoveel spanning bracht in de dorpen. Die spanning loopt niet alleen langs inhoudelijk lijnen, maar is ook sociaal voelbaar. Mensen werden nagekeken op het schoolplein en in de supermarkt, en als je niet weet 'wie je tegenover je hebt', werd (en wordt nog steeds) het onderwerp vaak vermeden. Velen gaven aan dat in een dorp waar veel mensen elkaar kennen, het snel uitkomt als je je ergens voor uitspreekt. Er werd veel gesproken over de labels die mensen snel op elkaar plakken aan alle kanten van het 'politieke spectrum'. Deelnemers vertelden dat je snel in een 'pro' of 'anti' kamp werd geduwd, ook als je alleen iets zei over de toon of het verloop van het debat. Dat maakte gesprekken moeilijk. Veel deelnemers trokken zich terug in bubbels van gelijkgestemden. Dit werd door bijna iedereen als vervelend ervaren; 'we moeten geen land worden waarin we niet meer met elkaar in gesprek durven gaan als we van mening verschillen.' Voor sommige deelnemers was dit groepsgesprek de eerste keer in een tijdje dat ze weer met 'andersdenkenden' een open en goed gesprek voerden waarin er met respect naar elkaars ervaringen werd geluisterd.

Veel deelnemers gaven aan last te hebben van dat lokale en landelijke media 'olie op het vuur gooien'. Extreme geluiden en verhalen kregen daar veel aandacht. Ook op sociale media bleek er geen plek te zijn voor nuance en een goed inhoudelijk gesprek. Sommige deelnemers maakten zich zorgen over hoe de protesten werden uitvergroot zodat het leek alsof iedereen zich had misdragen, anderen maakten zich juist zorgen over hoe snel migranten als 'zondebok' worden neergezet en de heftige uitspraken die daarover worden gedaan op het internet.

3. Zorgen gaan ook over bestaande problemen in de verschillende dorpskernen. 'Oud zeer' speelt daarin een grote rol.

Veel deelnemers gaven aan dat hun zorgen niet alleen gaan over de mogelijke komst van een opvanglocatie voor asielzoekers, maar ook over problemen die er nu al spelen. Er werd onder andere gesproken over de overlast die nu al wordt ervaren in bepaalde buurten, afvalproblematiek, de grote druk op (sociale) voorzieningen, het gebrek aan woningen voor jongeren, de lange wachttijden in de zorg, en het gevoel van afstand tussen de dorpskernen en het bestuur. Bij een flink aantal deelnemers heerst het gevoel dat je 'niet voor anderen kan zorgen als je niet eerst voor jezelf kan zorgen'. Een aantal deelnemers brachten ook in dat zij het gevoel hebben dat de samenleving in zijn geheel verhard: de landelijke politiek geeft geen goed voorbeeld als het gaat om gezamenlijk aan lastige maatschappelijke opgaven werken, en dat is terug te zien in de wijken.

Oud zeer speelt een grote rol. Veel deelnemers uit Berlicum gaven aan dat ze zich het 'afvoerputje' van de gemeente voelen omdat ze vinden dat er al een aantal keer opgaven van de gemeente in Berlicum zijn 'gedumpt'. Maar ook in andere groepsgesprekken kwam de afstand tussen de gemeente en de dorpskernen naar voren en gaven deelnemers aan responsiviteit te missen. Vaak ging het dan over ervaringen uit het verleden (bijv. gedane overlastmeldingen of het opknappen van de sporthal).

4. Veel deelnemers voelen zich niet gezien door de gemeente en het vertrouwen is flink geschaad. Er zijn wel veel ideeën over hoe het anders kan en inwoners hebben behoefte aan vervolgesprekken.

Veel deelnemers ervoeren te weinig betrokkenheid bij grote besluiten die een flink gevolg hebben voor hun dagelijkse leefomgeving. Door gebrek aan duidelijke uitleg ontstonden aannames en misverstanden en bleven zorgen onbeantwoord. Veel deelnemers gaven aan dat ze zich gefrustreerd en machteloos voelden; waar konden ze heen met hun vragen en zorgen? Verschillende deelnemers waren het eens dat ze zich niet gerepresenteerd hadden gevoeld in het proces, ongeacht de positie die ze innamen ten aanzien van de komst van een opvanglocatie voor asielzoekers in hun dorp. In alle gesprekken klonk de wens terug dat de gemeente laat zien wat zij heeft geleerd van de afgelopen periode en dat de opbrengsten van dit traject niet in een la verdwijnen. Sommige deelnemers gaven aan dat ze zich zorgen maakten dat de gemeente zou 'zwichten' voor de hevigheid van de protesten en haar plannen helemaal zou terugdraaien. Andere deelnemers gaven aan dat de protesten wel laten zien dat er veel zorgen zitten in de gemeenschap.

De meesten deelnemers gaven aan dat er nu grote behoefte is aan een duidelijk proces waarin er gesprekken kunnen plaatsvinden tussen alle dorpskernen (niet alleen Berlicum) en de gemeente. Hieronder zijn ideeën samengevat over hoe een open en transparant proces eruit kan zien volgens deelnemers, met duidelijke kaders en ruimte voor verschillende stemmen. Ook werd er veel gesproken over het herstellen van relaties binnen de gemeenschap. Eén deelnemer vatte het zo samen: 'Dit groepsgesprek laat zien dat de wond groter is dan gedacht; de gemeente moet ons ook helpen het dorp weer te helen.'

Adviezen voor het (vervolg)proces

1. Bijna alle deelnemers doen graag mee aan vervolggesprekken, als het maar wel duidelijk is *waarover* zij kunnen meedenken.

- Er is veel behoefte aan duidelijke kaders:
 - Welke onderdelen liggen vast?
 - Waar zit mogelijk invloed?
 - Wat zijn randvoorwaarden (veiligheidsopgaven, aantallen, locatiecriteria, sociale voorzieningen, financiële consequenties, juridisch kader, afspraken met buurgemeenten, afspraken COA, etc.)?
 - Wat zijn concrete plannen/antwoorden op zorgen die leven?
- Stel bijvoorbeeld samen met inwoners een set randvoorwaarden vast vóórdat locaties worden besproken of leg scenario's naast elkaar. Breng gezamenlijk in kaart wat de impact kan zijn van een opvanglocatie op de directe omgeving. Geef daarbij aandacht aan zorgen over mogelijke negatieve impact, zoals de daling van woningprijzen en verhoogde druk op voorzieningen. Maak ook ruimte voor positieve verhalen en mogelijkheden, zoals het koppelen van de opvanglocatie aan andere opgaven, bijv. jongerenhuisvesting.
- Leg uit wat termen betekenen, zoals 'kleinschalige opvang' (er leven bij deelnemers verschillende beelden) en maak de korte én lange termijn inzichtelijk (ook bij gezinshereniging of mogelijke opschaling).
- Er werd vaak gesproken over het benutten van kennis en voorbeelden uit andere gemeenten; 'we hoeven het wiel hier niet opnieuw uit te vinden.'

2. Er is behoefte aan heldere communicatie en transparantie over het proces en de opgaven die er liggen.

- Er zijn veel vragen vanuit inwoners; onder andere over de doelstellingen, grootte van de opvanglocatie, het juridische kader, opgaven rondom veiligheid, bestuurlijke verplichtingen (o.a. Spreidingswet en afspraken buurgemeenten), en meer. Wat staat er al vast en waar is nog ruimte voor gesprek? Veel deelnemers roepen de gemeente op om open en eerlijk te zijn, ook als je iets nog niet zeker weet; 'we weten dit nog niet, maar we zoeken het graag samen uit.'

- Er werd vaak gesproken over de behoefte aan een gezamenlijk verhaal vanuit de gemeente, in plaats van dat het beleid 'op de plek wordt gepresenteerd en op een andere plek wordt afgezwakt.
- De keuze om het woord 'migratie' te gebruiken voor dit traject, in plaats van specifieke woorden zoals 'asielzoeker', werd door sommige deelnemers als verwarrend ervaren; voor het vervolgproces is voor hen belangrijk goed te weten 'waar we het over hebben.'

3. Deelnemers verwachten ook een reflectie vanuit de gemeente; sta stil bij wat er de afgelopen periode is gebeurd.

- Om weer samen vooruit te gaan, is er behoefte aan een reflectie vanuit het gemeentebestuur over wat ze hebben *geleerd* van de afgelopen periode en van dit traject (onderzoek/notitie groepsgesprekken).
- Veel deelnemers maakten zich zorgen over de ruis en verhalen die nu rondgaan omdat er veel onduidelijkheden zijn. Zij riepen op om ook het gesprek aan te gaan over aannames die nu in de gemeenschap rondgaan over de opvanglocatie.
- Er werd veel gesproken over de vrees dat er niets wordt gedaan met de opbrengsten van de groepsgesprekken. Ze willen dat deze adviezen niet in een la verdwijnen na de gemeenteraadsverkiezingen.
- Er kwam tijdens de groepsgesprekken veel oud zeer naar boven, zoals langdurige ervaren overlast in bepaalde wijken of het gevoel dat er opgaven 'gedumpt' worden. Als zulke specifieke onderwerpen niet worden besproken of aangepakt, blijven ze terugkomen in gesprekken.

4. Een aantal deelnemers zien een rol voor de gemeente wat betreft het herstellen van relaties en vertrouwen. Ook moeten volgens sommigen inwoners zelf aan de slag.

- Veel deelnemers gaven aan dat deze groepsgesprekken de eerste keer waren in tijden dat ze weer met 'andersdenkenden' over dit onderwerp konden praten. Er is behoefte aan meer van dit soort gesprekken, ook tussen de dorpskernen: de gemeente zou een faciliterende rol daarin moeten aannemen. Doel is luisteren naar elkaar (niet: overtuigen of vingerwijzen) om elkaar beter te begrijpen.
- Er werd door een aantal deelnemers gesproken over de rol die inwoners zelf daarin hebben: 'blijf het gesprek voeren met elkaar, ook buiten georganiseerde avonden. Spreek elkaar aan op gedrag dat gesprekken blokkeert of mensen uitsluit. Draag ideeën aan voor oplossingen en denk mee in vervolgprocessen.'
- Veel deelnemers zien ook een andere route voor relatietherstel: bestuurders zouden vaker zichtbaar aanwezig moeten zijn in de dorpen, niet alleen tijdens crises. Ga er niet vanuit dat mensen uit zichzelf naar zoiets komen, maar zoek actief op (bijv. bij voetbalverenigingen, dorpsfeesten, etc.).
- Volgens een aantal deelnemers is het contact tussen huidige inwoners belangrijk met daarbij ook het mogelijke toekomstige contact tussen nieuwkomers en inwoners. Werk vanuit het idee 'bekend maakt bemind.'

5. Er is behoefte aan verschillende gespreksvormen. Zorg dat inwoners met alle meningen zich uitgenodigd voelen en dat de juiste mensen vanuit de gemeente aan tafel zitten.

- Een aantal deelnemers gaf aan zich voor de groepsgesprekken al een tijdje niet meer naar grote informatieavonden te gaan, omdat er daar vaak het gevoel is dat de 'luidste stemmen gelden.' Voor hen is een kleinere vorm met een onafhankelijke gespreksbegeleider aantrekkelijker.
- Er werd veel gesproken over wie de informatie vanuit de gemeente overbrengt. Sommige deelnemers vonden het lastig dat de wethouder nieuw en tijdelijk is, en dat de burgemeester geen grote rol inneemt. Ook is er vanuit sommigen behoeften om

meer partijen die bij het vraagstuk betrokken zijn aan tafel te hebben, zoals mensen die aan veiligheid werken in de wijken (politie e.a.). Sommigen vroegen om de aanwezigheid van partijen die werken aan veiligheid (zoals politie). Anderen juist om mensen die met migranten werken en hun ervaringen kunnen delen.

- De oproep is om voor de vervolggesprekken te zorgen voor brede representatie vanuit de dorpskernen met mensen die verschillend naar het vraagstuk kijken. Om iedereen aan te spreken, zijn er waarschijnlijk verschillende fora nodig om mee te denken. Sommige deelnemers stelden ook aanvullende vormen van burgerparticipatie voor, zoals het instellen van dorpsraden. Anderen spraken over een burgerpanel dat actief meedenkt en meebeslist over het vraagstuk.

Bijlagen

Aantekeningen van de groepsgesprekken op hoofdlijnen

1. Berlicum (12 nov.)
 - a. Groep A
 - b. Groep B
2. Gemonde (10 nov.)
3. Sint-Michielsgestel (5 nov.)
4. Middelrode/Berlicum (4 nov.)
5. Den Dungen/Maaskantje (3 nov.)

Afbeeldingen

Opmerking: in de bijlage staan de ruwe aantekeningen van de groepsgesprekken opgesteld door de onafhankelijk procesbegeleider. Deze aantekeningen zijn op hoofdlijnen; er is niet genotuleerd. De stukken geven niet de ervaringen of standpunten van de hele groep weer. Onderwerpen die kort langs zijn gekomen en onderwerpen waar langer over is gesproken staan door elkaar. Er staan opvattingen van velen en van enkelen in. De aantekeningen zijn bedoeld als naslagwerk en moeten gezien worden in de context van de rode draden/procesadviezen. Ze bieden inzicht in de verschillen en in de details die in elke dorpskern naar voren kwamen. De ruwe aantekeningen zijn vooraf opgestuurd aan de deelnemers en door hen aangevuld waar nodig.

Bijlage 1a. Berlicum groep A, 12 november 2025

Locatie: Den Durpsherd. Aantal deelnemers: 17

1. Hoe heeft u het gesprek over migratie de afgelopen maanden ervaren? Wat doet het met het dorp/de gemeenschap als dit onderwerp spanningen veroorzaakt?

- De eerste reactie was: 'welk gesprek? Er is helemaal geen gesprek geweest'.
- De toon en felheid van de protesten hebben veel losgemaakt. De harde tegenstand was 'oorverdovend'. Sommige deelnemers zijn er 'stil van geworden'; 'Dat is bij mij nog nooit eerder gebeurd'. 'ik heb daar echt veel verdriet van ervaren'. Voor sommigen is dit groepsgesprek weer de eerste keer dat ze zich uitspreken over het onderwerp tegenover onbekenden
- Meerdere mensen benoemden schaamte voor hun gemeenschap. Dat gaat vooral over felheid en toon: 'we kunnen het best oneens zijn, maar echt niet op deze manier'.
- Het idee leeft dat het een kleine groep is die zich verkeerd heeft opgesteld. Teleurstelling dat de rest van het dorp hen ook te weinig heeft aangesproken op misdragingen tijdens de informatieavond. Voor de mensen die bij de avond waren die ook zorgen hadden en dat met de gemeente wilden bespreken, was daardoor geen ruimte. Voor mensen die anders over de komst van een azc denken al helemaal niet.
- Een aantal mensen durven zich niet uit te spreken uit angst voor conflict, intimidatie of geweld. Ook meedoen aan deze dialoog vonden meerdere mensen spannend. Anderen geven wel aan zich uit te spreken en ook in gesprek te gaan met mensen die er anders over denken. Helaas lukt het dan niet altijd om ook echt een open gesprek te voeren.
- Op een gegeven moment spreek je alleen nog mensen die je kent. Mensen vragen zich af: 'hoe kijk jij naar mij?'. Er ontstaat groepsvorming; mensen zeggen elkaar niet meer gedag op publieke plekken zoals het schoolplein en de Jumbo. Die tweedeling doet sommigen pijn.
- Een deelnemer had het gevoel onterecht in het 'pro' kamp te zijn geduwd. Als je je uitspreekt over de felheid en de toon van het debat, ben je niet meteen ook 'voor' een AZC. Die twee dingen moeten van elkaar gescheiden worden. Dat maakt ons gezamenlijke verhaal richting de gemeente ook beter.
- Gesprekken escaleren snel. Dat speelt zelfs in vriendengroepen. Ook als je kritisch bent op de komst van een azc moet je niet met de nek worden aangekeken (want dit gebeurt ook). Beide standpunten moeten er kunnen zijn en moet een gesprek over kunnen gevoerd worden (zonder escalatie).
- Deelnemers zijn blij dat ze nu wel in gesprek zijn, ook al kregen ze niet van iedereen positieve reacties toen ze vertelden dat ze zouden gaan vanavond. 'Wat ga je daar nog doen bij dat gesprek?' Deelnemers hebben het gevoel dat hun ruimte om constructief kritisch te zijn wordt platgeslagen. Dat maakt je moedeloos.
- Het vertrouwen in de gemeente is ernstig geschaad. Mensen in de dorpen waren 'totaal onvoorbereid'. Het woord 'overval' valt regelmatig. Er is heel lang binnenskamers gepraat, en toen lag er ineens een besluit lag dat niet meer te bespreken was. Alle deelnemers geven aan dat het slechte proces grote impact heeft gehad op de houding van mensen uit Berlicum. Als er op een zorgvuldige manier was gecommuniceerd was het niet zo uit de hand gelopen.
- Toen de gemeente eenmaal ging communiceren, was er nog steeds een heel onduidelijk verhaal en sprak de gemeente niet met één mond, wat olie op het vuur gooide.
- Er zijn ook te weinig grenzen gesteld door de aanwezige ambtenaren, sommigen geven aan dat ze vinden dat die te veel hebben gepikt van aanwezigen. Daarnaast hielp het niet mee dat het verhaal over de komst van de opvanglocatie zo negatief werd gebracht en ook door gemeenteambtenaren zelf werd afgevalen/onderuit gehaald.
- Boosheid richting de gemeente is iets anders is dan de boosheid richting asielzoekers. Sommigen geven aan geschrokken te zijn van hoeveel mensen zich zo tegen de komst van nieuwkomers keren. Er is bij een aantal ook verdriet (eigen en dat van naasten met

migratieachtergrond) dat alle 'anderen' over één kam worden geschoren bijv. in de leuzen die in het dorp hangen. Zij hopen dat men met meer medemenselijkheid naar elkaar kan kijken.

- Veel mensen geven aan ook in gesprek te willen over waarom mensen zoveel zorgen hebben over de komst van een azc, los van het proces daartoe. Waar zijn mensen bang voor? Kan de gemeente misschien ook delen van die angst wegnemen met goede informatievoorziening?
- Een enkeling wordt juist ook strijdbaar. 'We mogen geen samenleving worden waarin we onze mond niet meer durven opendoen!'
- Een deelnemer reflecteert dat dit groepsgesprek laat zien dat het trauma in de gemeenschap groter en dieper is dan verwacht, aan alle kanten van het politieke spectrum. Heeft zelf ervaring met mensen uitnodigen op de koffie om erover te praten, maar ziet ook dat dit veel meer en georganiseerder moet gebeuren. 'De gemeente moet ons ondersteunen om het dorp te helen.'

2A. Hoe nu verder? Wat kan de gemeente doen om een goed gesprek hierover te organiseren?

- Het gevoel van afstand tot de gemeente en het bestuur heerst sterk. Oud zeer speelt daarin een rol, bijvoorbeeld vanwege de gemeentelijke herindeling waardoor Berlicum in deze gemeente werd opgenomen (al zit er een kanaal tussen). Daar moet veel meer aandacht/besef/herstel voor zijn vanuit het gemeentehuis. Een aantal deelnemers geeft aan dat inwoners van Berlicum ervaren dat ze het afvoerputje van de gemeente zijn waar opgaven worden 'gedumpt' (zoals eerder twee zonneparken en nu de voorgenomen opvanglocatie. Dat terwijl een vervallen binnensportlocatie niet aangepakt wordt).
- Het is belangrijk om de opgave en doelstellingen heel duidelijk te maken (bijv. hoeveel mensen moeten er worden gehuisvest? Wat zijn daarin de opties?). De kaders moeten helder zijn en ondersteund met duidelijke, transparante informatie. Waarover kunnen mensen wel en niet meepraten (denk aan: locatie, lastenverdeling, begeleiding/hulp van migranten, mogelijkheden om opvang te koppelen aan een positief aspect voor het dorp, etc.)
- Er is vanuit sommigen behoefte om nog een keer te praten over de protesten en de informatieavond. Dit is nog onvoldoende verwerkt.
- Er is beter leiderschap nodig vanuit B&W: schuif mensen naar voren die respect hebben binnen de gemeenschap en ga naar mensen in de dorpen toe. Niet iedereen heeft de vaardigheden om zich goed te uiten. Mensen handelen ook uit groepsdruk. Een grote informatieavond zonder voorgesprekken negeert die risico's.
- Ook verdeling van verantwoordelijkheden moet duidelijker. De gemeenteraad is er voor de discussie, maar zou na vaststelling ook een gemeenschappelijk verhaal moeten hebben. Ook qua houding: de gemeenteraad moet een voorbeeld kunnen zijn voor de gemeenschap.
- Verschillende oplossingen daarop kwamen voorbij: een dorpsraad van Berlicum oprichten, migranten eerlijk verdelen tussen dorpskernen als richtinggevend principe, vertrouwen tussen kernen repareren en werken aan verbinding, oud zeer erkennen en verbinden aan concrete opgaven (bijv. zonnepark). Dat vergt een concreet voorstel. Een enkeling merkte op; we hebben al een goed democratisch systeem, laten we onze pijlen richten op die beter laten werken i.p.v. er andere dingen naast te zetten.
- Betrek hoe dan ook de gemeenschap beter. O.a. ook veel meer aandacht hebben voor de directe omgeving van een gepland azc.
- Creatieve oplossingen zijn nodig, die de gemeenschap ten goede komen (bijv. ook jongerenhuisvesting). Dat vergt bestuurlijk lef.
- Belangrijk om aan dialoogtafels 'de ander' te leren kennen, zoals in dit gesprek. Doel is: luisteren naar elkaar (niet: overtuigen, heropvoeden, vingerwijzen). Daarbij ook mensen die niet uit zichzelf naar zoiets komen actief opzoeken (bijv. bij

voetbalvereniging, carnavalsfeest). De politiek, maar ook buurtwerkers hebben daarin een rol.

- Kijk verder vooruit dan alleen de locatiekeuze en plaatsing. Denk ook vast na over integratie, en betrek de gemeenschap daarbij. Zo boor je de lokale creativiteit aan.

Bijlage 1b. Berlicum groep B, 12 november 2025

Locatie: Den Durpsherd. Aantal deelnemers: 12

1. Hoe heb je het gesprek over migratie de afgelopen maanden ervaren? Wat doet het met het dorp/de gemeenschap als dit onderwerp spanningen veroorzaakt?

- Inwoners hebben een algeheel gevoel van niet gehoord worden.
- Alle aanwezigen hebben ervaren dat, ongeacht hun mening, zij hier moeilijk over konden praten. Wanneer zij een uitspraak deden, werden zij meteen aan een van de twee einden van het spectrum 'voor of tegen' geplaatst. Het oordeel werd hen als het ware opgelegd. 'Jij bent voor' of 'jij bent tegen'. Terwijl er veel meer kanten aan zitten. Er was geen ruimte om de verschillende zorgen en verschillende elementen te bespreken die bij het vraagstuk hoorden.
- "Ik had op een gegeven moment het gevoel dat ik alleen nog maar 'tegen' kon zijn. Er was geen ruimte om 'voor' te zijn."
- De discussie bleef hangen in voor/tegen, maar het gesprek over de manier waarop het zou uitpakken (verschillende zorgen, kanten, onderdelen van het vraagstuk en de voorwaarden) dat is nooit gevoerd.
- Er is bij een enkeling frustratie omdat de gemeente niet lijkt te leren van andere gemeenten en geen wetenschappelijke onderzoeken erop naslaat. Bij een aantal factoren waar inwoners zich zorgen over maken, geven onderzoeken een diverser beeld dan wat er soms gezegd wordt. Dit gaat bijv. over een dalende woningwaarde bij komst van een azc en over de relatie tussen kleinschaligheid van opvang en hoe goed integratie lukt.
- Er zijn veel zorgen onder de inwoners die nu niet kunnen worden besproken.
- Door gebrek aan dialoog creëert iedereen eigen beelden.
- Er heerst een onveilig gevoel onder sommige bewoners door de onrust en spanningen van de afgelopen tijd.
- Er is bij een aantal inwoners ook een gevoel van schaamte. "Is dit het dorp waar ik woon?"
- Er heerst een algeheel gevoel van onmacht dat zich op verschillende manieren uit. Zowel de onrust van de afgelopen tijd als het gevoel dat nu achterblijft (ook met betrekking tot herstel vanuit de gemeente) zijn geworteld in onmacht.
- Er is bij een enkeling ook boosheid dat de Nederlandse vlag werd gebruikt bij bijv. de uitingen op stickers met 'Nee AZC'. "Het gebruikte geweld en het 'Nee azc' horen niet bij mijn Nederland".
- Een aantal bewoners is nog veel bezig met het vraagstuk, de ontwikkelingen en de ontstane dynamieken in de buurt. Voor anderen is het meer weggezaakt en minder actueel, mede doordat het plan 'in de ijskast staat'.
- Er heerst bij sommige inwoners een onwelkom gevoel in de buurt. Meerdere deelnemers ervaren een onwelkom gevoel voor nieuwkomers/nieuwe bewoners die in de opvanglocatie geplaatst zouden worden. Dit onwelkome gevoel is er ook bij een enkeling die als partner van een nieuwkomer of immigrant aangekeken wordt omdat de partner een andere huidskleur heeft.
- De wethouder was nieuw en stond in zijn eentje op het podium tijdens de informatie-avond, terwijl er twee ervaren wethouders aan de zijlijn van het podium stonden. Dat voelt niet goed, en is niet de houding die inwoners verwachten van hun gemeente om beleid toe te lichten.
- Er was geen gesprek over de oplossingen. Als ze het niet als één grote locatie hadden gepland, maar als meerdere verschillende locaties verdeeld over verschillende kernen, dan had je een ander gesprek gehad.
 - o "Ze gooien het over de schutting"
 - o "Het is afhankelijk van waar je woont in de gemeenschap. Voor ons is het hemelsbreed een cirkel van 250m. Mijn dochter gaat naar de middelbare school, het is eng."
- Het voelt als een voldongen feit, waarin wij niet zijn meegenomen.

- Er is onrust in de buurt over afspraken die wel/niet gemaakt zouden zijn. Er heerst veel onduidelijkheid over informatie, cijfers, intenties, consequenties. Dit zorgt voor veel ruis en werkt polariserend omdat iedereen zijn of haar eigen waarheid maakt. Het gebrek aan communicatie heeft bewoners de afgelopen periode uit elkaar gedreven.
 - o "Ze zijn niet open en eerlijk."
 - o Bewoners hebben geen antwoorden gekregen en dat is storend.
 - o Bewoners geven aan dat de gemeente stelt dat zij het in de ijskast hebben gezet, maar daar is weinig vertrouwen in. Er komen wel signalen naar boven dat de plannen worden voortgezet.
 - o Er is onduidelijkheid over het proces en welke stappen worden doorlopen. "Waar staan we nu?"
- Het bestuur geeft geen goed voorbeeld.
- "De burgemeester schittert door afwezigheid". Dit zorgt voor veel wantrouwen.
- Dat op landelijk niveau politieke partijen van mening wisselen is ingewikkeld. De druk op dit thema wordt als hoog ervaren en er is onenigheid over de huidige (spreidings)wetgeving.
- De (negatieve) framing door de media heeft ook een sterke impact gehad op de ervaring.

2A. Hoe nu verder? Wat kan de gemeente doen om een goed gesprek hierover te organiseren?

- Het is een groot vraagstuk, en de dynamieken die het oproept zijn een groot probleem in Nederland. We moeten het samen oplossen.
- Er zijn een aantal waarden die nu geschaad zijn. Eerlijkheid, transparantie en openheid vanuit het bestuur richting burgers over haar plannen zijn essentieel om vertrouwen te krijgen en om onrust en ruis te voorkomen.
- Er heerst wantrouwen: "kan het wel door met deze gemeenteraad?"
- Inwoners hebben het nodig om gehoord en begrepen te worden.
- Bied duidelijkheid over wat de vraagstelling is, en waar mogelijkheden zitten en ruimte voor inspraak.
- Maak een visie, of zelfs een businessplan als gemeente, waarin je duidelijk maakt wat de verschillende risico's, consequenties en de doorwerkingen zijn op inwoners. Sla onderzoek erop na om deze doorwerkingen helder te krijgen. Denk hierbij aan de woningwaarde van huiseigenaren, of en hoe dit zou dalen en welke factoren daaraan bijdragen (bijv. de hoeveelheid asielzoekers die wordt opgevangen). Of de relatie tussen de kleinschaligheid van de opvang en een betere integratie. En wat er nodig is om de veiligheid van zowel huidige bewoners als nieuwkomers te waarborgen. Maak een concept van deze visie en ga daarover in gesprek met inwoners.
- Neem goede voorbeelden uit andere gebieden mee waar het proces uiteindelijk goed is gegaan.
- Hoe zorgen we ervoor dat de volgende gemeenteraad goed omgaat met de signalen en commitment geeft op wat de inwoners vanuit dit proces meegeven? Wat houdt dit commitment in?
- Door het gebrek aan vertrouwen, kan het zijn dat een aantal inwoners uiteindelijk weerstand blijven houden en de plannen 'saboteren'. Dit kan mogelijk tot een onwelkom gevoel en zelfs een gevoel van onveiligheid leiden bij mensen die in de opvanglocatie terecht komen.
- Het gesprek moet gevoerd worden over het 'hoe dan?'. Mensen zijn niet zomaar 'voor' of 'tegen', daar zit meer achter. Ga daarover in gesprek met elkaar en onderzoek de mogelijkheden (en onmogelijkheden).
- Organiseer niet één grote informatiebijeenkomst, maar zorg voor kleinere groepen zoals bij deze dialoogtafels. Dit zorgt ervoor dat iedereen beter gehoord wordt, dat iedereen zijn bijdrage aan het gesprek kan leveren, en het zorgt voor een veiligere setting.

- Een idee is om een vaste groep inwoners te organiseren, die als soort vertegenwoordiging informatie kan krijgen en die vervolgens ook kan delen met anderen. Zodat iedereen in bezit is van de informatie die op dat moment bekend is.
- Maak burgerberaden en dit soort dialoogtafels reguliere praktijk.
- Inhoudelijk het gesprek (blijven) faciliteren. Gebruik bijvoorbeeld de groepen die nu zijn gevormd voor deze sessies als klankbord in de toekomst.
- Verzamel en deel belangrijke informatie over het vraagstuk, het proces en voorbeelden. Er zijn al (wetenschappelijke) rapporten en er bestaan inmiddels ook veel ervaringsverhalen. Trek daar lessen uit en deel deze, en geef ook inzicht in positieve ervaringen (en hoe dit kwam).
- Maak de strategische consequenties (bijvoorbeeld kosten) voor de gemeente van de verschillende keuzes/scenario's ook inzichtelijk voor inwoners.
- Neem het initiatief voor het organiseren van bezoeken aan een azc met groepen inwoners. Dit geeft inzicht en houvast in het gesprek en de beeldvorming.
- Wees transparant over cijfers en aantallen.
- Maak de langetermijnvisie inzichtelijk zodat iedereen dezelfde informatie heeft. Hierbij hoort ook een overzicht van de verschillende processtappen, wanneer inwoners welke informatie kunnen verwachten en wat nieuwe contactmomenten zijn.
- Zorg ervoor dat alle informatie over het vraagstuk en het proces duidelijk bij elkaar staat, bijvoorbeeld op een website.

2B. Wat kunnen inwoners doen?

- Inwoners willen in dialoog zijn en blijven met elkaar: vanuit verbinding het gesprek met elkaar aangaan en inzetten. Vanuit daar kijken hoe en waar inwoners invloed kunnen uitoefenen. Het is spannend, want niet iedereen komt naar dialoogavonden of staat open voor gesprek. Hoe kun je omgaan met mensen die nog niet aan tafel zitten en moeilijker te bereiken zijn daarvoor? Het helpt al om de ervaringen te delen met je eigen omgeving en zo de bal te laten rollen. Ongeacht of je dezelfde mening en zorgen hebt of niet. Het gaat ook over het gesprek dat je met elkaar kunt voeren en de dynamiek die in de buurt ontstaat.
- De gemeente een kans geven om het beter te doen: dat betekent dat de gemeente aan het werk moet met deze signalen.
- Inwoners willen meedenken vanuit de planvorming: hoe kunnen de factoren waar zorgen over zijn bij inwoners worden aangepakt en hoe wordt het werkbaar gemaakt? Hiervoor kan bijv. een burgerraad of andere vorm van adviesorgaan worden opgezet.
- Wees je er bewust van dat 'kritisch' niet direct betekent dat je 'tegen' bent. Als burger heb je ook een verantwoordelijkheid richting je gemeenschap.
- Dit soort gesprekstafels vaker organiseren en eraan deelnemen.

Bijlage 2. Gemonde/Sint-Michielsgestel, 10 november 2025

Locatie: De Stek. Aantal deelnemers: 9

1. Hoe heeft u het gesprek de afgelopen maanden ervaren? Wat viel u op? Wat doet het met het dorp/de gemeenschap als dit onderwerp spanningen veroorzaakt?

- Sommigen hebben de afgelopen maanden als heel intens en indringend, anderen kregen er weinig van mee; de meeste van de gebeurtenissen speelden zich aan de andere kant van de gemeente af. Wel kwamen er veel indrukken binnen via het werk of via de media.
- Veel hadden het gevoel; "Wat gebeurt hier...?" Een negatief gevoel van vervreemding en bij sommigen ook angst
- De spandoeken bij de dorpsingang voelden intimiderend. "als het voor mij al heel vervelend voelt daar naar binnen te rijden, hoe is het dan voor mensen die daar wonen?"
- Er heerst schroom bij een deel van de aanwezigen om over migratie te praten, uit angst om "overruled" te worden door groepen met een sterke en heel uitgesproken mening. Een aantal anderen hebben er geen moeite mee om met hun omgeving te spreken over het onderwerp.
- "Er is ook een middengroep – en ik wil mij laten horen! De laatste tijd voel ik daar meer de noodzaak toe"
- Veel herkennen dat ze in hun eigen bubbel zitten, al lukt het sommigen juist wél om erover in gesprek te gaan. Anderen geven aan het gesprek te vermijden omdat ze het spannend vinden
- Ondanks dat de toon en vorm wordt afgekeurd van de tegenstand, is er ook begrip voor de zorgen die leven. Een aantal merken op; "ik snap het wel, het is iets wat de overheid over mensen uitstort. En blijkbaar werkt geweld wel... want nu zitten we hier en eerst was een gesprek niet eens aan de orde."
- Deelnemers zien om hun heen veel angst voor de komst van buitenlanders. Een enkeling begrijpt dat goed; er zijn ook veel heftige verhalen in de media (bijv. de moord op Lisa). Ook zijn ook eerdere gebeurtenissen geweest in de gemeenschap (zoals op de kermis), die angstbeelden over onveiligheid bevestigen. Een enkeling merkt op dat de overheid niet voldoende hulp lijkt te kunnen bieden aan asielzoekers, waardoor dit soort incidenten gebeuren. Onder jongeren wordt veel gesproken over het gebrek aan huizen en voorzieningen. Anderen delen andere eigen ervaringen, o.a. vanuit vrijwilligerswerk bij het COA. Ook: succesverhalen komen nauwelijks naar buiten, terwijl fouten juist worden uitvergroot. Sommigen geven aan verdrietig te zijn dat bepaalde groepen als zondebok worden neergezet, ook in de landelijke politiek.
- De betekenis van het begrip *migratie* en het gebruik van zo'n brede term roept vragen op. De woningmarkt wordt bijvoorbeeld beïnvloed door asielzoekers én expats. Soms is het lastig om te praten over waar het precies over gaat als alle migratie op een hoop wordt gegooid.
- Enkele deelnemers kwamen met een zekere cynische houding naar deze bijeenkomst. Het idee was; "als het niet lukt in Berlicum gaan ze het nu misschien in Gemonde proberen". Gelukkig bleek dat de avond bedoeld was om met elkaar in gesprek te gaan.
- Iedereen is teleurgesteld in de communicatie vanuit de gemeente hierover. Daardoor is er veel olie op het vuur gegooid en is de situatie geëscaleerd. Dit heeft tot veel pijn in de gemeenschap geleid.

2A. Hoe nu verder? Wat kan de gemeente doen om een goed gesprek hierover te organiseren?

- Er is behoefte aan een veel betere verbinding en betrokkenheid tussen gemeente en inwoners.
 - o De gemeente moet "meer uit haar hok komen": zichtbaar aanwezig zijn in de wijk, in gesprek blijven en inwoners actief meenemen in plannen.

- o Voor gesprekken als deze is het waardevol als een neutrale partij wordt ingezet, dat zorgt voor een veilige omgeving en maakt het makkelijker om met elkaar te praten.
 - o De zichtbaarheid van de gemeenteraad moet beter. Sommige inwoners weten niet hoe ze besluitvorming kunnen volgen.
- Er moet besef zijn bij de gemeente dat zij het samen met inwoners moet doen. Zulke grote opgaven kunnen ze niet alleen. De gemeente heeft de gemeenschap nodig en andersom.
- Betere en tijdigere informatievoorziening: inwoners al aan de voorkant meenemen en duidelijk maken wat de kaders en doelstelling zijn. Dat helpt ook om draagvlak/acceptatie te verbeteren. Daarna transparantie over waarom keuzes worden gemaakt. Sommigen gaven aan bij lange participatieprocessen wel de zorg te hebben dat het dan ontzettend lang gaat duren voordat besluiten worden genomen. Volgens hen moet de gemeente haar mandaat gebruiken om keuzes te maken en daarbij te blijven, maar wel in openheid.
- "Deze avond had eigenlijk aan de voorkant van het proces moeten plaatsvinden" en "ook tussen de kernen moet uitwisseling plaatsvinden op een open manier als vanavond".
- Een burgerberaad kan helpen om verschillende perspectieven te verbinden en gezamenlijk tot aanbevelingen te komen. Zo'n beraad moet dan wel serieus worden genomen en richtinggevend zijn, en representatief voor de dorpskern.
- Er is behoefte aan momenten en fora waar het midden zich durft uit te spreken. De gemeente moet goed nadenken over representatie: hoe bereik je iedereen, ook de stille of gematigde stemmen, die zich anders misschien overschreeuwt voelen?
- Belangrijk is te begrijpen waar de zorgen bij mensen precies over gaan:
 - o Onbekendheid met de situatie ("onbekend maakt onbemind"). Betere informatie kan zorgen wegnemen.
 - o Kijk ook naar vorige ervaringen/thema's die al spelen, zoals sociale voorzieningen (sporthal), veiligheid, woningdruk voor jongeren. Verbind thema's aan elkaar.
 - o Zorg dat de gemeenschap niet meer negatieve gevolgen ervaart door de komst van asielzoekers: laat een hoeveelheid mensen toe die je als gemeente/overheid ook op een goede manier kunt ondersteunen en helpen, waardoor zij ook beter kunnen integreren.
- De gemeente moet een faciliterende rol spelen in een breder gesprek over: "Hoe willen we samenleven als gemeenschap?"
 - o Gesprekken zoals deze doorzetten en over meerdere thema's houden
 - o Ook de vraag stellen; hoe willen we samenleven, ook als we het inhoudelijk oneens zijn met elkaar?
- Met de komst van een nieuwe gemeenteraad leeft de vraag: *wat gebeurt er met de uitkomsten van dit gesprek?*
 - o "Het mag geen doekje voor het bloeden zijn, neem de inbreng serieus"
 - o De gemeente is nu aan zet: inwoners hebben nu veel input geleverd, nu moet de gemeente responsief zijn en haar rol pakken.
- Voorbeelden van andere landen bekijken en lering uit trekken hoe zij omgaan met deze opgave, bijv. hoe de aanvragen en de behandeling ervan plaatsvindt in Australië.

2B. Wat kunnen inwoners zelf doen?

- In contact komen met elkaar om te horen wat er leeft. Dat betekent ook als inwoner verantwoordelijkheid nemen om anderen actief op te zoeken en hun zorgen te horen als je je daar veilig genoeg voor voelt.
- Inwoners moeten de gemeente ook meer aanspreken op haar verantwoordelijkheden en blijven meedenken over oplossingen.

Bijlage 3. Sint-Michielsgestel, 5 november 2025

Locatie: De Meander. Aantal deelnemers: 18

1. Hoe heeft u het gesprek over migratie de afgelopen maanden ervaren? Wat doet het met het dorp/de gemeenschap als dit onderwerp spanningen veroorzaakt?

- Veel deelnemers waren flink geschrokken van de heftigheid en de ernst van wat er gebeurde tijdens de protesten; het werd als intimiderend ervaren; er was verbazing dat dit in hun eigen dorp kon gebeuren op deze manier.
- Het was de afgelopen maanden lastig om met andersdenkenden in gesprek te gaan. Men zit in hun eigen bubbel. Het is voor velen fijn om vanavond een kans te hebben dat wel te doen.
- Een aantal deelnemers waren allerm minst verbaast over de hevige protesten; zij hebben al veel langer ervaringen met onveiligheid en verloedering in de buurt door de komst van buitenlandse mensen. Ze geven aan dat de gemeente en politie daar niets aan doet en dat ze de situatie in hun buurt als intimiderend en kwetsbaar ervaren, en zich in de steek gelaten voelen.
- Er was bij iedereen onduidelijkheid en frustratie over de gebrekkige communicatie vanuit de gemeente over de komst van het azc.
- Er leeft angst onder bewoners die zich op verschillende manifeesteert; sommigen zijn bang voor de effecten die het heeft op de gemeenschap als we meer mensen van buitenaf opvangen, anderen zijn bang voor de verharding van de maatschappij en het onvermogen om nog met elkaar in gesprek te zijn.
- Het was fijn om met elkaar persoonlijke ervaringen uit te wisselen. Een aantal mensen deelden "Ik ben zelf import en ben hier goed ontvangen en wens dat anderen ook toe" en "Los eerst onze problemen op; mensen met goed gedrag zijn welkom, maar mensen die onveiligheid geven niet"
- In de gesprekken kwamen nieuwe inzichten naar voren over buurtbewoners: men hoorde dingen die eerder niet gedeeld werden. Daaruit bleek ook dat de ervaringen binnen het dorp over het thema migratie flink uiteen lopen.
- Er is weinig gelegenheid om elkaar diepgaand te spreken over dit onderwerp en tijd te maken voor elkaars verhalen; "als je niet in een 'praatgroep' zit zoals dit, dan gebeurt het niet."
- Sommigen ervaren dat je snel een label krijgt (bijvoorbeeld 'racist' of 'je zal vast hakenkruizen als tattoo hebben), zodra je je zorgen uitspreekt, en dat is kwetsend.
- Dat werkt ook de andere kant op: als je positief staat tegenover het opvangen van asielzoekers, is er ook geen plek om je uit te spreken en word je snel overschaduwd. Een aantal deelnemers gaf aan het jammer te vinden als nu door de gemeente direct het plan wordt afgeblazen door protest van een groep.
- Er werd gesproken over verschil tussen koop- en huurwoningen in de opvang van migranten: "Bij de huur wordt veel 'gedumpt' omdat die woningen in eigendom zijn van corporaties".
- Een aantal deelnemers deelde positieve ervaringen met families die uit het buitenland komen en positief bijdragen aan het dorp.

2a. Hoe nu verder? Wat kan de gemeente doen om een goed gesprek hierover te organiseren?

- Meer transparantie: inwoners willen weten wat er speelt, wat er al loopt en welke stappen er worden genomen. "Geen nieuws is ook nieuws. Als er geen keuzes zijn gemaakt, vertel dan iets over het proces."
- Herstel van vertrouwen vraagt om tijdige communicatie, goede terugkoppeling over wat je hebt geleerd als gemeente en zichtbaarheid; eerst problemen die nu spelen, aanpakken en responsief zijn.

- Oplossen van bestaande problemen moet prioriteit krijgen, voordat nieuwe plannen worden gemaakt. Maak een concreet plan als gemeente hoe je dat gaat doen als onderdeel van het brede plan om nieuwe mensen te huisvesten.
- Ook de groep met een genuanceerde mening moet een plek hebben om zich te uiten.
- Eerst kijken naar de huidige situatie in wijken: waar wordt overlast ervaren, waar kan de veiligheid worden versterkt, en hoe kan integratie beter worden ondersteund?
- Elke ervaring telt mee: "De geschiedenis bepaalt hoeveel vertrouwen we hebben in de toekomst."
- Voor de gesprekken in januari/februari is een goede onafhankelijke voorzitter nodig; de gemeente moet zich niet de hele tijd verdedigen want dan kom je niet tot een inhoudelijk gesprek.
- Politie, wijkagent en woningcorporaties kunnen ook worden uitgenodigd voor dat gesprek, omdat zij een grote rol spelen in de uitvoering.
- Duidelijkheid is nodig over basisvragen:
 - o Over wie hebben we het, statushouders of asielzoekers, wat is het verschil (doorplaatsing etc.)?
 - o Wat zijn de cijfers en verwachtingen (het aantal mensen dat wordt opgevangen en hoe groeit dat) voor de komende jaren?
 - o Hoe ziet spreiding eruit, en waar kan dat eventueel plaatsvinden?
- Openheid over randvoorwaarden, aantallen, afstand tot woonwijken, financiën en organisatie van een opvanglocatie kan veel wantrouwen wegnemen.
- Voor een duidelijk en transparant proces dient volgens sommigen de gemeenteraad eerst met de randvoorwaarden te komen waar de opvanglocatie aan moet voldoen en, na inspraak, te worden vastgesteld door de gemeenteraad. Dan kunnen locaties geselecteerd worden die hieraan voldoen
- Voor anderen is het belangrijk dat de gemeente samen met de inwoners de randvoorwaarden bepaalt. Neem hier ook de tijd voor. Dat zorgt voor draagvlak en daarna kunnen knopen worden doorgehakt.
- Ondersteuning van bewonersinitiatieven is belangrijk: geef duidelijkheid over waar mensen terecht kunnen (bij welk loket) en help om ideeën die inwoners hebben om hun buurt te verbeteren, verder te brengen.
- Ook werd de vraag gesteld of de administratieve basis van de gemeente op orde is; dit raakt aan de zorgen over vertrouwen en geloofwaardigheid van de gemeente.

2b. Wat kunnen inwoners zelf doen?

- "We moeten niet alleen naar de gemeente wijzen, we hebben zelf als inwoners ook een rol". Bijvoorbeeld om ook *tussen* dorpskernen initiatief te nemen om in gesprek te blijven. De gemeente kan dit actief ondersteunen en faciliteren.
- Dialoogbijeenkomsten zoals deze worden als waardevol ervaren: "het kan wél, praten met mensen die een andere mening hebben dan jijzelf", "ik hou hoop over aan dit gesprek" en "eigen ervaringen uitwisselen leert ons over waarom we vinden wat we vinden en andere dingen zien"
- In bijeenkomsten als deze ontstaat "een nieuwe bubbel" van mensen die elkaar voor het eerst ontmoeten en in hun waarde laten terwijl ze het niet op alle vlakken met elkaar eens zijn.
- Een voorstel voor een burgerinitiatief stappenplan werd ingebracht, waarbij op hoofdlijnen inwoners, in afstemming met de gemeente, stilstaan bij de vraag of en hoeveel asielzoekers de gemeente opvangt, of dit centraal of gespreid moet zijn, wat de criteria en voorwaarden zijn voor alle belanghebbenden (inwoners, gemeente, asielzoekers, coa) en op basis daarvan een afweging maken van de haalbaarheid en uiteindelijke selectie van een opvanglocatie.

Bijlage 4. Middelrode/Berlicum, 4 november

Locatie: De Moerkoal. Aantal deelnemers: 14

1. Hoe heeft u het gesprek over migratie de afgelopen maanden ervaren? Wat doet het met het dorp/de gemeenschap als dit onderwerp spanningen veroorzaakt?

- Er heerst bij de meeste deelnemers sterk het gevoel dat Berlicum het afvoerputje van de gemeente is; "Berlicum ligt het verst weg van het gemeentehuis, dus het wordt maar bij ons over het kanaal gegooid"; terwijl juist in Berlicum het voorzieningsniveau laag is (geen geschikte sporthal e.d.)
- Een aantal deelnemers waren geschrokken van de heftigheid van de acties; een enkeling laat zich sindsdien niet of minder horen. Anderen waren minder verrast: "als inwoners niet betrokken worden, komt de onvrede er op deze manier uit."
- Verbazing dat zo weinig wordt gecommuniceerd door de gemeente over een onderwerp dat mensen zo raakt in hun levens. Het gevoel heerst onserieus genomen te worden ("behandeld als kinderen") en dat besluiten al zijn genomen, zonder dat wordt geluisterd naar wat inwoners nodig hebben.
- De geheimhouding die nog steeds geldt op het onderwerp, wekt wantrouwen en afstand: "ik ben blij dat de plannen gelekt waren, anders hadden we het pas geweten als het azc er stond".
- De meesten die bij het protest waren, keurden de escalatie ook niet goed, maar dachten wel; kennelijk is er zoiets nodig om gezien te worden en serieus genomen te worden in je zorgen.
- Velen voelden zich daarna verkeerd bejegend door dorpsgenoten. "Je krijgt snel een stempel, zoals racist of nationalist." Ook op het werk werden mensen aangesproken of scheef aangekeken op hun mening. Zo werden ook protestborden weggehaald; mensen twijfelen of ze nog wel een vlag kunnen ophangen of hun mening mogen uiten.
- Een enkeling gaf aan dat je met een minder negatieve mening tegenover komt azc ook niet meer erover sprak, omdat je ook met de nek werd aangekeken; het stigma werk beide kanten op.
- Daarom wordt het onderwerp nu vaak maar ontweken op plekken waarbij je niet weet wat een ander ervan vindt, zoals op school of werk, wat vervelend is.
- Het gevoel leeft dat de media olie op het vuur gooien: de framing is heel negatief waardoor inwoners zich tegen elkaar uitgespeeld voelden. In de media werd er verwezen naar Berlicum wanneer er op andere plekken harde acties plaatsvinden bij demonstraties tegen een azc.
- Anderen gaven aan dat op sociale media ook harde en polariserende berichten verschenen. Een enkeling schrok daarvan, anderen vonden dat je altijd je mening moet kunnen uiten.
- "We werden als inwoners voor het blok gezet door de gemeente – het was stikken of slikken."
- Een gevoel van machteloosheid overheerst; het proces werd als ondemocratisch ervaren.
- De overtuiging leeft dat deze verharding voorkomen had kunnen worden met een zorgvuldig proces; dat duurde misschien langer maar was wel beter geweest.
- Er zijn bij inwoners veel zorgen over veiligheid en criminaliteit, en de druk op de zorg en (sociale) voorzieningen dat een azc geeft op Berlicum. Dit gaat o.a. om de druk op winkels, scholen, sportclubs, het verkeer, en de invloed op de huizenmarkt, de waarde en beschikbaarheid van woningen, maar ook de belasting op natuur en de invloed op het toerisme); die zorgen worden niet beantwoord door de gemeente met een goed plan, en blijven dus broeien.
- Een aantal hebben zorgen over of zelfs geen vertrouwen in het plan van het COA: wanneer de grond is gekocht en er een vergunning is gegeven door de gemeente, is er een kans dat de termijnen en de hoeveelheid mensen die worden opgevangen, worden verhoogd.

- Een enkeling merkte dat er veel mensen in Berlicum zich hebben georganiseerd in commissies en vanuit die rol deelnemen aan het groepsgesprek; was er ook plek voor anderen geweest? De groepsgesprekken waren op open aanmelding, dus de kans om deel te nemen was er wel; de vraag werd vervolgens gesteld: "zijn er dan andersdenkenden in Berlicum? Als dat zo is, waarom melden ze zich niet aan?".
- Sommigen vonden het jammer was dat het groepsgesprek van vandaag vooral uit gelijkgestemden bestond en wilden graag verder in gesprek, ook met mensen die een ander perspectief hebben.

2a. Hoe verder? Wat kan de gemeente doen om een goed gesprek hierover te organiseren?

- Openheid en transparantie staan bovenaan. Ook al maakt dat het proces ingewikkelder en langduriger, het vergroot het draagvlak.
- Meer initiatieven om inwoners te ondersteunen die nu in Berlicum wonen: "als je niet voor jezelf kunt zorgen, kun je ook niet voor een ander zorgen." Eerst aandacht voor huidige voorzieningsniveau en de behoeften van de huidige inwoners, dan pas in gesprek over nieuwkomers.
- De effecten van besluiten zichtbaar maken: wat betekent dit voor voorzieningen, beschikbaarheid woningen (voor de Berlicumse jeugd) en woningprijzen, en leefdruk (sociale voorzieningen zoals sportclubs, de verkeersdruk, veiligheid) in het dorp? Wat betekent dit op de korte en lange termijn, bijv. in het geval van gezinshereniging?
- Vertrouwen terugwinnen door keuzes beter te onderbouwen, voordelen inzichtelijk te maken en concreet te laten zien hoe veiligheid wordt gegarandeerd – niet alleen bij een azc, maar breder: "kom met een concreet plan om onveiligheid aan te pakken".
- Kijken naar voorbeelden van hoe andere gemeenten het (goed) aanpakken.
- Duidelijkheid bieden over de juridische gevolgen van afspraken met het COA; hoe zit het met het aantal plaatsingen, waar gaan mensen daarna heen, waarom werd dit stuk grond gekocht, over hoeveel jaar/hoeveel mensen gaat het echt? Over korte en lange termijn. Gezien de grootte van het terrein en de prijs hiervan zijn er zorgen over uitbreiding van plaatsen en verlenging van termijnen. Uit het WOO-verzoek dat sommige inwoners hebben gezien, is gebleken dat het COA wil opschalen in termijn.
- In gesprek gaan met de VNG over de impact van de Spreidingswet op gemeenten. Enkelen geven aan dat de spreidingswet niet uit te voeren is in de praktijk.
- Onderzoeken van alternatieven en helderheid bieden over randvoorwaarden: wat betekent 'kleinschalig'? Wat zijn de feiten en cijfers? Veel inwoners hebben een ander idee over wat 'kleinschalig' betekent. Het voelt niet alsof het in verhouding is tot de hoeveelheid inwoners in Berlicum.
- De oproep werd gedaan tot een eerlijkere verdeling tussen gemeenten: "Als 'we' een morele plicht hebben volgens de burgemeester, waarom dan niet eerlijk delen? Alle dorpskernen en niet alleen Berlicum?" Als de gemeente de verantwoordelijkheid neemt voor het opnemen van asielzoekers, zal dit een kleiner aantal zijn, en als deze dan eerlijk verspreid worden over de vijf kernen, kan dit kan leiden tot een verhoogde acceptatie en betere integratie van asielzoekers.
- De gemeenteraad moet ook haar verantwoordelijkheid nemen in de besluitvorming. Niet de verantwoordelijkheid bij het college neerleggen.
- Bestaande afspraken met andere gemeenten (Boxtel) eerlijk in kaart brengen. Een aantal deelnemers wil bespreekbaar maken dat deze afspraken herzien worden.
- Er is behoefte aan aanwezigheid van de burgemeester bij gesprekken in januari: "de wethouder vertrekt straks weer, maar de burgemeester blijft".
- De zorg leeft dat dit proces vooral bedoeld is om participatie "af te vinken" en "voor de Bühne" is. "Worden we niet beziggehouden terwijl de keuzes allang gemaakt zijn?" Als de gemeente serieus is met dit proces, dan gaan de raadsleden er ook achter staan en dienen de opbrengsten als serieuze input voor het volgende college.

2b. Wat kan de gemeenschap zelf doen?

- Het instellen van een burgerraad als adviesorgaan, die meebeslist.
- Nog beter organiseren en met elkaar in gesprek blijven over wat men belangrijk vindt voor het dorp.

Bijlage 5. Den Dungen/Maaskantje, 3 november

Locatie: De Listerborg. Aantal deelnemers: 11

1. Hoe heeft u het gesprek de afgelopen maanden ervaren? Wat doet het met het dorp/de gemeenschap als dit onderwerp spanningen veroorzaakt?

- Een groot deel was behoorlijk geschrokken van de heftigheid van het protest; een aantal hebben zich ook geïntimideerd gevoeld.
- Een aantal voelden plaatsvervangende schaamte over de toon en taal van de uitingen en het gesprek.
- Er was angst om erover te praten in de straat; wat als iemand er heel anders over denkt? Het voelde beter om dan maar het gesprek te vermijden.
- Er werd door velen geen ruimte ervaren voor het delen van een positief geluid; er is geen forum om positief of milderdenkend te zijn, waar moet ik heen met dit geluid? Deze deelnemers hadden het gevoel overschreeuwd te worden.
- Normaliter is dit een vrij rustige gemeente...
- Er werd door sommigen ook begrip geuit voor de zorgen die er leven in Berlicum; waarschijnlijk was de reactie vanuit Den Dungen wel vergelijkbaar geweest; zo'n groot azc heeft ook veel impact en er moet dus zorgvuldig over worden gesproken.
- Aanwezigen willen wel graag het gesprek aan met medebewoners, want het onderwerp is heel belangrijk. Alleen er is een beetje een machteloos gevoel t.a.v. het 'hoe'.
- Weinig/geen openheid (zelfs geheimhouding) vanuit de gemeente zorgt voor extra onbegrip en veel onduidelijkheid voor inwoners: "de eerste keer dat we hoorden over de komst van het azc was via de berichtgeving over de protesten."
- Ons kent ons... Je kan snel worden aangekeken in een dorp; als je bijv. een vlag ophangt, of andere publieke uiting doet, weet iedereen wat je vindt en kijkt je daar ook op aan.
- We hebben het er bijna niet over en dat is echt vervelend; je wil juist dit soort spannende onderwerpen met elkaar kunnen bespreken in veilige omgeving.
- Het is fijn om vandaag te horen dat er meer mensen zijn die zijn geschrokken van de hevigheid en daarover te kunnen praten.
- Dat stigma werkt beide kanten op; ook als je sterke gevoelens tegen de komst van een azc hebt.
- Er zijn ook twijfels dat er nu geen weloverwogen besluit meer wordt genomen omdat de gemeente 'zwicht' voor de hevige protesten.
- Angst wordt ook bij asielzoekers zelf ook gevoeld; zij zien ook protesten in het nieuws en zijn bang dat mensen naar hen toe komen.

2a. Hoe verder? Wat kan de gemeente doen om een goed gesprek hierover de organiseren?

- Transparantie over het proces staat op nummer één. Door niet of te weinig te communiceren gaan er verhalen en aannames rond die een goed gesprek in de weg zitten.
- Geen slecht gedrag belonen; geweld moet niet lonen. Ga wel in gesprek over zorgen (protest is ook signaal).
- Meer voorlichting geven, waarin ook positieve voorbeelden gedeeld worden over wanneer het wel goed gaat (samenleven tussen asielzoekers en dorpsbewoners).
- De gemeente zou onzekerheid en kwetsbaarheid meer moeten omarmen. De gemeente kan aangeven dat ze het nog niet precies weten, maar samen met haar inwoners op zoek wil.
- De gemeenschap moet beter worden voorbereid worden op grote thema's waarvan we weten dat die in de toekomst gaan spelen (bijvoorbeeld vergrijzing).
- Sommigen hebben behoefte aan dat de gemeente het juist concreet maakt, en kaders in bijv. aantallen meegeeft. Anderen willen juist starten vanuit een bredere vraag en niet vanuit concrete kaders.

- Ga het gesprek aan vanuit de startvraag 'waar ben je bang voor'? Biedt ruimte voor álle inwoners. Er leeft namelijk veel angst, zowel voor protesten die uit de hand lopen als voor de komst van een azc.
- Inwoners aanspreken op wat zij zelf kunnen doen.
- Door informatie 'over het hek' te gooien, omdat niemand politiek gezien zijn/haar vingers eraan wil branden, is de mogelijkheid tot dialoog tussen inwoners ook weg. Mensen worden zowat gedwongen om 'kant te kiezen', wat polarisatie verergerd.
- Biedt mensen die in een azc verblijven de kans om vrijwilligerswerk doen in de gemeente. 'Bekend maakt bemind'.
- Een goede reflectie delen op wat er de afgelopen tijd is gebeurd. De gemeente kan excuses aanbieden, maar waarvoor eigenlijk? Om weer samen vooruit te gaan, is er behoefte aan een verhaal van deze gemeenteraad over wat ze hebben *geleerd* van de afgelopen periode.
- Processen als deze moeten niet van één wethouder komen die interim is en straks weer weggaat, maar de hele raad moet samen ergens voor gaan staan; dat is goed bestuur.
- Taal doet ertoe, bijvoorbeeld het woord 'migratie'; waar hebben we het eigenlijk over? Alleen over het AZC, of over meer? Dit is de afgelopen periode ook verwarrend geweest.

2b. Wat kan de gemeenschap zelf doen?

- Meer over deze onderwerpen praten onderling, maar dat is vaak spannend om uit jezelf te doen. In deze vorm met externe begeleiding is het prettig.
- Je ook uitspreken als je 'voor' bent, want nu hoor je alleen tegengeluiden.
- Grenzen stellen: we willen niet een gemeenschap zijn waarin geweld geuit wordt als het over moeilijke onderwerpen gaat.
- "Ik vind dat als je ergens een mening over hebt, je ook naar dit soort avonden moet komen, en niet alleen naar protesten."

Afbeeldingen

